

ROJEV

Hejmar 1

Sal 1

Adar 1991

Ji bo çi kovareke nû?

Güncelliği yakalama çabası

İ. Güçlü – M. Hivzê

Rojev için bir yaklaşım

Z. Biradost

Pirsa yekîtiyê û Tevgerê

S. Keya

Birlik ve nasıl bir parti

M. Hivzê

Körfez şavaşı üzerine

B. Gerger

Geçmiş muhasebe ve yeniden birlik

Kamran

Kendimiz hakkında birkaç söz

H. Yaşar

Konferans, AR BP

N. Rodî

Dönemîn özellikleri ve AR'nin birliği

Y. Gulbaran

Değişen dünyada değişmeyen aydınlar

H. Yaşar

Redaksiyon

Selîm Keya, Mamoste Hivzê, Zinar Biradost

Navnîşan/adres:

C/O H. Çakirbey

August Södermansväg. 8, 5tr.

756 49 Uppsala/Sweden

ROJEV

Hejmar 1

Sal 1

Adar 1991

Ji bo çi kovareke nû?

Güncelliği yakalama çabası

Î. Güçlü – M. Hivzê

Rojev için bir yaklaşım

Z. Biradost

Pirsa yekîtiyê û Teverê

S. Keya

Birlik ve nasıl bir parti

M. Hivzê

Körfez şavaşı üzerine

B. Gerger

Geçmiş muhasebe ve yeniden birlik

Kamran

Kendimiz hakkında birkaç söz

H. Yaşar

Konferans, AR BP

N. Rodî

Dönemîn özellikleri ve AR'nin birliği

Y. Gulbaran

Değişen dünyada değişmeyen aydınlar

H. Yaşar

www.arsivakurdi.org

JI BO ÇI KOVEREKE NÛ?

KOVEREKE ÇAWA?

Kovara me Rojev jî dest bi weşanê dike. Bi hejmara xwe ya yekemîn da dikeve qada çapamenî û çandî a Kurdî. Kovara ROJEV, di gelek şertên dijwar de û di guhartinên bingehî ên dinê de dixulokin, dest bi weşanê dike. Di vê demê de, li Rojhilata Navîn agir dibarê, şerekî gelek mezin domdike. Kurdistan, girêdayî şertên xwe yê jeopolîtîk, ji bo vî şerî sehayake vekirî ye. Bombên jehrên li ser Kurdistanê dibirikin.. Ji bo vê jî, wek hemû kovar û rojnamên Kurdan, di bin barekî gelek giran daye.

Bi kovara me Rojev jî, tiştêkî gelek xwuyayî heye, ku hejmara kovar û rojnamên Kurdî û Kurdan yek hebek zêde dibe. Em baş dizanin, ku bi dengêkî bilind jî nebe, reya gîştî ya welatparêz, ji me jî dê bipirse, "Ji bo Çi Kovereka Nu?", ya jî "Gelo we nedikarî, hun, di ew koverên ku di qada çapamenî û çandî ya Kurdî de, bîr û baweriyên xwe binivînin?". Rastî gor me jî ev pirsan, pirsên rojane ne û pêwîste ku mirov bersîvê van pirsan bide.

Dema ku em li rastiya xwe binêrin, pirhejmariya kovar û rojnameyên me, girêdayî rewşa Tevgera Welatparêz û Sosyalîst e. Elbette ku dema Tevgera welatparêz û sosyalîst, di nav xwe de, ji aliyê rêxistinî ve, di nav beş û perçebûneke gelek bê manayê de be, encama ev beş û perçebûna, di qada çapamenî de jî, beş û perçebûneke bê mane, tev li hev û nexweş tîne rojevê. Lê bi vî tiştî, em naxwazin, bibêjin ku Tevgera welatparêz û sosyalîst bes xwediyê yek kovar û rojnameyekê be. Ew ne mimkûn e jî. Lewra Tevgera Kurdistanê jî, girêdayî sedemên çînî, civakî, felsefî, xwediyê plûralîzmekê ye. Dema ku ew plûralîzma hebe, ew bîr û baweriyên ku nikaribin di yek rêxistin û partiyekê de, xwe bi hev re rêxin, mecbur in ku xwe cihê û cihê rêxin. Ew cihê û cihê bûna rexistinî, li ser bingehêkê, pêwîstiya cihê û cihêbûna kovar û rojnaman jî tîne: Ev jî gelek normal e.

Dîsa ne wê manayê ku li welatê me gelek kovar û rojname bila nebin û nabin. Elbet di saha çandî, civakî, ilmî û siyasî de, kovar û rojnamên cihê û cihê dê bibin. Pêwîste ku jî, jîyana çapemenî, gor van sahayên jîyanê jî beş bibin. Ew demê, kovar û rojnamayên me jî balkêş, giranbiha dibin; xwendina wan û muneqşeşên di wan kovar û rojnamen de fêde digînin mirovên Kurd.

ROJEV jî, wek beşek ji kovarên siyasî ên Kurdistanê, dikeve nav çapameniya Kurdî û Kurdan. Dîsa encama perçebûna Tevgera Welatparêz û Sosyalîst a Kurdistanê, bi serê xwe, dikeve nav jîyana çapamenî. Her çi qas kovara me, encama vê perçebuyîne jî, naxwaze ku xwe teslîmî vê perçebuyîne bike; ji bona vê jî, bo ku ev perçebuyîna ji holê rabe û li ser xetên esasî yekîtîyên siyasî û rêxistinî pêk bê, giraniya xebata xwe dide ser pirsê yekîtîyê.

Wek reya giştî û welatparêz a Kurdistanê jî dizane, di meha Çirîya Pêşîn (Oktobr) sala 1990 — î de, ew kes, gurub û rêxistinên ku ji tradîşiyona (edeta) Ala Rizgariyê dihatin, piştî xebateka dûr û dirêj, bi hev re Konferansek pêk anîn. Di konferansê de, di xetên giştî de yekîtiya xwe ava kirin. Qasî ku ji wan tê, pirs û pirsgirêkên Tevgera welatparêz û sosyalîst a Kurdistanê, muneqeşe bikin, bîryar dan ku kovarekê daxin jiyana çapamenî. Kovara me ROJEV encama vê bîryarê, dikeve qada siyasî û çandî. Dîsa tiştêkî gelek vekirî û ji aliyên herkesêkî siyasî û welatparêz ve tê qebûl kirin heye, ku rêxistinek bi çend tiştên bingehî tê naskirin. KOVAR, yek ji van unsurane ye: Di jiyana rêxistinî de, unsurekî gelek bingehî ye. Rêxistinek bi riya kovar û rojname dikare xwe bide naskirin û xwe bide terfî kirin. Huwiyeta rêxistinekê bi kovar û rojname têye neqîşkirin. Dîsa, kesên li dervayî yek rêxistinekê bin, zêdetir dikarin bi riya kovar û rojname, rêxistinekê takîp bike. Kovar û rojname, di bingehî de, ji kar û barên rêxistinî re dibe neynik û reya giştî ji wir agahdar dibe. Piştî ku endam, welatparêzên dervayî rexistinê û reya giştî agahdar dibe, wê rêxistinê rexne dike, ji wê rêxistinê re pêşniyaran dibe û heta di dawiyê de, ya li dijî wê rêxistinê ra dibe, ya jî ji aliyê wê rexistinê ve, beşdarbûna xwe dîyar dike. Em hevîdar in, ku kovara me ROJEV jî, di vê di pirdengiya Platforma me de, ev rola xwe bilîze..

ROJEV, gora navê xwe, cî dide pirsên rojanî û balkêş. Seheya pirsan, di çerçewa Kurdistan, herema me Rojhilata Navîn û Dinê de tespît dike. Rojev baş dizane, ku welatê me beşek ji Rojhilata Navîn û Dinê ye. Rojev dîsa baş dizane, ku welatê me Kurdistan, Koloniyeka Navnetewî ya jî Navdewletî ye, gelek konkret beşek ji Rojhilata Navîn e. Çimkî ew dewletên (Tirkîyê, Îran, Iraq û Suriyê) ku Kurdistan kirine kolonî, dewletên Rojhilata Navîn in û van dewletan bi serê xwe Kurdistan nekirine kolonî, bi alikariya dewletên mezin ên emperyalîst — kolonyalîst ku ji Kurdistanê gelek dûr in bûne xwediyê van îmkanan. Piştî demekê jî, ew dewletên xwe sosyalîst didan naskirin, ji van dewletan re bûne piştgiriya xurt. Ji bo vê jî, ROJEV jî dizane, ku Kurd, Gel û Netewê Kurd û Kurdistan, zêdetir dinyayî ye..

Lê her çiqas kovara ROJEV, çerçewa xwe wisa fireh da tîne jî, bi taybetî û bi giranî dixwaze cî bide pirs û pirsgirêkên bingehî ên Tevgera Netewî Demokratîk a Kurdistanê. Di van pirsên netewî demokratîk de, giraniyê bide pirsên yekîtiya pir alî. Ji bo ku gelek fikrên hêja, azad, reçvekirî derkevin holê, rê dide bîr û baweriyên cihê û cihê. Ev azadiya, him ji bo felsefên û bîr baweriyên îdeolojîk — siyasî yên bingehî û him jî, di bîr baweriyêke felsekî de, ji bo varyantên cihê û cihê jî derbas dibe. Rojev, di wê baweriyê de ye, ku bi vê nêrînê dikare xizmetî guhartina kultura (çandîya) siyasî a îro bike.

Di Rojevê de bi domdarî (berdewamî) nivîsandin, vatîniya endamên Platforma Yekîtiya Ala Rizgariyê ne. Endamên platformên, bi navên xwe dikarin binivîsin. Nivîsandina endamên platformê û bi taybetî jî di pirsên balkêş de nivîsandina wan, ji bo teşwîka nivîsandina ew kesên sosyalîst û welatparêz û li dervayî platformê ne, dibe wasîteka hêja.

Kovara ROJEV, du meha carekê, bi Kurdî û Tirkî derdikeve. Em hevîdarin ku ew sozên ku em didin gelê Kurd û welatparêzên Kurdistanê, bînin cîh, derewçî dernekevin. Ji bo wê jî, piştgirî û alikariya xwendavan û endamên Platforma Yekîtiya Ala Rizgariyê gelek hewce ye.

NIÇIN YENİ BİR DERGİ?

NASIL BİR DERGİ?

Dergimiz ROJEV de yayına başlıyor. Birinci sayısı ile Kürt kültür ve basın – yayın sahasına giriyor. ROJEV, oldukça zor şartlarda ve dünyada temel değişimlerin olduğu bir dönemde, yayına başlıyor. Bu dönem de, Ortadoğu’da ateş yağıyor ve büyük bir savaş devam ediyor. Kürdistan, jeopolitik koşullarından dolayı, bu savaşa açık bir sahadır. Zehirli bombalar Kürdistan üzerinde ışıldıyor. Bundan dolayı da, bütün diğer Kürt dergi ve gazeteleri gibi, ağır bir yük ve sorumluluk altındadır.

ROJEV’le birlikte açığa çıkan bir şey vardır ki, Kürt dergi ve gazetelerinin sayısında bir adet artış oluyor. Biz iyi biliyoruz ki, yüksek bir sesle de olmazsa, yurtsever kamuoyu soracak, "Niçin Yeni Bir Dergi?" ya da "Siz, Kürt basın – yayın kültür sahasında varolan dergilerde kendi düşüncelerinizi yazamaz mıydınız?". Doğrusu, bu sorular bizim içinde güncel sorulardır, insanın bu soruları cevaplandırması da bir zorunluluktur.

Biz kendi gerçeğimize baktığımız zaman, dergi ve gazetelerimizin sayısının fazlalığı, Yurtsever ve Sosyalist Hareketin durumuna bağlıdır. Elbette ki Yurtsever ve Sosyalist Hareket, kendi içinde oldukça anlamsız parçalılığa ve bölümlenmeye sahip olursa; bunun neticesi olarak, basın – yayın sahasında da, anlamsız, nahoş, karmakarışık bir parçalanma ve bölümlenmeyi gündeme getirir. Yalnız bununla, Yurtsever ve Sosyalist Hareketin bir tek adet dergi ve gazeteye sahip olmasını belirtmek istemiyoruz. Bu mümkün de değildir. Çünkü Kürdistan Hareketi de, sınıfsal, sosyal felsefik nedenlere bağlı olarak bir çoğulculuğa sahiptir. Bu çoğulculuk olduğu zaman, bir örgüt ve partide birlikte örgütlene-meyen düşünceler, dünya görüşleri; ayrı ayrı örgütlenmeye mecburdurlar. Bu ayrı ayrı örgütlerin varlığı gerçeği, dergi ve gazetelerin ayrı ayrı olmasını da zorunlu kılar: Bu oldukça normaldir.

Yine o anlama gelmez ki, bizim ülkemizde de birçok dergi ve gazete olmasın. Elbette ki, kültürel, sosyal, bilimsel ve siyasal alanda, ayrı ayrı dergi ve gazeteler olacaktır. Gerçekten de, basın – yayın hayatının bu alanlara göre bölünmesi en doğrusudur. O zaman, bizim dergi ve gazetelerimiz de, dikkat çekici, değerli olur; onların okunması, bu dergi ve gazetelerde yapılan münakaşaların Kürt insanına bir yararı olur.

ROJEV de, Kürdistan’ın siyasi dergilerinden bir parça olarak Kürtçe ve Kürt basın – yayın hayatına giriyor. Yine Kürdistan Yurtsever ve Sosyalist Hareketi’nin parçalanmışlığının bir ürünü olarak, kendi başına yayın hayatına giriyor. Her ne kadar, bizim dergimiz de bu parçalanmışlığın bir ürünü ise, bu parçalanmışlığa teslim olmak istemiyor: Bunun için de, bu parçalanmışlığın ortadan kaldırılması ve esas çizgilerde siyasi – örgütsel birliklerin oluşturulması için, çalışmasının esas ağırlığını birlik meselesine veriyor.

Kürdistan yurtsever kamuoyunun da bildiği gibi, 1990 yılının Ekim ayında, Ala Rızgari geleneğinden gelen unsurlar, gurup ve örgütler, uzun bir çalışmanın

sonucunda, birlikte bir konferans gerçekleştirdiler. Konferansta, genel çizgilerde birliklerini oluşturdular. Onlardan geldiği kadarınca, Kürdistan Yurtsever ve Sosyalist Hareketi'nin sorun ve açmazlarını tartışmaları için, bir dergi çıkarmaya karar verdiler. Dergimiz ROJEV, bu kararın sonucu olarak da, siyasi ve kültür sahasına dahil oluyor.

Yine açık olan ve yurtsever siyasi her unsur tarafından kabul gören bir şey vardır ki, bir örgüt, esasta birkaç şeyle tanınır. Dergi bu unsurlardan biridir: Örgütsel hayatta temel unsuru oluşturmaktadır. Bir örgüt, dergi ve gazete yoluyla kendisini tanıtır ve tanımlar. Bir örgütün hüviyeti, dergi ve gazete ile örülür.. Yine bir örgütün dışında olan kimseler, fazlasıyla, dergi ve gazete yoluyla, örgütü takip eder. Dergi ve gazete, temelde, örgütün çalışmalarında bir ayna vazifesi görür ve kamuoyu oradan bilgelenir. Örgüt üyesi, kamuoyu ve yurtseverler bilgilendikten sonra; örgütü eleştirir, örgüte öneri sunar ve sonuçta, ya o örgüte karşı durur ya da o örgütten yana taraf olur. Umut ediyoruz ki, dergimiz ROJEV de, çok sesli Platform'muzda da, bu alanda kendine düşeni yerine getirsın.

ROJEV, ismine uygun olarak, güncel ve dikkat çekici konulara yer verir. Sorunların alanını, Kürdistan, Ortadoğu ve dünya olarak belirler. ROJEV'de iyi biliyor ki, ülkemiz, Ortadoğu ve Dünyadan bir parça oluşturmaktadır. Yine iyi biliyor ki, ülkemiz Kürdistan, uluslararası (ya da devletlerarası) bir sömürge olarak, Ortadoğu'nun oldukça somut bir parçasıdır. Çünkü Kürdistan'ı sömürgeleştiren (Türkiye, İran, Irak ve Süriye) devletler, Ortadoğu devletleridir. Bu devletler, kendi başlarına Kürdistanı sömürgeleştirmemişler. Büyük ve Kürdistan'dan uzak kapitalist – emperyalist ülkelerin yardımıyla, bu sömürgeleştirme imkanlarına sahip olmuşlar. Bir dönem sonra da, kendisini sosyalist olarak tanıtan ülkeler, bu devletler için güçlü bir dayanışma unsurları olmuşlardır. Bundan dolayı da, ROJEV da biliyor ki, Kürt, Kürt halkı ve Ulusu, Kürdistan fazlasıyla dünyalıdır..

Her ne kadar ROJEV dergisi, çerçevesini bu kadar geniş tayin de ediyorsa da, özellikle ve ağırlıkla Kürdistan ulusal demokratik hareketinin sorun ve açmazlarına yer verecektir. Bu ulusal demokratik sorunlardan da ağırlığı, çok yönlülük taşıyan birlik sorunu oluşturacaktır. Değerli, özgür ve yolaçıcı düşüncelerin ortaya çıkması için, ayrı ayrı düşüncelerin yansı bulmasına yol verir. Bu özgürlük, hem ayrı dünya görüşleri – felsefeler ve hem de aynı dünya görüşünün ayrı ayrı varyantları için geçerlidir. ROJEV, o inançtadır ki, bu anlayış ile, günümüzde geçerli ve egemen olan geleneksel siyasi kültürü değiştirebilir.

ROJEV de sürekli yazmak, Platforma Yekitya Ala Rızgari üyelerinin bir görevidir. Platform üyeleri, kendi imzalarıyla yazı yazabilirler. Platform üyelerinin yazması ve özellikle de dikkat çekici konularda yazmaları; platformun üyesi olmayan yurtsever ve sosyalistlerin yazmaları içinde teşvik edici bir vasıta olacaktır.

ROJEV dergisi iki ayda bir, Kürtçe ve Türkçe çıkar. Umut ediyoruz ki, Kürt halkına ve yurtseverlerine verdiğimiz sözlerde yalancı çıkmayalım, sözlerimizi yerine getirelim. Bunun için de, okuyucularımızın ve Platform üyelerinin dayanışmasına ihtiyacımız var.

GÜNCELLİĞİ YAKALAMA ÇABASI.

İbrahim GÜÇLÜ – Mamoste HIVZÉ

Körfez'deki Savaşı Anlama Üzerine

Son birkaç yıldır, özellikle de S. Birliği'nde Gorbaçov'un devlet başkanı olmasıyla birlikte, "yumuşama", "barış sürecinin güçlenmesi" ve "nükleer silahların indirimi" çabaları göze batır bir durumdaydı. Bu çabaların göze batırılığının, iki dünya büyüğünün işe soyunmasıyla gündemleştiği de kabul edilir bir olgu, olmalı. Bu olgunun kendisi, dünya barışının bozulmasında, aynı zamanda bu iki büyüğün sorumlu olduğunu gösteriyordu. Böylece, dünya barışının, huzurunun asıl bozucuları, bu illetlerin ortadan kalkması için paçaları sıvamaya başlamışlardı. Bir yasa vardır, "bozanın kendisi daha iyi yapar". Bu yasa, dünya ölçeğindeki gerçekte de kendisini ispatlıyordu. Dünyanın huzurunun, barışının, ekolojisinin bozulmasında asıl sorumlular, nedeni ne olursa olsun, bunu düzeltmeye çalışıyorlardı. Bunun kendisi, bir olumlu başlangıcı ve adımı ifade ediyordu.

Bu süreç, iki büyük devletin devlet başkanlarının, değişik zaman momentlerinde, değişik önemli siyasi merkezlerde ve en sonunda da Malta'da görüşmeleriyle birlikte, önemli bir ivme kazandı. İki büyük devlet arasındaki sorunların çözümü konusunda, somut adımların atılması şartları tümünden olgunlaştı. Tabi ki, iki büyük devlet arasındaki sorunların çözümü konusundaki adımlar, iki devletle sınırlı kalmıyor, iki devlet çevresindeki halkaları, devletleri ve güçleri de anında, etkiliyordu. S. Birliği'nin her adımı "sosyalist" ülkelerde yansı buluyordu. Ayrıca bu adımlar, bu ülkeler siyasi rejimlerinin, devlet sistemlerinin ve yönetimlerinin değişmesini gündeme getirecek; o devletlere her yanıyla yeni bir çehre kazandıracak bir düzeyi belirledi. ABD'nin attığı adımlar da, endirek bir biçimde başta İngiltere olmak üzere, Batı Avrupa ülkelerini etkileyen bir geniş halka oluşturuyordu.

35 Batı ve Doğu Avrupa ülkesinin Fransa'da toplanmaları, AGİK Paris Şartı Belgesi'ni imzalamalarıyla, iki büyük devlet ve bu iki büyük devlet etrafında kümelenen devletler arasında soğuk savaşın son bulunduğu kanaati yaygın bir hale geldi. O günden bu yana olan gelişmeler, bu tespitin en genel çerçevede bir doğru olduğunu gözler önüne sermiş durumda.

Ama iki küme devlet arasında soğuk savaşın son bulmasının, dünyanın çelişkili gerçeğini, dünyanın başka bölgelerindeki çatışmalı konumları, ortadan kaldırma güç ve yeteneğinden olmadığını da olaylarca ortaya çıkarıyordu. PANAMA Krizi bu doğrunun ipucunu dünyaya sundu. Körfez bunalmı, bu gerçeği

çarpıcı bir biçimde gözler önüne serdi. Elbette bu noktada bu gelişmelere bakarak, büyükler arasındaki soğuk savaşın son bulmasının "birşey olmadığı" nı ileri sürme "gaflet"ine düşmüyoruz, başkalarının da düşmemesi gerekir.

Bu noktada bir saptama da yapmak gerekir: "Soğuk savaş" döneminde, dünyadaki olaylara ve gelişmelere, çok sistemlilikten gelen bir parçalı yaklaşım vardı. Bu yaklaşımlardan, iki büyük devlet, olayın niteliğine, nüfuz alanına ve zamana göre ağırlığını koyabiliyor, bir diğeri şiddetli bir biçimde karşı çıkıyordu. Bu anlamıyla, meselelerin enternasyonalizme olması daha zor ve parçalı idi. Soğuk savaş sürecinin bitiminden sonra, çok sistemlilikten kaynaklanan parçalı yaklaşım yerine, daha bütünlüklü bir yaklaşımın yaratılması sürecinin başladığını görmek gerekiyor. Bu anlamıyla, dünyanın çelişkili ve çatışmalı konumu içinde, bölgesel sorunların daha hızla enternasyonalizme olacağı da açık. Körfez bunalımı ile birlikte, bu gerçekte çarpıcı bir biçimde görülmeye başlandı.

Panama krizi, uzun sürmedi. ABD'nin kendisinin yarattığı belayı ortadan kaldırması, elini kolunu bağlayıp Amerikaya getirmesi ve yargılaması zor olmadı. Çünkü Panama, her yönüyle ABD'nin arka bahçesi konumundaydı. Panama lideri kendisini yaratan ve ayakta tutana başkaldırınca, ayakta kalamadı: Sonunu hep birlikte gördük. Bu gelişmenin de ortaya çıkardığı çıplak bir gerçek: Her ülkenin yönetimi, liderliği, esas olarak kendi halkından gücünü almaya çalışmalıdır. Bunun içinde, halkın katılımını sağlayan ve onayını somutlayan demokratikleşmenin her yönüyle, her sahada gerçekleştirilmesi gerekir..

2 Ağustos 1990: Körfez krizinin keskin çizgileriyle kendisi ortaya koyduğu tarihtir. Çünkü, bu tarihte, Kuveyt, Irak silahlı kuvvetleri tarafından işgal edilmişti: Bu anlamıyla keskin çizgileri ifade ediyordu. Yoksa Körfez krizi, o tarihten öncesine dayanıyordu. Ayrıca, Körfez krizinin boy verdiği saha, Ortadoğu, bunalımın, çatışmaların, çelişmelerin ve kavgaların varolduğu yapısalıktadır: Ortadoğu denildiği zaman, çatışma, çelişme; Kürt – Arap, Türk – Arap, Kürt – Türk, Kürt – Fars, Arap – Arap, Arap – Fars, Yahudi – Filistin kavgası akla gelir.

Bu tarihten sonra, bütün dikkatler Körfez ve Ortadoğu Bölgesine çevrildi. Irak lideri Saddam, iflas eden tüccarın seki defterleri karıştırması tutumuyla; Kuveyt'e olan borcunu ödememesi için petrol fiyatlarında çıkardığı "hır", bütün ara – bulucu girişimlerine rağmen, şark usulü aldatmacalarla birlikte, Kuveyt'in işgali ile noktalandı. Irak, Kuveyt'i işgal ettikten sonra, kendi işgalini meşru göstermek için, "ilerici – yurtsever Kuveyt güçlerinin isteğiyle Kuveyt'e gidildiği"ni ileri sürdü: Bunun sonucu olarak, kukla bir Geçici Hükümet kurdu. Bunun üzerine, başta ABD olmak üzere, bütün Birleşmiş Milletler üyesi devletler büyük tepki gösterdiler. Birleşmiş Milletler hızla toplanarak, Irak kuvvetlerinin Kuveyt'ten çekilmesi kararı aldılar. Bu karar üzerine, Irak, Kuveyt'i ilhak ve 27. il ilan ettiğini açıkladı. Bunun üzerine yeni teoriler üretmeye başladı: Kuveyt'in eski tarihlerde de Irak toprağının bir parçası olduğunu, emperyalistlerin oyunları sonucu Kuveyt'in Irak topraklarından koparıldığını, sun'i bir devlet olduğunu, açıkça savundu. Bu tezlere kanan solcular da oldu. Bu solcular, işi o kadar ileri götürdüler ki, Irak'ın Kuveyt'i zorla işgalini, meşru ve üstelik Arap milletinin birleştirilmesi meşru eyleminin bir parçası olduğunu savundular. Ama unutmuyorlar ki, sosyalistler, demokratlar, zora dayanan hiçbir birliği savun-

mazlar. Ayrıca, Irak devletinin de, Kuveyt ve diğer Arap devletleri gibi, İngilizlerin politikası sonucu tarih sahnesine çıktıklarını, hafıza unutkanlığı ile gözden geçiriyorlardı.

Birleşmiş Milletler, Irak'ın Kuveyt'ten çekilmesi için genel bir ekonomik ambargo uyguladı. Bu ambargoda, Irak üzerinde etkili olmayınca; zorla Kuveyt'ten çıkarılması konusunda 678 sayılı Birleşmiş Milletler Güvenlik Meclisi kararı benimsendi ve 15 Ocak'a kadar Irak'a süre tanındı.

Irak'ın Kuveyt'i işgal'inden sonra, başta ABD olmak üzere Birleşmiş Milletler'deki tüm büyüklerin büyük tepki duyması, bölgede yeni bir kapışmanın olacağını gösteriyordu. Günler geçtikçe, ambargonun gerekli etkinliği göstermemesi ve akabinde 678 sayılı kararın kabul edilmesi, bölgede savaşı daha güncel kıldı. Bu süre içinde, "bölgede bir savaş olsun mu yada olmasın mı?", "Bölgede bir savaşın çıkması Ortadoğu halklarının ve dünyanın yararına mıdır, değil midir?", "Savaşın çıkması Kürtlerin lehine midir, değil midir?" sorularıda yoğun bir biçimde tartışma gündemine geldi.

Tabi, şu gerçeğin altını çizerek belirtmek gerekir ki, Irak'ın Kuveyt'i işgal etmesi ile birlikte, Kürt sorunu, Güney Kürdistan'a bağlı olarak da dünyanın dilinde telafuz edilmeye başlandı. Çünkü, o noktadan sonra, dünyanın belirli çevreleri, özellikle de dünyanın kaderini elinde tutan, Saddam'ı yaratan güçler, Kürtlerin başına getirilenleri, Halepçe katliamını hatırlamaya başladılar. Bunun ötesinde, Kürtlerin Irak'ta ciddi bir ulusal ve siyasal güç olmasından dolayı, Irak rejiminin zayıf düşürülmesinde ve hatta devrilmesinde, Kürtlere önemli roller düşebileceği de perde arkası hesaplarda öne çıkıyordu.

Kürtlerin büyük çoğunluğu, bunalım sürecindeki gelişmelerin içinde, T.C'nin de soruna aktif taraf olmasıyla birlikte, "savaşın çıkmamasını", "ambargo ve Irak iç muhalefetiyle, dolayısıyla Kürt halkının gücüyle Saddam rejiminin yıkılması sürecinin ağır basmasının halkımızın çıkarlarına olacağı" görüşünü savundular. Bu süreçte, aynı zamanda, Kürt sorununun öne çıkması, dünya devletlerinin Kürtleri ciddiye almaları konusunda çabalar gösterdiler.

Körfez savaşı, Kürt halkının iradesi dışında, Ocak ortalarında başladı. Günümüzde de bütün şiddetiyle devam ediyor. "Sosyalist" ve kapitalist tüm büyük devletler, ettikleri rüzgarı, fırtına olarak biçiyorlar.

Kürt halkı, savaşlardan, çok büyük acılar çeken bir halktır. Bundan dolayı, hiçbir zaman, savaşlara, kendi isteğiyle taraf olmamıştır. Ama, kendi ulusal demokratik haklarını almak, kendini savunmak, kendi üzerindeki baskı ve zulmü bir tarafa itmek için savaşlara taraf olmuştur. Ne yazık ki, bugüne dek, bütün bu savaşlardan da, kendi konumundan, tarihsel talihsizliğinden dolayı en büyük zararı kendisi görmüştür. Bugün Körfez savaşındaki her kaybı kendi kalbinin derinliğinde hissetmekte; Halepçe katliamını ve diğer karşı karşıya kaldığı birçok katliamı gözlerinin önüne getirmektedir. Bunun içinde, her bir çocuğun ölümünden, bir Araftan daha fazla acı çekmektedir. Ama bir gerçek var ki, Kürt halkının şimdiki konumu değişmeye; özgür, bağımsız ve demokratik bir devlete kavuşmayana dek de, bu savaşlar içinde olacak. Onun için duyguları bir tarafa bırakmadan, sağ duyulu ve realist değerlendirmelerin yapılması gerekir.

Körfez savaşında iki taraf sözkonusudur. Taraflardan biri, Irak devletidir. Diğer taraf, ABD'nin başını çektiği Müttefik Kuvvetleridir. Tarafların konum-

ları ve savaşta hedeflediklerinin önemli olduğuna şüphe yoktur. Bu durum tespiti içinde, Kürtlerin tutumlarının ne olacağını saptamak önemli olacaktır.

Irak, Kürdistan'ı sömürgeleştiren bir ülke. 1960 yılından bu yana, 4 yıllık (1970—74) kısa bir süre devre dışı bırakılırsa, Kürt halkını yoketme savaşı içindedir. Bu savaşın sonuçları, Kürt halkının kaybı bilinmekte. Yaşanan sürgünler, katliamlar ve Halepçe'de kimyasal silahların kullanılmasından sonra Kürdistan insanının yarı nüfusunun Kürdistanı terketmesi üzerinden uzun bir zaman geçmiş değil. Bugün dahi, emperyalistlere karşı haklı bir savaş verdiğini ileri sürmekte olan Irak Rejimi ve onun diktatör lideri Saddam, Kürtlere karşı olan düşmanlığından vazgeçmiş değil. Bu savaşta da, Kürtlerin en fazla yokedilen olması için, cepheye sürmektedir. Yine bu yıllarda, 1980 yılı sonlarından, 1988 yılı ortalarına kadar, İran'a karşı başlattığı savaşı bütün şiddetiyle sürdürdü. Mecbur olduğu için savaşı durdurmak durumunda kaldı. Yoksa, İran'ın merkezi otoritesi altında bulunan birçok bölgeyi işgal — ilhak ile kendisine bağlayacaktı. Kürtlere karşı savaşı devam ederken, İran'a karşı savaş daha yeni durmuşken, Saddam ayağının tozu ile Kuveyt'i işgal etti. Kuveyt, bir Arap ülkesi, İran'a karşı savaşında, Irak'a büyük maddi yardımlar yapan, "kardeş ülkeler" arasında yer alıyordu. Görünen o ki, nüfuzunu Kuveyt'le de sınırlı tutmayarak, S. Arabistan ve diğer Haliç ülkelerini de Irak topraklarına katacaktı. Arkasından, Saddam imparatorluğunun getireceklerini beklemek gerekiyordu. Eğer ABD'nin başını çektiği ülkeler bloku gerekli tepkiyi göstermemişse, bazı Türk solcularının zora dayanan Arap Birliği projesini çok çok aşan, bir imparatorluk tarih sahnesine çıkacak, bir diktatörde Ona hükmedecekti.. Ama görünen o ki, bu hayaller kursaklar da kalmak üzere..

ABD'nin başını çektiği devletler blokunun, Kuveyt olayına bu kadar sert tepki göstermesinin, tek başına insan hakla ve özgürlükleri, "ulusların egemenliği" prensibinin korunması ile izah edilir bir yanı yoktur. Elbetteki geline aşamada dünyadaki değişimler, ismi geçen blokdaki ülkelerdeki değişimler ışığında, gittikleri yere, kendi motiv prensiplerini de götürecekler. Körfez bunalımının başlamasından sonra, Arap şeyhlikleri ve krallıklarında reformcu taleplerin uç vermeye başlaması bunun göstergelerinden olsa gerek.

Ayrıca, ABD ve özellikle Japonya ve Batı ülkelerinin, Körfez'deki petrol düzenine bağımlılığı tartışılmaz ve önemli bir gerçektir. Bu bölgedeki petrol egemenliğinin, " ne ettiği belli olmayan bir diktatör"ün eline geçmesi, bu ülkelerin işlerine gelmeyeceği gibi, bölge ve dünya dengelerini alt — üst edeceği de bir realite. Diğer yandan, ismi geçen blokun, Kuveyt'in çıkarlarını savunmakta olması ve Kuveyt halkının ve diğer Arapların çoğunluğunun desteğini görmesi de, Onlara, bir "haklılık" ve eylemlerine bir "meşruiyet" kazandırdığı da ortada. Yani haklılık — haksızlık kategorisi içinde durum değerlendirilecekse, ABD'nin başını çektiği devlet blokunun tarihsel, hak — hukuk açısından haklılığı birazcıkta olsa sözkonusu.

Peki, "bu tabloda Kürtlerin yeri neresi olmalı?" sorusu oldukça güncel ve canalıcı.

Daha önce belirttiğimiz gibi, Kürtler savaş istemiyordu. Saddam diktatörlüğünün yıkılmasını; demokratik bir Irak'ın ve Kürtlerin tüm ulusal demokratik haklarına sahip olduğu federal bir devlet sisteminin yaratılmasının, iç mücadele

süreci ile belirlenmesini istiyordu. Bu isteğine rağmen, savaş başlamış durumda. Savaşın taraflardan biri, Irak devleti, Kürt halkının stratejik ve doğrudan düşmanıdır. Tarihsel olarak devam eden mücadeledemizdeki isteğimizin bu savaşta da öne çıkması, hakkımızdır. Bu istek, Saddam Rejiminin yıkılmasıdır. Bugün, bu rejimin yıkılması için, devreye giren güçler, başka bir biçimde stratejik hedefin imha edilmesinde yardımcı olmaktadır, Saddam rejiminin kollarının ve kanatlarının kırılmasına çalışmaktadırlar. Bu da, Kürt halkının çıkarıyla, FN'nin kararlarını ve uygulayan güçleri yan yana düşürmektedir: Bu da çok doğal ve normaldir. Bu savaşın, Saddam rejiminin yıkılmasıyla sonuçlanması, Kürt halkının isteği olmalıdır. Tersi bir durumda, Kürt halkı için yeni bir açmaz, bir kadastro ortaya çıkacaktır.

Saddam Rejiminin yıkılması, yada Irak devletinin yeni bir konuma gelmesinde, Kürtlerin tayin edici bir unsur olduğunu, dünyaya anlatmak gerekir. Ayrıca, anlatmadan da onların anlamaları gerekir. Bunu bugüne dek anlamamalarının, Kürtlerin sorununun çözümünde adil tarafgirlik içinde olmamalarının; Saddam rejimini, Batısı ve Doğusu ile güçlendirmiş olmalarının, insanlık için ne büyük bir ucube yarattıklarının bedelini ödemek durumdaydılar: Bugün de ödüyorlar.

Bölgemizde, adaletli, demokratik ve barışçıl bir düzenin yaratılması, ana sorunlardan biri olan Kürdistan sorununun haledilmesinden geçecektir. Bütün bu olup bitenlerden sonra, Kürdistan sorununun, bu aşamada da, adalet, insan hakları v.b. gibi ulu kavramlar arasında kaynayıp gitmesi, Kürtlerin, bölgeyi ve dünyayı insanlığa zindan etmesi gibi "tarihsel haklılığı"nı yaratabilir.

Bu koşullarda, büyük güçler savaşmaktadır. Özellikle, Güney Kürdistan'da ulusal demokratik hareketin güç temerküzünü sağlaması, örgütlenmesini güçlendirmesi gerekir. Bu anlamıyla, Irak Kürdistanı Cephesi'nin, bu savaşa doğrudan ve fiilen taraf olmamasını olumlu karşılamak gerekir, anlamak gerekir..

Bu savaşın sonucunda, dünya güçleri bir masaya oturacaklardır. Bu masaya otururken, çözümlenecek asıl sorun Ortadoğu sorunu olacaktır. Kürt halkıda bu bölgenin etkin ve yaygın bir halkı; sorunu çözümlenmemiş, tarihsel haksızlıkla karşıya kalan halkı olduğuna göre, görüşmelere taraf olması gerekir. Bunun içinde, Kürdistan siyasal güçlerinin ve yurtseverlerinin güçlerini birleştirmeleri gerekir. Ulusal demokratik güçlerin birleşik gücü, uluslararası platformlarla sıkı ilişkiler kurarak, halkımızın taleplerini somut bir biçimde sunmaları, gelecek ile ilgili muhtemel tüm gelişmelerle ilgili dünyayı bilgilendirmelidirler.

Türkiye'nin Başı Özal Mücize Mi Yaratıyor?

Türkiye'nin bugünkü başı ve dünkü başbakanı Özal, hükümet olduktan kısa bir süre sonra, kendi ekonomik, siyasal icraatlarından çok memnun olduğundan olacak ki, sık sık "Türkiye'ye çağ atlattıklarından" dem vurmaya başladı. Ama bu sözü, birilerini sırf kıskandırmak yada birilerine gıdıklamak için yapıyormuş gibi de, her fırsattan dile getiriyordu, getiriyor. Buna karşılık olarakta, burjuva muhalefet güçleri de çok kızgın bir biçimde, Özal'ın bu sözünü küçümsemeye çalışıyorlardı. Ama bu sözü küçümserken de, Özal karşısında ezildiklerini de dışa vurmaktan kendilerini alıkoyamıyorlardı. Çünkü, burjuva muhalefet, iktidar yada Özal hükümeti karşısında, ciddi bir alternatif ekonomi – politika üretme-

den, Özal'ın ileri sürdüklerini tartışmaktan, evirip çevirmekten başka bir şey yapamaz duruma düşüyorlardı. Gerçekten de, son dönemlerdeki gelişmelere bakıldığı zaman, Türkiye'nin başı Özal'ın, her dönemde, kendi muhaliflerinin fazlasıyla uğraşacakları, evirip çevireceği sorunları ortaya atmakta, tartıştırmakta "Türkiye'ye çağ atlattığı"na inanmamak elden değil.

Son zamanlarda da, 2932 Sayılı Kanunun Ortadan Kaldırılması, Kürtçenin Serbest Bırakılması, TCK'nın 141, 142 ve 163.maddelerinin kaldırılıp, yeni bir düzenlemeye tabi tutulması sorunları da, burjuva muhalefet açısından aynı tabloyu ortaya çıkarmış durumda. Burjuva muhalefet, Özal'dan farklı ve ileri bir şey söylemiyor, ortaya atılan sorunları eveleyip geveliyor. Özellikle de, 12 Eylül'den sonra, şapkayı eline alıp hükümeti tepkisiz bırakan ve Evren gözaltısında kaldıktan ve Özal'ı dişine uygun görüp, muhalif olduğundan beri, çok çok liberalizmden ve demokrasiden bahseden Demirel tam da baklayı ağızdan çıkararak, Özal'dan bile çok çok geri olduğunu gösterdi. 2932 Sayılı Yasanın değişikliği ile ilgili olarak, birçok şeyi ağızdan eveleyip—gevelerken, herkes daha ileri bir proje sunacağı beklentisi içindeyken, meşhur—maruf deyimle ve Özal'ın 2932 Sayılı Kanun değişikliği ile ilgili söylenen "dağ fare doğurdu" sözü bir o kadar da Demirel için geçerli bir söz oldu. Demirel eveleme—geveleme arasından, Kürtlerin isminin bile telafuz edilmesinin bölücülüğe kaynaklık edeceğini, bunun için bu sorunla oynamanın, "ateşle barutun yanyana konulması" gibi bir hassasiyet gösterdiğini açıkça dile getirdi. Zaten başı kel olan Demirel, diğer yanıyla da şarkasını düşürerek kelini gösterdi.. Bunu şaka yollu bir girişten kabul ederek, asıl soruna girebiliriz.

Son bir ay içinde, Türkiye'de iktidar, daha doğrusu iktidar—hükümet denilince akla gelen Özal, meselenin sahibi Kürt halkı için değil, meselenin köklü—tarihsel düşmanı Türk devleti ve devlet güçleri açısından, şaşırtıcı açıklamalar da bulundu ve bazı değişiklikleri hızla gündeme getirdi. Nedir bu değişiklikler?: 2932 Sayılı ve Kürtçe'yi de yasaklayan kanunun ortadan kaldırılması, bu sorunun yeni bir kanunla düzenlenmesi. İkincisi, TCK'nın 141, 142 ve 163. maddelerinin TCK'dan kaldırılacağı, sorunun yeni bir Terör Yasası ile yeni bir çerçeveye kavuşturulacağı idi. Tabi ki ikinci sorun, devlet güçleri için çok şaşırtıcı bir sorun değildi. Bu sorun, daha önceki dönemlerde de, belkide onlarca defa telafuz edilen bir sorundu. Ayrıca, onyıllardır üzerinde konuşulan bir sorun olduğu için, devlet güçlerinin aşınası olduğu, kendi içlerinden, bu sorundan ne zaman kurtulacağız, acaba bunun için bir kurtarıcı çıkmaz mı, diye umarcı oldukları bir sorundu: Komünist ve Sosyalist Partilerinin kurulması da, bu konuda epeyce aşinalığı sağlamış durumdaydı. Tabi ki fiili durum yeterlidir dememek gerekir. Bunun hukuki ve resmi bir biçimde de tescil edilmesi, daha güvenceli bir olay olduğu ortada.

Demek ki son değişiklik önermeleri içinde önemli olan sorun Kürtçe'nin şu veya bu boyutta resmi olarak serbest bırakılması sorunuydu. Yasal planda sorun bu olmasına rağmen, Özal sorunu orada bırakmadı. T.C'nin devlet başkanı olarak ilk ve resmi bir biçimde Kürtlerin varlığından ve Kürtlerin 12 milyon olduğundan; Türkiye'deki Kürtlerin, tıpkı Türklerin Yunanistan ve Bulgaristan'daki soydaşlarının haklarını takip ettikleri gibi, diğer devletlerin sınırları içinde yaşayan soydaşlarının haklarını takip etmesi hakkının olduğundan; Kürt-

lerin çoğunluğunun Türkiye’de yaşamakta olmasından dolayı, Kürtlerin hamiliğinin Türkiye’ye düştüğünden, bundan sonra bu görevin yerine getireleceğinden; bugüne dek Kürtlerin hiçbir biçimde Irak’ta bir siyasal statüye kavuşmaları istenmemesine rağmen, Irak’ta Arapların, Kürtlerin ve Türklerin Federal Bir Cumhuriyet oluşturabileceklerinden bahs edilmesi, sorunu daha boyutlu ve önemli kıldı. Hem de bütün bunlar, bölgede bir savaşın bütün şiddetiyle devam ettiği koşullarda dile getiriliyordu.

Devletçi güçlerin sahip oldukları geleneksel değer yargılarına ve Türk devletin yapısal özelliklerine vurulduğu zaman, karşıya çıkan tablo: Şaşkınlık, burukluk, endişe, korku, kaybetme duygusu, tepki – reaksiyon karışımı duygu...

Tabi ki Kürt yurtsever çevreleri açısından başka bir kuşku ve endişe gündeme geldi. Haklı olarak, her Kürt yurtsever çevresi, "bayram değil seyran değil eniştem beni niye öptü?" diye birbirine sormaya başladı. Üstelik bu değişiklik önerisi gündeme geldiğinde: Türkiye’nin, Irak’a ilişkin ve Musul – Kerkük’e girebileceği hesapları somutlaşmaya başlıyordu. Durum böyle olunca, sorun daha karmaşık bir hale geliyordu. Buna artı ek olarak, "Kürtlerin aldatılacağı", "bir oyunun ortada olduğu" gibi tartışma boyutları da, devre dışı bırakılmaz boyutlardı. Bütün bunlar, aynı zamanda, sorunun önemini ve üzerinde durulmaya değerliliğini ortaya koyuyor. Biz de sorunu eşelemenin gerekliliğine inandığımız gibi; genel bir çerçeveyi de ortaya koymaya çalışacağız.

T. Cumhuriyeti’nin kuruluşundan sonra, "Batıcılık" ve Avrupa Ülkesi olma" fikri ve eylemsel ana akımlardan biri olmuştur. Özellikle de, yeni devletin başının bu eğilimde olması, bu eğilimi körüklemeye avantaj yaratıyordu. Üstelik bu akım, yeni

değildi. Osmanlı İmparatorluğu zamanında da, Avrupa’da okuyan Türk aydınları yoluyla taşınmıştı. Bu fikir akımının etkisiyle, meşrutiyet dönemleri başlatılmıştı. Bu aynı zamanda, modern anlamda demokratik hak ve özgürlüklerin telefuz edilmeye başlandığı dönem olduğu da kabul görmekte.

Fakat, Türkiye’de Avrupalı olmak, ha deyince olacak bir iş değildi. Türkiye’nin sahip olduğu şark ve islam kültürü ve gelenekleri ile, Batılılık olma değer yargıları arasında köklü bir çatışma sözkonusu idi. Topluma egemen olan şark ve islami kültür değerleri, Batılı değer yargılarına karşı büyük bir direnç göstermekteydi. Buna artı ek olarak, şarklılığı ve islamcu kültür ve gelenekleri temsil eden akımların sistematik, örgütsel dirençleri de soruna eklendiği zaman, iş daha karmaşık bir hal almıştır. Bundan dolayı, Türkiye, doğululuk değer yargıları ile batılılık değer yargılarının mücadele alanı olmuştur. Bu mücadelenin gelişim süreçlerinde, devletçi güçlerin genel hatlarıyla Batılılık eğilimlerinden ve değer yargılarından yana olmalarından dolayı, Batılılıktan yana tarezinin kefsi eğilmeye başlamıştır. Ama bu mücadele ve sürecin belirlediği tablo, çoğu zaman trajedi – komik sahnelere yol açmıştır. Halen de bu durumdan kurtulmuş değildir.

Tabi ki Türkiye’deki Doğululuk – Batılılık mücadelesi, uluslararası ilişkilerden soyut seyreden bir mücadele olmamıştır. Bu iki toplumsal – siyasal eğilim, kendi değer yargılarına uygun bir biçimde uluslararası ilişkileri de tayin etmeye çalışıyorlardı. Doğululuk mantığı, Ortadoğu’nun islam ülkeleriyle ilişkilerin geliştirilmesini isterken, Batılılık mantığı, Avrupa ve ABD ile ilişkilerin geliştiri-

rilmesinden yanaydı. Resmi devlet güçlerinin eğilimi ve mekanizma, Batılığa göre ayarlandığından, ABD ve Avrupa ile ilişkiler ağır basmaya, T.C'nin uluslararası ilişkilerinin de ana çizgilerini tayin etmiştir. İkinci Dünya Savaşından sonra, ABD'nin kapitalist dünyanın başını çekecek derecede güçlenmesi, dünya hegemonyasını eline geçirmesi ile birlikte, T.Cumhuriyeti'nin ABD'ye bağımlılığı giderek artmıştır. Böylece o tarihlerden sonra Türkiye'de Batılılık, Avrupa ve ABD merkezlerine bağımlı bir biçimde gelişmiştir.

Türkiye'nin bu kadar Batılılığı benimsemesi ve bunun için çaba göstermesi; uluslararası ilişkilerini buna göre ayarlaması, aynı zamanda onlara benzemesinin zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır. Bu benzeme de yordamınca, kendi dinamiklerince olmayınca, hep çarpık olmuştur. Batıdan alınan kurumlar, kurallar, Doğulu kültür ve gelenekleriyle karılarak bir yapılanmaya kavuşmak durumundaydı. Ama sonuçta, Batıya benzeme, Ortadoğu'nun diğer ülkelerinden farklı kurumlaşmayı ve bir yapılanmayı sergilemiştir.

Bu çaba trajedik – komik bir rotada bugün de devam ediyor. Özal'ın iktidara gelmesinden sonra, İslam – Türk kültürü sentezini ana mihver akım haline getirme çabası olmasına rağmen, bununla çatışır, örtüşmez gibi görünen Batılılık sevdası da son bulmamıştır, tersine daha da alevlenmiştir. Bu seveda belirli bir dönemden sonra, Özalın, "çağ atlama" teorisinin bir gereği olarak, AET'ye girme merkezinde düğümlendi. Bu seveda, Özal'da bir aşka dönüştü, AET'eye girme bayrağını başkasına kaptırmamak için, olmadık madrabazlıklar yapmak durumunda kaldı. Bunun için, kafasını olmadık duvarlara vurdu.

Bu sevdası aşk çizgisinde devam ederken, ana bir handikapla karşı karşıya kalıyordu: Türkiye'nin demokratik bir ülke olmaması. Türkiye demokratik olmayınca, AET'in normlarına uygun düşen bir ülke olamazdı, o zaman da AET'eye üye olamazdı. AET ülkeleri ve AET'nin yetkili kurulları da bunu açıkta dile getiriyorlardı. Ayrıca, sorunun ekonomik normlarla da bir bağının olduğuda çoğu fırsatta dile getiriliyordu.

Türkiye'de demokrasinin iki ana sorunu sözkonusu idi. Bu sorunlardan biri, insan hak ve özgürlüklerine ilişkin boyuttu. Örgütlenme, fikir, basın – yayın özgürlüğünün olmaması, çoğulculuğun tanınmaması. Bundan dolayı da, sol ve komünist örgütlerin kurulmasına müsaade edilmemesiydi. Sorunlardan ikincisi, Kürt halkının ulusal demokratik haklarından yoksun kalmasıydı. Türkiye, bütün uluslararası platformlarda ve AET platformunda bu sorunlarda takılıyor, sınavdan geçemiyordu.

Ayrıca liberal bir ekonomi ve "serbest piyasa ekonomisi"nin diktatoryal bir rejimle örtüşmesinin zorlukları da, başta Özal olmak üzere, yönetici kadro tarafından anlaşılmaya başlanıyordu.

Bu noktada bir saptama yapmak gerekir: İşte o aşamada, Özal için bu sorunların çözümlenmesi, kafaya vurmaya başladı. Sorunun çözümlenmesi için, dayandığı güçlerinde zorlama içinde oldukları, bu sorunlar çözülmeden, Türkiye'nin sorunsuz gelişmesinin, kendilerinin de rahatlıkla yardım yapmalarının olanaksızlığı anlatıldı: Bu olanaksızlığı, ilk zamanlar kapalı kapı artlarında, daha sonra açıkça yayınladıkları raporlarda dile getirmeye başladılar: Amerika senatosunun, Avrupa Parlamentosunun ve diğer uluslararası platformların (ABD ve

Avrupa ülkelerinin etkin olduğu) yayınladıkları bildiriler hepimizin hatırlarındadır.

Bu durumda, bu sorunların adım adım çözümlenmesi için paçaları sıvamak düşerdi.

Demek ki bir mucizenin yaratılmasından değil, çıkarların gerekli kıldıklarını yapmaktan bahsedilebilirdi.

Sosyalist ve Komünist Partinin örgütlenmesine ilişkin yumuşamayı, yada hal çaresini bulması zor değildi. Ayrıca, 12 Eylül ve 12 Mart öncesinde de sol partiler vardı. Sol ve komünist düşünce, devletçi güçlere de çok çok yabancı fikirler değildi. Nasıl olsa devletçi güçlerin babası M. Kemal Atatürk, "Komünizm bu memlekete gelecektir, biz getiririz" dememiş miydi? Tabii tam o dönemde, başta S. Birliği olmak üzere, tüm Doğu ülkelerindeki değişimler; sosyalizmin yeni yorumu ve Türk komünistlerinin "ulusal sosyalizme" dönüşü hazır olmaları da, süreci hızlandırdı. Dışardaki komünistlerin Türkiye'ye gitmeleri ve Komünist Partilerini yasal olarak kurmaları, bu sürecin gelişmesinin işaretlerini vermişti. Gelişen aşamada, TCK'nın 141, 142 maddelerinin kaldırılması ile, sorunun resmi bir veche kazanacağı görülmekte.

Daha önceki satırlarda da belirttiğimiz gibi, Kürt sorununda işler bu kadar kolay olamazdı. Ciddi bir hazırlık ve bazı güçlerin ikna edilmesi; bazılarının da başka bir biçimde hizaya getirilmesi gerekirdi. Bu hazırlık, iktidarın, resmi çevrelerin kalemlerinin kanalıyla sorunu tartışmaya getirmekle başlatılabilirdi. M. Ali Birant'ın bir dönem Kürt sorunu ile ilgilenmesi, Güney Kürdistan örgütleri ile görüşmesi, onlarla Türkiye arasında arabulucu misyonuna soyunması; giderek işi Bekaa'ya kadar vardırması; Kuzey Kürdistanlı güçlerin birlik sorunları ve durumları ile ilgilenmesi, bu hazırlık eyleminin bir parçası olsa gerek. M. Ali Birant'ın bu çabasının ABD ve Özal'dan bağımsız olmadığını o zamanlarda Kürtler biliyorlardı. M. Ali Birant, Kürdistan'da o dönemde verdiği konferanslarda da bunu dile getirmekten geri kalmıyordu. Ama bu süreç, o kadar rahat sürüklenecek bir süreç değildi. Birçok engelle karşı karşıya idi. Onun için, zaman zaman üstü örtülen bir sorun haline geliyordu. Ama şu bir gerçektir ki, Özal ve ekibi, kendi dışında olan odakların, kişilerin ve siyasal partilerin Kürt sorunundaki tartışmalarını, kendi hazırlık döneminin birer parçasından saydığını bugün tespit zor olmuyor.

Tabii ki, Kürt sorunu devletin geleneksel yapısal iflah olmaz özelliğiyle doğrudan hesaplaşmayı, karşı karşıya gelmeyi öngördüğünü de bildiğinden; bir takım kurumların sivilleştirilmesi çabalarını da parçalı bir biçimde sürdürdü..

Ama bir türlü baklayı ağzından çıkarmadı. Körfez savaşının başladığı dönemde kasmaya başladı. Çünkü, Özal başından beri bu sorunun savaşla bitirilmesi için yatırımını yapıyordu. T.C'nin çıkarlarını, aktif bir tarafkırlikte bulduğunu açık açık söylüyordu. Ona uygunda politikalar yürüttü. Savaşın başlamasından sonra, Kürtler üzerindeki ve özellikle de Musul ve Kerkük Sorununa bağlı olarak Kürtlerle ilgili hesaplarını derinleştirdi. O noktada, kendisinin de açıkça belirttiği gibi, bölüşüm masasında pastadan büyük pay almak için, ABD'nin başını çektiği müttefik güçlerini "kandırmak", Özal'ın kendi deyimiyle "inandırıcı olmak" için, "Kürtçeyi Yasaklayan Yasayı" ortadan kaldırmaya karar verdiklerini, Irak'ta, Kürtler, Araplar ve Türkler'den oluşacak bir Federal Cumhuriyeti kabul

ettiklerini, edebileceklerini ilan ettiler. Burada karşımıza çıkan saptama şu, kandırılmak ve aldatılmak istenen Kürt halkı değil; ABD'nin başını çektiği müttefik güçlerdir. Ayrıca, Kürt halkını kandıramıyacağını da çok iyi biliyor. Görünen o ki, şimdilik ona da ihtiyaç duymuyor. Çünkü, Kürtçe'nin serbest konuşulması, Kürtçe müziğin çalınması, Kürt halkının ulusal demokratik haklarının kapsamı içinde "denizden bir damla su" gibidir.

Bu noktada, bu adımı, T. Cumhuriyeti'nin kuruluş dönemlerinde, M. Kemal ortaya koyduğu politika ile de karıştırmamak gerekir. O dönemde, M. Kemal bir varolma yokolma savaşına hazırlanıyordu, bundan dolayı da Kürtlerin fiili askeri gücüne kesik ihtiyaç duyuyordu ve ayrıca Osmanlılıktan gelen değer yargılarından dolayı, Kürtler ile Türkler arasında bu kadar derin uçurum, bir yabancılaşma sözkonusu değildi. Ayrıca, kazanılmak istenen, Kürtlerin mahalli nüfuz sahibi ağaları, beyleri, şeyhleri ve aşiretleri idi. Bunları kazanmak, Kürt halkının tümünü kazanmak için yeterliydi. Ama günümüzde, Kürt halkının kazanılması ve aldatılması, o günkü anlamda olanaksızdır. Çünkü, Kürtler de siyasal bir çoğulculuk, dünden farklı daha ileri düzeyde bir bilinç ve örgütlenme oluşmuş durumda. Zaten işbirlikçiler, dün olduğu gibi bugünde, onlar için kazanılmış öğelerdir.

Ama, halkın değer yargılarında bir gevşemeye yol açabilir. Ulusal demokratik mücadelenin hızının düşürülmesinin halk tarafından bir istek olarak belirlenmesine yol açabilir diye düşünülebilir: Bunun da geçici olduğunu görmek gerekir. Ve asıl olarakda ulusal demokratik güçlerin örgütlenmeleri, kurumlaşmaları ve halka ulaşmaları oramında etkisizleştirilebilir bir olaydır.

Ayrıca, duygulardaki bu gevşeme, T.C'nin 80 yıllık resmi politikasının iflasından daha ağır basan bir yan olamaz. Elbette yeni yasa değişikliğinin getirdiği detaylar anlamında, sorunun çözümü anlamında temel bir boyut yok. Ama olayın kendisi, resmi politikanın iflasını gösterme anlamında büyük bir niteliksel değere sahiptir.

Bilindiği gibi, sömürgeci T.C devleti, 80 yıldır resmi politika olarak, "Kürt dili yoktur", "Kürt halkı yoktur", "Kürtçe diye bir dil yoktur", "Kürtler Türk'tür" gibi saçma politikaları savunuyorlar. Bu saçma ve sömürgeci politikalarına direnen binlerce, onbinlerce Kürt insanının yargılanması, cezalandırılması ve işkenceye tabi tutulması hafızalardan silinmiş değil, günümüzde de devam ediyor. Bu aşamadan sonra da, yeni bir mevzide bu belalarla karşı karşıya kalınması konusunda da hazırlıklı olmak gerekir. Günümüzdeki olayla ne oluyor?: "Kürt halkı vardır", "Kürtçe diye bir dil vardır", "Kürtler Türk değildir", "Kürtler başka devletlerin sınırları içinde de yaşamaktadır" deniliyor. Bu adımla, T.C devletinin temel direkleri sarsılıyor, geleneksel yapısında çözülme baş gösteriyor, demektir. Bu çözülmenin ve sarsıntının hızlandırılması için, gerekli vuruşların yapılması, Kürdistan ulusal demokratik hareketinden istenmektedir.

Bundan kazançlı çıkacak olan, T.C devleti değil, kesinlikle Kürt halkı olacaktır. Bu kazanım, halkımızın ulusal demokratik mücadelesinin bir kazanımıdır. T.C devleti, günümüz koşullarında ABD'nin başını çektiği müttefik güçlerini "ikna etmek için" ya da "kandırmak için" de bunu yapıyorsa, bu ulusal demokratik mücadelenin dayatmasının bir sonucudur. Eğer böyle bir dayatma olmazsa,

ABD ve müttefik güçlerinin Kürt sorunu diye bir sorunu olmayacaktı ve bunun içinde T.C devletine bir zorlama içinde olmayacaklardı..

Bundan dolayı da, "bu yasa değişikliği, 12 Eylül öncesindeki fiili durumu yaratacak, bu da büyük bir farklılığı ifade etmez" görüşlerine tümüyle katılma-bilmek olanaksız. Çünkü günümüzde de 12 Eylül öncesi fiili durum Kürdistan'da yaşanıyor. Yapılan değişiklikle ortaya çıkan önem, yasal meşruiyetin tescil edilmesidir. Bu yasal tescilin, T.C'nin resmi politikalarını Türkiye'de ve dünyanın dört bir yanında rezili rüsva etmesidir.

Bundan böyle de, ulusal demokratik mücadelemiz bu tür mevzileri ele geçirmeye aday durumdadır. Buna hazırlıklı olmak ve bundan ürkmemek gerekir. Bu kazanımların ve ele geçirilen mevzilerin, merkezi stratejiye uyumlu ve verimli hale getirilmesi için beceri, ustalık istiyor. Bu anlamıyla, ulusal demokratik hareketimiz ve Kürdistanlı yurtseverler için yeni bir dönemin de açılmakta olduğunu söyleyebilmek olanaklı. Yani bu yeni dönemde, daha da somutta savaşmak gibi bir derdimiz olacak.

Son zamanlarda, Türkiye'de Kürt sorununa ilişkin gelişmeler ve Özal'ın bu sorunda söyledikleriyle ilgili, Demirel'in ikiye bölünmüşlüğüne, geleneksel devlet politikasına sıkı sıkıya bağlılığına işaret etmiştik. Demirel'in tutumundan daha dikkat çekici olan, Cumhuriyet'te kümelenmiş olan Kemalistlerin tutumudur. Cumhuriyet gazetesi incelendiği zaman, bu yazarların bir kesiminin endişe ve niyetlerini açıkça dile getirdikleri görülür. Dile getirilen görüşlerde, Kürtlerin dil, kültür gibi haklarının tanınması konusunda olumlu göründüklerini ifade eden açıklamalarda bulunmalarına rağmen, Özal'ın, Güney Kürdistan için, Irak çerçevesinde Federal bir Cumhuriyet olmasına öfkeli karşı çıkıyorlar. Irak'ta böyle bir çözümün tasvib edilmesinin, gerçekleşmesinin, Türkiye için de bir "emsal olacağı"nı, demokrasi, insan hak ve özgürlüklerinin aşkları olarak dile getirme utanmazlığını gösterebiliyorlar. Üstelik bu görüşlerin sahipleri, Özal'ı gerici, anti-demokratik ve faşist gören unsurlardır.

Gerçekler ortaya çıktıkça, Kürt sorununda gelişmeler adım adım somutça gündeme geldikçe, niyetlerin açığa çıkacağı çok iyi biliniyordu. Ama Cumhuriyet yazarları, "gölü görmeden paçayı sıvama" durumuna düştüler.

Peki, Yirmibirinci Asra 9 kala, dünyada bu kadar köklü değişikliklerin gündeme geldiği koşullarda, üstelik bu gelişmelerin içinde uluslar sorununun dikkat çeken ve tayin edici bir sorun olmasından sonra, Kürdistan sorununun her miletin sorunu gibi görülmemeye gafletine düşme nasıl izah edilebilir? Üstelik ismi geçen yazarlar, dünyanın başka yerlerinde ve son zamanlarda da S. Birliği'nin de, uluslar meselesinde çok geniş konuşmaktan ve çok ileri talepler ileri sürmekten de geri kalmıyorlar. Heleki biraz Türklüğün koktuğu alanlarla ilgili olarakta, farkına varmadan çılgınca talep ve desteklerden bulunmaktan, gülünç duruma bile düşebiliyorlar.

Kürdistan'da Ortak Siyasi Merkez Olgusu Dayatmış Durumdadır

Kürdistan'da ulusal demokratik hareketin ortak bir siyasi merkeze kavuşması olayı yeni gündemleşen bir olay değildir. Yıllardır üzerinde tartışılan, projeler

üretilen ve pratik adımlar atılmak istenen bir sorundur. Ama ne yazık ki, bu sorun günümüze dek çözümlenebilmiş değildir.

Redeksiyonumuza göre de, Körfez Krizi ile birlikte, Kürdistan sorununun uluslararası boyutlarının daha belirgin bir biçimde öne çıkması ve mücadelenin uluslararası platformlarda somutça sürdürülmesinin şartlarının olgunlaşmaya başlaması da, bu sorunu daha da güncel bir hale getirmiş durumdadır.

Bu sorunun kotarılmasında, tüm Kürdistanlı siyasal partilere, demokratik yığın örgütlerine, kültür ve bilim kurumlarına, tek – tek her Kürt yurtseverine görev düştüğünden şüphemiz yok. Ama asıl belirleyici rolün, Kürdistanlı siyasal örgütlere ait olduğundan da şüphe yoktur. Dergimizin sesi olduğu Platform'da geçmiş geleneği ile ve günümüzdeki konumu ile bu çalışmanın içinde olmaya, bu yönde çabalar göstermeye aday görünmektedir. Bu sevindirici bir olaydır. Bir yığın Kürdistanlı örgütün de bu soruna hazır olma durumunda olmaları da sevindiricidir.

Elbette bu konuda da, değişik yaklaşımlar ve farklı boyutlarda sorunun ele alınması sözkonusudur. Öyle de olmalıdır. 16 – 17 Şubat 1991 günlerinde, Paris'te yapılan Kürt toplantısında da, üzerinde en çok durulan sorunlardan birinin, "ulusal otoritenin" oluşturulması olduğu, herkesin dikkatini çekiyordu. Toplantıda, siyasi örgüt, parti ve cephelerin temsilcileri, bağımsız Kürt politikacıları ve yazarları, bu sorunun en can alıcı bir sorun olduğu konusunda birleşiyorlardı. Bunun içinde, çabanın yoğunlaştırılması için prensip kararına varıyorlar, toplantının sonuç bildirisinde, bu sorunu, birincil sorun olarak saptıyorlardı.

ROJEV İÇİN BİR YAKLAŞIM

Zınar BIRADOST

Rojev, ülkemizle birlikte günden güne hızlanan bir biçimde gündemine girdiğimiz dünyamızda geriliminin arttığı bir dönemde yayın hayatına başlıyor. İletişim aygıtlarının dünyamızı izlemekte, izleyicilerine tam ve güvenilir bilgi vermekte güçlük çektiği, gelişkin bilim merkezlerinin yorumlamakta aciz kaldığı böylesi bir konjüktürde, kürt yazın yaşamına ilk adımlarını atan bir derğinin gerekliliği, şüpheyile karşılanabilin.

Dünyadaki gelişmelerin hızlılığı ortaya çıkacak yeni olguların belirsizliğiyle doğru orantılı gelişmektedir. Hiç kimse böylesine baş döndürücü bir hızla gelişen olayların nerede duracağını tahmin edebilir durumda değil. Olayların bu biçimde hızlı ve ardışarda cereyan etmesi, onların altında yatan ve yönelimlerini belirleyen dinamiklerin ortaya çıkarılmasını, değerlendirilmesini, dahada önemlisi, bilince çıkarılmasını engellemektedir. Kürdistan siyasal mücadele hareketinin tarihinde, buna benzer dönemler oldukça sık yaşandı. Kürdistan ulusal hareketi içinde yer alan kadro ve örgütler her defasında olayların tozu dumani içinde döneme ilişkin ve dönemin szona ermesiyle birlikte işe yaramıyacak, kürt halkının özgürlük mücadelesine açılmayıcı olma yerine onunun önünü tıkayan programlar yaratarak kendi kısır döngülerini, handikaplarını yarattılar. kürt ulusunun olması gereken kurum ve siyasal perspektifleri yaratılmadığı için, Kürt siyasal yaşamı ciddi zorlukla karşı karşıya bulunmaktadır, bugün.

Günümüzde olayların gelişme yönünü kavramakta en çok güçlük çekenler, dünya düşün yaşamına onlarca yıldır egemen kılınmış kavram ve programları hiç sorgulamadan benimsemiş olanlardır. Örneğin, dünyamızda artık eşine az rastlanır diktatörlülden biri olan Saddam'a, bugün, onu kendi elleriyle yaratan hamilerinin cepheden başlattıkları bir saldırı karşısında bile kendini ve kendi normlarını gözden geçirme gereği görmeden, onyıllar öncesinin değerleriyle karşı çıkanların içinde oldukları çıkmaz; yaratılmasına bizim de katılmış oldu-

ğumuz düşünsel ve siyasal sığılın ulaştığı sonuçları göstermesi açısından önemlidir.

Bugün bu sığılın aşılmasının gerekliliği kendini dayatırken, son birkaç yıldır ülkemiz siyasal yaşamında yer almış örgüt ve bireylerin de böylesi bir çaba içerisinde girdiği gözlenmektedir. Dolayısıyla, dünya'da ve ülkemiz de yaşanan gelişmeler: Bizleri yönlendiren, siyasal eylemimizin içerik ve yönünü belirleyen teorik ve siyasal sorunsalımızın sorgulanmasının gerekliliğini de ertelenmez bir şekilde gündeme getirmektedirler.

Rojev, böylesi bir zorunluluğu yıllar öncesinde yaşamış, fakat bir türlü gündemine almayı başaramamış, bu gerekliliği bugün kendini yeni bir birlikte örgütleyerek yerine getirmeye çalışan bir siyasi potansiyelin tartışma platformu olarak yayına başlamalı.

Parçalanmışlık içinde olan, farklı değer yargılarına sahip birey ve guruplardan oluşmuş olan Kürt toplumunun, düşünsel ve siyasal yaşamının da parçalanmışlığı doğaldır. Toplumu, tek tip insana; onun düşünsel yaşamını tek doğruya indirgemeye çalışan düşünceler insanın ve toplumun gelişmesi önündeki en büyük engeller ola gelmişlerdir. Toplumun ve dünün düşünsel yaşamının herkesin bildiğini okuduğu, kimsenin bir diğersinin dediğini dinlemediği bir alana dönüştürmek gerektiği sonucu çıkarılmamalı bu söylediklerimizden. Aksine, bir toplumun tüm bireylerinin bizzat kendilerinin yaratılmasına katılabileceği devrelerin açık olduğu ortak zeminlerde; aynı anda hem toplumsallığı hem de bireyselliğini yaşyabileceği zeminler yaratılmalı, bunun kavgası verilmelidir.

Kürdistan siyasal yaşamı bir parçalanmışlık ve dağınıklık içinde kıvrınmaktadır. Parçalanmışlığın kendisinden çok; bu parçalanmışlığı yaratan ve daha da derinleşerek devam etmesini sağlıyan nedenlerin olumsuz olduğu kanısındayız. Bugünkü parçalanmışlık, dün olmayan, gerekliliği üzerine bugün en çok tartışılan eksikliğinin hala ağırlıkla hissedildiği, siyasal güçler ve kadrolar arasındaki demokratik ve sağ duyulu bir diyalogun yaratılamamış olmasında yatmaktadır.

Dolayısıyla demokratik bir toplumda siyasal, mücadelenin düşünsel cephesinin araçları olması gereken dergiler; bugün Kürdistan'da siyasal hareketlerin kimlik kartlarına dönüşmüş bulunmaktadır. Siyasal dergilerin ve gazetelerin basit bir kimlik kartı olmadan öteye bir anlamlarının olması gerektiğine inanıyorum. Ulusal kurtuluş mücadelesi sürecinde yayın organları, kelimenin tam anlamıyla ulusun gereksinim duyduğu toplumsal ve siyasal projelerin, kültürel – siyasal değerlerin üretildiği, tartışıldığı ve zenginleştirildiği alanlar olmalıdırlar. Böylesi bir çaba, bugün ihtiyaç duyduğumuz yeni bir siyasal kültürün yaratılmasının ilk adımının atılmasına da yardımcı olacaktır.

Rojev, bu görevleri; eski parçalanmışlık geleneğini tarihe gömme niyetinde olan, bu anlamda, yeni bir sorunsal ve yöntemler yaratmaya çalışan unsurlarıyla, eski yöntem ve sorunsalıyla yeni olma iddiasında olan bir gurup adına üstlenmelidir. Bu görevin kapsam ve ağırlığının bilincindeyim. Ala Rızgari yeniden birlik platformu olarak tek başımıza böylesi bir görevin altından kalkmamız mümkün değil. kürdistan'da bu misyonu yüklenebilecek ve yüklenmesi gereken bir potansiyelin varlığına inanıyoruz. latform olarak bunun sadece bir adımını atmaya çalışmalıyız.

Oldukça yeni olan böylesi bir platformun, önceden denenmiş biçim ve yöntemlerin olmayışı, daha baştan itibaren birtakım güçlüklerle karşı karşıya getirmektedir, bizleri. Kürdistan siyasal yaşamının dününden bugününe yetişenleriz. Bu anlamda dünün değer yargılarının birer ürünüyüz. Ama bugün özgürlük mücadelemizde önümüzü tıkayan değer yargılarının tespit edilip, gerekli değişikliklerin yapılmasının gerektiğine inanıyorum. Bu inanç, bizlerin, dünün değer yargılarından tamamen arındığımızın garantisi olamaz. Değiştirmek istediğimiz değer yargılarının bizlerin üzerinde hala egemenliklerini sürdürmesi mümkün. Hatta bazı arkadaşlarımızın düne ait değer yargılarını değiştirmek istememeleri bile mümkün. Bizler böylesine çeşitlilik arz eden bir potansiyeli en geniş bir demokrasi de, aynı siyasal harekette bir arada tutabilmenin yöntemlerini açığa çıkarmaya çalışıyoruz. Fikir zenginliğinin ve çeşitliliğinin, siyasal yapıların atılanlaşmasının ve genişlemesinin saikleri olduğuna inanıyoruz. Bundan dolayı Rojev de okuyucuların çoğu kez birbirine tamamen karşı makaleler okuyabilmesi mümkün olmalı. Rojev, siyasal platformun ortak tespitlerinin değil, ortak olmayan düşüncelerinin tartışıldığı bir zemin olmayı tasarlamalıdır.

Rojev'e herkes, hiçbir kaygı duymadan tüm düşüncelerini yazabilmeli. Rojev bunları yayınlamayı önüne görev olarak koymalıdır. Hiç kimsenin düşüncelerine ambargo koymak gibi bir niyetimiz olmadığı gibi, kimsenin üslubunun da tayin edicisi olmamalıyız. Okuyucu, Rojev de yayınlanan ve kendisinin beğenmediği düşünce ve üslupları, onları eleştirerek Rojev'den çıkarmayı kendine görev edinmelidir. Bu sürecin böyle işlemesi, demokrasi; aksi ambargoculuk olur, diye düşünüyorum. Rojev de çıkacak yazıların düşünsel ve üslubi sorumluluğunu yazarın okuyucuya karşı sorumluluğuna bırakılmalıdır.

Rojev, ağırlıklı olarak Ala Rızgari yenide birlik platformu taraftarlarının görüşlerini tartışıkları bir yayın organı olarak yayına başlamasına rağmen; Kürdistanlı her bireyin katkılarına açık olmalıdır. Düşünsel ve siyasal eğilimi ne olursa olsun Kürdistanlı her yörtseveri dergimizin temel yazarlarından biri kabul etmeliyiz. Dergimize ve Kürdistan özgürlük mücadelesine gerekli olan düşünsel sorunsalın yaratılmasına; en anlamlı katkıların bu bireylerden geleceğine inanıyorum.

PIRSA YEKÎTIYÊ Û TEVGERÊ

Selîm KEYA

Li Kurdistanê û li dervayî Kurdistanê, her Kurdekî û her gurub, rêxistin û partiyeka Kurdistanê, pirsra yekîtiyê kiriye xala yekcûmîn a rojevê. Ji bo vê jî li ser pirsra yekîtiyê, gelek munaqêşe hene û herkes serê xwe, kasî hêza xwe pê re diêşîne. Elbet ev mişterekbûyîna di rojevê de, ne bê manayê. Lewra, ceribandî-nên têkoşîna gelê me, serhildinên ku bi qetlîaman hatine temirandin; gelek êşkere diyarkiriye, ku bîyekîtiya gel û hêzên gel, serkeftin û serfirazî ne mûmkin e. Dema ku di nav hêz û welatparêzên Kurdistanê de yekîti pek naye, li hemberî dijminên me yên mêtîngehkar, bi serketinê em bidin aliyekî, dijminîtiya nav gel jî gelek kûr û xurt dibe: Dibe sedem ku hêz û welatparêzên Kurdistanê jî li hemberî hev û du, dişerê bê mane de bin. Di ew sîh salên dawiyê de li Kurdistanê, dijîyatîya nav hêz û rêxistinên Kurdistanê, zirarekî gelek mezin daye Tevgera Kurdistanê û Gelê Kurd.

Ev pirsra yekîtiyê, di dema ku em tê re derbas dibin de jî, pirsra rojanî ye. Her welatparêzek jî, ji bona ku yekîtiyeke fireh û demokratîk – netewayî pêk naye, xwediyê gilî û gazinca ye. Lê di eynî demê de, di vê demê de ji bo ku beriya yekîtiya hêzên welatparêz jî bê girtin, hawil tê dayîn û bîryar tên girtin. Encama vê hewil dana bê perpirsiyarî, endametiya Platforma Yekîtiya Ala Rizgariyê jî bo TEVGER'ê nehate qebûl kirin. Rastî ev bîryara gelek balkêş e; pêwîstî heye ku mirov li ser raweste, sedemên vê pirsê derxe holê; bala xelkê û hêzên Kurdistanê bikşîne ser vê pirsê. Ev jî, bi xwe re, pirsra yekîtiya welatparêzên Kurdistanê bi gîştî, bi taybetî jî yekîtiya rêxistin, gurub û partiyên Kurdistanê çawa pêk tê, tîne ser qada munaqêşe ye.

Ji bo navê jîEz dixwazim li ser vê pirsê bi giştî, bi taybetî jî li ser pirsê TEVGER'ê û ceribandinên yekîtiya hêzên welatparêz rawestim. Elbet dema ku ez dibêjim "Yekîtiya Hêzên Kurdistanê", qesta min, Kurdîstana Bakûr e.

Li cem yekîtiya hêzên Kurdîstana Bakûr, yekîtiya hemû hêzên çar beşên Kurdîstanê jî gelek girîng e. Bi taybetî jî, di vê demê de girîng e. Lewra di krîz û şerê Xalîçê de, gelek pirs hatine rojevê. Pirsê Kurda jî, yek ji van pirsê ye. Lê, ji bo ku pirsê Kurda girêdayî çar dewleta ye, di van şertan de jî, pêwîstiya van dewletan, wek stratejîk ji bo, Dewletên Yekgirtî a Amerîkî (DYA) û dewletên Ewrûpayî hatiye holê; hêzên diho ku ji pirsê Kurda behsdikirin jî, îro naxwazin behsbikin. Ji bo vê jî, bi hev re hareket kirina hêzên Kurd bi hev re û yekîtiya Gelê Kurd pêwîst e. Ev jî di rîya yekîtiya hêz û welatparêzên Kurdîstanê re derbas dibe. Lê ez di vê nivîsandina xwe de bi firehî û bi taybetî, li ser vê pirsê rawestim.

Di eynî wextî de, di vê nivîsandinê xwe de, ez dixwazim muhaseba me jî bikim. Çimkî, eger hêz û waletparêzên Kurdîstanê di pirsê yekîtiyê de jî, çi kêmasî û çi şaşî kirine, wê derî holê nexwin, yekîtiyê xurt, domandî û qerardarî pêk nayan.

Bi Xetên Giştî Ceribandinên Me Çi Ne?

Piştî sala 1974— a, ew kesên ku em bi piranî ji DDKO'yê dihatin, girêdayî haziriyên hefsê, wek gurubeke siyasî, me dest bi karê demokratîk û netewî kir. Di sala 1976— an de, bi rîya Kovara Rizgariyê, me birûbaweriyên xwe belav kir, di çerçewa Rizgariyê de me dest bi karê rêxistinî jî kir. Dîsa wek tê zanîn, me xwe wek gurubeke sosyalîst didît. Em di wê baweriyê da bûn, ku li Kurdîstanê jî partiyeka sosyalîst jî dê hebe. Em jî mecbûr in ku ji bo vê kar bikin. Em dikarin bibêjin, ku di destpêkê wan salan de, di pirsê partiyeka sosyalîst û serbixwe li Kurdîstanê û di pirsên din yê bingehî de, munaseqe, di navbeyna me û Rîya Azadî de dihat rojevê.

Piştî ku Kovara Rizgarî derket, li Kurdîstanê xuyayî û nexweyayî, bi pivanên hemdemî ya jî ne yê hemdemî çend partî û rêxistinanan karên siyasî dimeşand. Ev rastiya jî aliyê me ve her demê hate dîtin, gora wê jî me hewil da ku siyaseta û nêrînen xwe durîst bikin. Di hejmara yekemîn a Rizgariyê de, wek li ser gelek pirsên bingehî em rawestiyân; li ser pirsê yekîtiya tevgera demokratîk û netewî li Kurdîstanê û li ser yekîtiya hêzên Kurdîstanê jî rawestiyân. Di hejmara yekemîn de, gelek vekirî hate nivîsandin, ku li Kurdîstanê hevkarî û ittîfeka hêzên sosyalîst û mîletperwer pêwîst e. Piştî hejmara yekemîn, bi gelek çerçewan û babetan em li ser "Pirsê Yekîtiyê" rawestiyân. Me jî pêwîstiya Cepheyekî Demokratîk û Netewî jî dîyar kir. Eger li nivîsandinên me ên ku di Rizgariyê de hatibûn nivîsandin bîn nêrîn, ji aliyê pîvan ve zêde kêmasiyek nîne. Lê dîsa jî, Rizgariyê nikarî bi hêzên din ve hevkarîya çêke û pêş bixwe; ji bo cephekî demokratîk û netewî kar nekir. Ji vê jî gelek xweya dike, ku sedemên din hene. Pêwîste ku mirov li ser van sedemên nexweyayî û bingehî raweste.

Dema ku di hejmara yekemîn û hejmarên din ên Rizgariyê de dinivîsand û digot ku, "em li Kurdîstanê yekîtiyê û ittîfeka hêzên sosyalîst û mîletperwer diparêzin û ji bo vê jî kardikin", ew demê bes me xwe sosyalîst dizanî, ew hêz û rêxistinên din mîletperwer dizanî. Deme ku wisa ne mimkûn bû, ku em bi hêz û

rêxistinên din ve gora pîvanên wekhevîyê û biratiyê danûstandinê durist bikin. Me daxwaz bikira jî, wan hêzan û partiyan qabûl nedikirin.

Dîsa ew nêrîna dibû sedem, ku em hêz û rêxistinên ku ji bo xwe digotin "em sosyalîst in", me li dervayî hevkarî û ittîfekên stratejîk bigrin. Heta dem hat ku beşek mirovên me yê berpîrsîyar, hêz û partiyên çep piçûk dîtin, dixwastin giraniyê bidin partiyên mîletperwer. Ew jî piştî demekê ji bo cûda bûna Rizgariyê bû sedemeka girîng...

Dîsa ji bo ku Rizgarî jî, ji xwe ne bawer bû, ne dikarî ku bi hêz û rêxistinên Kurdistanê re hevkarî û eniyekê pêk bîne. Her çiqas di nivîsandinên xwe de diyar jî dikir, di pratîka xwe de jî hevkarî û karên cephê direviya.

Di dema Ala Rizgariyê de, di pîrsa hevkarîyê de, gelek gav hatin avêtin. Di pratîkê de jî, Ala Rizgariyê, him li Kurdistanê û him jî li Tirkîyê cesûrtir hêvî kir, lê di wê demê de jî, çerçewa kevn nihate şikandin. Di dema Ala Rizgariyê de jî, hevkarî û ittîfek zêdetir bi hêz û rêxistinên çep û sosyalîst re hate ava kirin; ji hêzên mîletperwer dûrketin çebû.

Lê girêdayî hemû kêmasiyên Rizgarî û Ala Rizgariyê, tu cara hêz û partiyên welatparêz dijmin nehat diyar kirin, bi taybetî jî li hemberî nêrînên wisa ên şaş têkoşîn hat dayîn. Bi serê xwe ew nêrîn û helwesta Rizgarî û Ala Rizgariyê gelek caran di navbeyna hêzên Kurdistanê de, dibû balansêkê.

Eger mirov li dîroka Rizgarî û Ala Rizgariyê binêre, em vekirî tê dîtin ku ji bo hevkarî û eniyeka netewî bi plan, domdarî û bi sebir nehatiye meşandin. Ew jî kêmasiyeke gelek mezîna e. Pêwîste ku em vî tiştî ders bikin û jê encaman derxwin.

Gora reya min, îro jî Rizgarî, cynî tradîsyonê dom dîke. Her çiqas di belavok û weşanên xwe de, pîr caran jî yekîtiye behs dîke; hemû hêz û partiyên Kurdistanê di vî pîrsê de jî rexne dîke, tu cara nikare di nav yekîtiyekê de cî bigre. Ya jî tu cara jî bo yekîtiyek pek bê, dest bi kar nake, ji bo vî fedekariyê nikare bike.

Platforma Li Elmanya û TEVGER

Piştî belavbûna HEVKARI'YÊ, hemû hêzan reyên xwe nivîsand û li ser sedemên belavbûnê rawestiyân. Di van nivîsandinan da, tiştên heq jî hebûn, tiştên neheq jî hebûn ku hêzan ji hev re digot. Heta di gelek xelan de, îtham û gûnehbarkirin hebû. Vî tiştî, di destpêkê de, di nav hêzên Kurdistanê de bê bawerî çekir. Hêz û rêxistinên Kurdistanê li hemberî hev bêbawer kir.

Bi taybetî jî, ew hêz û rêxistinên ne di nav Hevkariyê de bûn, ji bona vî şabûn, ji bo ku peyvendiyan ew hêzên ku kar û barên Hevkariyê meşandine xirab bibin, rolên ne baş dilîstin. Di eynî wextî de, xebata şaş a di nav civakê de dihatekirin, dibû sedem ku baweriya civakê û heta baweriya endamên hêz û rêxistinên, li hemberî karên yekîtiyê û rêxistinên bişike. Ew rêxistinên dema ku ew kara dikirin digotin belkû ew ê bi qezanc derkevin. Lê dema baweriya civakê, li hemberî karên yekîtiyê û ji rêxistinên bişike, tiştêkî vekirî hebû ku ew hêzan bi xwe jî zerar didîtin. Di rastiye de jî wisa bû. Lê beşek ji rêxistinên Kurdistanê, ji bo ku ji xwe gelek razî ne, nêta wan a karkirinê tune bû, bi giştî û bi taybetî zerar dîtina tevgera welatparêz a Kurdistanê, ji bo wan gelek girîng nebû û îro jî neye.

Belavbûna Pênckolî (Hevkariyê), bi taybetî di nav civaka Kurd de tesîra gelek neênî (negatîv) kir. Bi ceribandina Hevkariyê di nav gel de, reyek çêbû ku rêxistin û welatparêzên Kurdistanê, tu demê nabin yek; yek nebûna hêz û welatparêzên Kurdistanê, girêdayî berjewendiya şexsi, qeriyera berpirsiyarên rêxistinên Kurdistanê û tengfikiriya gurubî û rêxistinî ye. Elbet di van nêrînan de gelek tiştên rast jî hebûn: Heta di civakê de, nêrînên hîn xirabtir û xelettir derketin. Ji civakê beşekê, ew nêrîna kevn (kolonyalîstan jî her demê jê îstîfedekiriyê) parastin û gotin: **"Kurd tu caran nebûne yek, niha jî nikarin bibin yek. Ji bo vê jî, daxwaziya Kurdisteneke serbixwe û azad xeyal e."** Rastî jî ev nêrîna û nêrînên wek van nêrînan, li ber yekîtiyê hêzên Kurdistanê gelek asteng bûn, pêwîst bû ku beriya her tişteki ev nêrînan ji holê rabin.

Piştî belavbûna Hevkariyê, gelek hêz jî kanî bûn, ku bes bi serê xwe karên welatparêzî bimeşînin. Di wê reyê de bûn, ku şertên yekîtiya hêzên Kurdistanê tune ye. Lê jîyanê her tim, di her şertan de pirsra yekîtiyê derdixist pêşiya hêzên Kurdistanê jî, her kurdekî jî. Çimkî gelek kar hebûn û îro jî hene, ku girêdayî menfeata giştî ya netewî ye, û tu hêzêk ya jî rêxistinek bi serê xwe nikare ku ji bin wî barî derkeve. Dem û dem jî di şerten nawnetewî ya jî netewî de, pirsên wisa derdiketin qada siyasî, her hêzêk ya jî her Kurdekî welatparêz pewîstiya yekîtiyê his dikir, di vê pirsê de, her hêz û herkesê welatparêz li hemberî hev xwediyê gîlî û gazincan dibûn. Ev elbet, bi nêrînên ku digotin, **"Kurd û rêxistinên Kurdan nikarin bibin yek", "ji bo yekîtiya hêzên Kurdistanê şert ne amade ne, di navbayna hêzên Kurdistanê de bawerî nîne, ji bo vê jî em rawestin baş e"**, re jî nekokiyeke gelek mezin bû. Lewra, jîyan ew bû, jîyan bi nekokiyan, bi herc û mercan, bi tehl û tûjî ye re, yek tişteki organîk; tev û li hev e.

Ev nekokî û pêwîstiyên, piştî ku HEVKARÎ belav bû, demeke dirêj derbas nebû, pirsra yekîtiyê, bû pirseke girîng û rojan e. Ji aliye din ve jî, her rêxistin û partiyeke Kurdistanê jî, di nav xwe de bibûn didu û heta sê beş. Encama vê perçebûne, gelek rêxistin ji hêza xwe ketin. Nikarîn ji bin barê giran yê welatparêz derkevin, vatiniyê xwe yê dûrdirêj em bidin aliyekî, ên rojanî û sivik jî nikarîn bînin cîh. Roj bi roj jî, di nav partî û rêxistinên Kurdistanê de, pir û pirsgirêk zêde û xurt bûn; bê moralî, belav bûn, ji tevgera welatparêz dûrketin, di rêxistinan de û li dervayî rêxistinan di nav welatparêz, sosyalîstên Kurdistanê de nekokî û bê hurmetî xurttir bû.

Girêdayî vê belavbûne jî, gelek kes û rêxistin di wê baweriyê de bûn, ku bi vê bêhêz bûne yekîtiya rêxistinên Kurdistanê pêk naye û pewîst jî nîne. Lê ji wan rêxistinên ku gelek bêhêz ketin jî gelek tişt dihatin xwastin. Ev ji nekokiyeke jîyan û têkoşîna civakî û netewî bû. Rastiyeke hebû ku ji bo ku di qada netewî û navnetewî de hêzên Kurdistanê bikaribin vatiniyên xwe cî û bi cî bikin, xurtbûn, hêzbûn û potansiyela welatparêz bi hev re hereket kirin gelek muhîm bû. Ew pêwîstiya jî, di laş û canê welatparêz û sosyalîstan de xwe his kirin dida.

Ev tiştan hemû dibûn sedemê muneqêşa yekîtiyê. Dem û dem ji pirsra yekîtiyê nedihat behs kirin, lê dem û dem jî, girêdayî tade û zulma Dewleta Tirk û bûyerên ku derdiketin holê, di kovarên partî û rêxistinan de, pirsra yekîtiyê dihat mûnaqêşe kirin. Di wan şertan de, beşek rêxistinên Kurdistanê li Elmanya Platforme-ka Merkezî, ji bo çareserkirina pirsra yekîtiyê pêkanîn.

Ew hêzên di destpêkê de Platforma Li Elmanya pêkanibûn ew bûn: Yekîtiya Sosyalîst A Kurdistan (YSK), Tevgera Sosyalîst A Kurdistanê (TSK), Yekbûn, Pirtiya Gel a Kurdistan (KHP), Şoreşgerên Kurdistan (ŞK). Van hêzan xebatîrîna ku rêxistinên Kurdistanê yê din jî, di vê platformê de cî bigrin. Lê ji bo cîh girtina hemû hêzên Kurdistanê astengiyên bingehî ên din jî derketibûn qada siyasî. Ez dixwazim bi xetên giştî, van pirs û pirsgerêkên diyar bikim.

Pirs û astenga yekemîn ev bû: Wek min li rêzên jor jî behskir, beşek rêxistinên Kurdistanê, di wê reyê de bûn, ku ji bo yekîtiya rêxistin û hêzên Kurdistanê şert pêk nehatine, di navbeyna rêxistinên Kurdistanê de bêbawerî çêbûye, pêwîste ku hêz û rêxistin piçek rawestin û karên xwe bi serê xwe bimeşînin. Ji van hêzan yek – didu ji ew hêzên Hevkariyê bûn. PSK – T'ê jî, yek ji van hezan bû. Lê di eynî wextî de, PSK – T, bi partiyên çêp ên Tirkiyê re, di nav **Yekîtiya Çep de cî girtibû**. PPKK (Pêşeng) jî wê demê di nav **Yekîtiya Çep de bû**, lê wek PSK – T'ê nedifikirî. Bi taybetî piştî demazrandina Yekîtiya Çep, ji bo PPKK'ê, yekîtiya hêzên Kurdistanê; hevkarî û eniya Kurdistanê bû pirsêke girîng û pirsê yekemîn. Heta girêdayî vê pirsê, di nav Pêşeng'ê de, munaqesha dest pê kir. Encama wê reyê bû ku Pêşeng demekî dirêj neçû bi xurtî di Platforma Li Elmanya de cî girt.

Pirs û astenga duyemîn: Yek û du hêzan, heta wê rojê jî tu cara xwe ji yekîtiyekê re hezîr nedîtin. Tabî caran jî, digotin ku ji bo yekîtiyekê hêz û rêxistinên Kurdistanê amade nînin. KÎP, yek ji van rêxistinan bû. Rizgarî jî, tu cara ji bo yekîtiyê amade nebûye, lê her demê li hemberî her pêşniyarekê, sedem diyar kiriyê û beşdarî xebata yekîtiya hêz û rêxistinên Kurdistanê nebûye.

Di sa ew perçe bûna rêxistinên Kurdistanê, avabûna pirsê rêxistinan jî, bi xwe re ne rehetî û ne amadebûyîna tanî holê.

Pirs û astenga sêyemîn: Di vê demê de, wek pîvan, hemû hêz û rêxistinên Kurdistanê, ji bo ku bi hev re yekîtiyekê pêkbînin, di nav hezan de nerîn têgihêştibûn. Hêzên Sovyetî, Çînî û Arnawutî, di hevkarîyekê de ji hev re nedikir pirs. Lê vê carê pirsê girîng ew bû, ku ew perçe bûne, di nav hêz û rêxistinan de, pirs û pirsgerêkên girîng ên din anîn rojevê. Ew kes û hêzên ji hev ketiyabûn û bi taybetî jî yek navek bi hev re bi kar tanîn, bi xurtî jî li dijî hev derdiketin. Rastî jî di wê demê de, pirsê girîngtir ev pirsê bû. Bi taybetî jî, ev pirsê encama ku pîvanên di xabata siyasî û rêxistinî de li Kurdistanê bi cî û cî nebibûn, ji partî ya jî rêxistinekê, yek – du kes jî komîta merkezî heta ji komîtê bingehî biqetiyê, bi rehetî û bê berpirsiyarî xwe wek rêxistin û partî îlan dikirin, navên partî û rêxistina ku jê ketibûn jî, bi hêsanî bi kar tanîn. Rastî ev şaş bû. Lê ev nexweşiya tevgera Kurdistanê bû. Pêwîst bû ku em hev û du fehm bikin, ji bo ku vê pirsê çareser bikin, li hemberî hev bi tolerans bin û hewileke demokratîk bidin. Lê peyvendî wisa nedibûn, ji bo beşek mirov jî dibû sedem ku ew kesên ji wan qetiyane siyasî nekin. Vê jî bi xwe re, **"qedexa siyasîtanî" û ew kes û hêzên ji hev qetiyabûn**, li hemberî hev dikir dijmin û dixistin nav hevrikiyekê.

Platforma ku Li Elmanya pêk hatibû, bi zanyariya van pirsan û astengiyên dest bi kar kir û xast ku hedî hedî pirsên yekîtiyê çareserbînin. Di destpêkê de, ew hêzên dest bi kar kiribûn, ji bo ku hemû hêzên Kurdistanê beşdarî platformê bibin, ji hemû hêz û rêxistinên Kurdistanê re pêşniyar bir. Piştî pêşniyarên wan, di gava duyemîn de, Rizgarî, KÎP û gurubek ji KUK'ê jî beşdarî civînan bû. Lê piştî munaqesha, ew pênc gurubên ku me li jor navê wan behs kir, di platformê

de karên xwe meşandin. Lê tu cara, peyvendiyan xwe bi hêzên din re neqetandin. Ji bo ku ew bèn platformê, di her firsetekê de, ji wan re pêşniyar bir û li ser pirsên yekîtiyê munaqêşe kirin. Platformê, piştî demekê karên xwe gihand destûr û programekê. Di vê merhelê de, TSK, pêşniyar kir ku ev xebata yekîtiyê di çerçewa Ewropayê de be û ne merkezî be. Piştî ew pêşniyara nehat qebûl kirin, TSK'ê jî xwe kişand. Lê hêzên din yên di platformê de cî girtbûn, dev ji karên xwe bernedan. Hewil dan ku platform fireh bibe. Ji bo vê jî, hîn di sewîyeke zelal û bilind de, danûstandinên merkezî dest pêkir.

Piştî ew danûstandinan, gelek hêzên Kurdistanê di destpêkê de bîryar dan ku beşdarî civînê bibin. Le ev civîna, rasterast ne civîna Platforma Li Elmenyayê bû: Dihat xwastin ku di navbeyna hêzan de pirs dernekevin, tu hêz ji bo xwe parek dernexin û hêzên ta wê rojê beşdarî Platforma Li Elmanyayê bûne, nebêjin ku ji dereke din ve, tişt in têne dikte kirin.

Hêzên Beşdarî Civîna Yekemîn Bûn û Rewşa wan:

YSK, PSK – T, PPKK, PGK, KUK (Baskê Merkezî), KUK – SÊ, Rizgarî, Şoresgerên Kurdistan. Di wê navberê de, Guruba Yekbûn bi PDK – T'ê re yekîti pêkanîbû û wan navê xwe kiribûn, Partî Demokratî ya Kurdistan – Rexistina Netewî (PDK – RN). Ew jî beşdarî civînê bûn.

Ala Rizgarî (AR), hatibû bang kirin, ji bo ku wan xwe amade nedidîtin, beşdarî civînê nebûn. Lewra ew hevalan wan rojan, bi gurubek hevalan ve li ser yekîtiya AR'ê kar dikirin. Lê piştigiriya xebata yekîtiyê dikirin. Piştî yekîtiya xwe çareser bikin, amade bûn ku beşdarî yekîtiyê bin. Rastî jî wisa bû. Lê hezar mixabin, dema ku beşdarî TEVGER'ê bûn, nikaribûn ku bi wan gurubek heval re yekîtiye pêk bînin. Ji bo ku di navbeyna wan de pirs û pirsgerêk derketibûn, ji hev qetiyabûn.

KÎP'ê, ji bo yekîtiyekê şert amade nedidît. Ji bo jî wê beşdarbûna karê yekîtiyê hewce nedît. Lê li dijî karê yekîtiyê jî dernediketin, bi awayekî piştgirî dikirin.

Di vê demê de, pirsêk hal bibû: Guruba PSK – T/Roja Welat, bi gurubeka ku ji KÎP'ê dihat re yekîti pêkanî. Navê xwe guhart. Ew jî bû sedem ku bikarin bi hêsanî beşdarî xebata yekîtiyê bibin. Lê TSK, di civîna yekemîn de, ji bo ku xwe amade nedidîtin beşdar nebûn. Di civîna duyemîn de beşdar bûn. Di munaqêşa programê de, stratejîkbûna şerê çekdarî diparast. Ji bona ku wê reyê xwe qebûl kirin bide, reyên gelek balkêş, ne ilmî û ne gora şertên Kurdistanê diparast. Ji bo wê jî reyên TSK'ê ji aliyên hêzên din ve nehatin qebûl kirin. TSK, di vê merhelê de dev ji xebata TEVGER'ê berda.

Di vê civînê de, pirsê KUK'ê jî hate rojevê. Lewra KUK bibû du beş. Her du beşan jî dixwastin bi navê KUK'ê xwe temsil kirin bidin. Elbet ji bo wê du zehmetiyê bingehî hebûn. Zehmetiya yekemîn ew bû, ku du gurubên siyasî ne mûmkîn bû, bi eynî navê beşdar bibin. Ew ji bo gelek hêzên Kurdistanê jî zehmet bû. Zehmetiya duyemîn jî ew bû, ku her du aliyan bi wî babetî hevûdu qebûl nedikirin. Her du alî jî di wê reyê da bûn, ku dema guruba din beşdarî xebatê bibe, aliyê din qebûl nake.

Rastî di dest pêkê de pêwîst bû ku ew pirsê bê çareser kirin. Baştirin helwest ew bû ku ew hêzên beşdarî karên hevkarî û yekîtiyê dibûn, di vê pirsê de bigêhin

encamekê û li ser bingeha vê encamê siyaseteke mişterek tesbît bikin. Wisa jî hate kirin.

Di vê pirsê de, sê rey derketin qada munaqaşeyê:

Reya yekemîn, reya YSK, PSK – T, KUK – SE û PPKK'ê bû. Gora reya wan, pêwîste bû ku yek teref beşdarî xebatê bibe. Ji bo vê jî, her tiştê baş ew e ku, her dû aliyên KUK – ê di nav xwe de vê pirsê hal bikin. Ew helwesta jî bo ku hêzên dost eciz neke, metodek e. Lê ew hêzan ne di rewşê de bûn ku bi hev re rûnin, vê pirsê hal bikin. Ji bo vê jî, dîsa ew sê hêzan, gora pîvanên giştî yên rêxistinî û hiqûqî gihêştin bîryarekê. Bîryara wan jî ew bû ku ew terefa ku di merkeza siyasetê de piranî teşkîl dike beşdarî civînê bibe.

Hêzên din yên piranî vekirî ev reya nediparastin. Lê jî bo berjewendiya giştî, gora bala piranî, wan jî, di wan şertan de, ew bîryara qebûl kirin. Girêdayî vê bîryarê KUK'ê di nav xebata yekîtîyê de cîh girt. Heta dawîya xebatê, di amadekirina program, destûrê de beşdar bûn, lê di merhela îlankirina TEVGER'ê de, KUK'ê, girêdayî pirsên hundurî bîryar dan ku beriya xebatên derva û xebata TEVGER'ê, pirs û pirsîgîrî xwe yên hundurî çareser bikin. Ji bo vê jî, nedikarin ku bi aktîfî beşdarî TEVGER'ê bibin. Heta ew hevalên ku bi navê KUK'ê di TEVGER'ê de xebat dimeşandin, di wê reyê de bûn ku KUK bi giştî naxweze ku beşdarî TEVGER'ê bibe. Ew munaqêşa demake dîr û dirêj nehate fehmkirin. Lê tiştê vekirî hebû ku KUK, beşdarî TEVGER'ê nebû. Bes xwastibû ku wek "çavên" beşdarî karên TEVGER'ê bibe û piştî ku pirsên xwe hal kir jî bi aktîfî beşdarî TEVGER'ê bibe. Lê, jî bo ku destûra TEVGER'ê jî çavênîyê re nemusaît bû, peşnîyara KUK'ê nehat qebûl kirin.

Bes Rizgarî, bi awayekî sist li dij derket. Lê dema ku li dij derketin, rasta rast jî pirsê KUK'ê nedianîn rojevê, girêdayî hêzên din yên bi daxwaziya xwe nehatibûn civînê, bi îsrara daxwazkirina hatina wan li dij derdîketin. Ji bo pirsê KUK'ê jî tu pîvanên nû û jî bo ku pirs çareserbibe pêşniyar nedikir. Tiştê gelek vekirî hebû ku Rizgariyê nedixwast "tîrî bixwe, dixwast bexçewan çu bike". Ji bo vê jî vekirî û durîst hereket nedikir, jî bo xwe sedemen şiklî çedikir. Lê piştî ku TEVGER hate damezrandin, bi navê Rizgariyê, di Kurdistan Press'ê de nivîsandinên hatin çapkirin, ew sedemên ku di civînê de dîyarnekiribûn jî, dihatibûn dîyar kirin. Vê jî nedurîstî dîyar dikir û dîsa derdixist holê ku Rizgarî jî bo beşdarî xebatên yekîtîyê nebe, jî bo xwe sedeman çêdike û her demê jî, bi van tiştên hîç û pûç dikare xwe bixapîne.

Di ew civîna yekemîn de, pirsê PPKK'ê jî hate rojevê. Beşek jî hêzan wek pîvan gotin ku "em ne li dijî hebûna PPKK'ê nî. Lê xweyayê ku girêdayî helwesta PPKK'ê, gazî kirina me tu fêde nagîne karê yekîtîyê. Bes ew helwesta dibe sedem ku xebat dereng bikeve. Di rojên pêş de, eger ev pirsê bê rojevê, em dîsa bi hev re munaqêşe dikin û digên encamekê." Beşek jî hêzan jî, —ku giranî li wî alî bû— bi PPKK'ê re, dikarkirin de him xwe û him jî PPKK'ê amade nedîtîn. Ji bo vê jî di wê reyê de bûn ku vê pirsê munaqêşe nekin.

Hêzên beşdarî xebatê bibûn, bîryar bi giştî girtin, ku bêyî PPKK'ê karê yekîtîyê bimeşînin.

"Yekîtiyeke Çawa?" û "Kurdistanêke Çawa?"

Hêzên beşdarî HEVKARI'YÊ bibûn, di wexteke dirêj dabû pirs "yekîtiyeke çawa?" bi çarçeveke giştî, di nav xwe de çareserkirî bû. Lê dema ku ji bo TEVGER'ê xebat destpêkir. Di rewşa hêzên Kurdistanê de gelek guhartin çêbibûn, rêxistinên Kurdistanê, di nav xwe de bibûn gelek beşan, ji bo wê jî nêrînên nû derketibûn qada siyasî.

Çareserkirina wê pirsê, ji bo pirs "rêxistineke çawa?" û "destûreke çawa?" jî gelek girîng bû. Wek tê zanîn ku eger yekîtiya bê damezrandin eniyek be tiştek e û hevkarîyeke demî be tiştek e û hevkarîyeke demûdirêj be, rew cûda ye. Her babetên rexistinî jî, destûr û program û dezgehên cûda cûda tîne rojev ê.

Her çiqas di destpêkê de, ji bo "yekîtiyeke çawa" li hev kirin nebe jî, li armancên yekîtiyê û bi giştî li ser pîvanên û bendên programa yekîtiyê li hev kirin çêbû. Gora reya giştî, pêwîst bû ku ew yekîtiya, ji bo Şoreşa Demokratîk û Netewî tekoşîn bide û ji bo avakirina Kurdistanêke Demokratîk û Serbixwe şertên xwe pêk bîne. Vê çarçevê elbet pirs "rêxistineke ya jî yekîtiyeke çawa?" bi xetên giştî jî hal dikir. Di encamê de jî wisa bû. Dema ku yekîtiyek ya jî rêxistinek şoreşê bike armanc û karên mezin bide berxwe, pêwîste ku gora wê jî takim û dezgehên xwe amade bike. Ew dezgeha jî, dezgehekî rojanî û sist nebe.

Mîn, wek çend rêz li jor jî behskir, armanca yekîtiya me wek "Kurdistanêke Demokratîk û Serbixwa" hate diyarkirin. Ev bi giştî ji bo hêzên Kurdistanê gaveke gelek girîng ya mişterek bû. Di demên buhurî de, di hemû karên hevkarî û hevbeşiyê de, ev pirs di navbeyna hêzên Kurdistanê de, ji bo li hev kirinê bûye asteng. Di HEVKARI'YÊ de, ev pirs di çarçeve "Netewê Kurd xwediyê mafê ku kedera xwe bi xwe tayîn bike" de hatibû hal kirin. "Statûya Kurdistanê di rojên bê de a çawa bibe?", di wê pirsê de tiştek nehatibû diyarkirin û encam, ji sedeman re û rewşa peşveçûna tevgera Gelê Kurdistanê re hatibû hiştin.

Di Programa TEVGER'ê de Çi Tê Gotin?

Ji bo her hêz û rêxistinekê program gelek girîng e. Çimkî program, girêdayî reyên rêxistinekê, ew encamên derketine qada fikrî ne: Çarçeve têkoşîn û armancên rêxistinê diyar dike. Bê şik ji bo TEVGER'ê jî mana programê gelek girîng bû û gelek pêwîst bû jî. Eger ew hêzên tîcî cem hev û dû, bi bîr û bawerîya felsefî û îdeolojîk cûre û cûre bin, bi hev re hereket kirina wan rêxistinan bi riya du unsurên bingehî dikare bi hêsanî û bê pirs — pirsgirêk bibe. Ew du unsurên bingehî: Program û destûr e.

Dîsa ji bo gurubekê û ya jî, ew kesên bîryar dane ku bi hev re di yek rêxistinekê de xwe rêxînin, program amade kirin hêsanîtir e. Çimkî ew kesên bîryardane ku yek rêxistinekê çêkin, tê wê manayê ku piştî demekê ew kesan gihêştine ew qanaatê, ku reyên xwe dikarin bi giştî di yek rêxistinekê de bimeşînin. Dema wisa be, ji bo wê rêxistinê program amadekirin ne zehmet e.

Lê ji bo eniyekê û ji bo hevkiyeyekê ev pirs ew qas ne hêsan e. Çimkî di eniyekê de, gelek hez, rêxistin, komelên demokratîk û heta kesên serbixwe cîh digrin. Her rêxistinek, di eniyê de ya jî bi babetekî din di çarçeveke yekîtiyekê de cîh digre, xwediyê program, bîr û baweriyên cûda û cûda ne. Ji wan hêzan re,

progremeke mişterek çêkirin ceribandin, ustatî dixwaze. Ustatî dixwaze, çimkî pêwîste ku ji reyên wan hêzan, reyên mişterek û reyên ku ji aliyê hemû hêzan ve bê qebûl kirin gerek bê tespît kirin. Ji bona vê jî, li Kurdistanê di xebatên yekîtiyê de, amadekirina programê gelek hêsan nebûye.

Di merhela TEVGER'ê de, program amadekirin hêsantir bû. Lewra beriya pêkanîna TEVGER'ê, li Kurdistanê jî, ji bo yekîtiyê gelek ceribandin qewimîbûn. Wan ceribandina bi xwe re, di qada programê de jî gelek munaqêşe anîbûn û ew mûneqêşan di merhelekê de jî gora xwe encam dane. Xebat û Programa UDG'ê, Hevkariyê, Platforma Li Elmanya ji van ceribandinan e. Li dervayî van jî, li gelek herêmên Kurdistanê di navbeyna hêz û rêxistinên Kurdistanê de, ji bo demên kurt hevkarî û hevbeşî jî çebûye: Van jî, ji bo progremekê encamên biçûk pêşkêşî tevgera Kurdistanê kirine. Ev ceribandinên yekîtiyê di demên cûda û cûda de pêk hatine. Bi xwe re munaqêşên gelek hêja anîne, bûne sedem ku gelek pirsên programatik ên tevgera welatparêz jî bîn zelal kirin.

Ji dervayî van cerabandinên, ev dema nêzik li Kurdistanê Bakur; cerabandinên dîrokî ya tevgera gelê Kurd li beşên din ên Kurdistanê jî hebûn. TEVGER'ê ji van hemûyan bi giştî û bi taybetî jî, ji programa Hevkariyê û Platforma Li Elmenyayê gelek istifade kir. Ji bo vê, amadekirina programa TEVGER'ê demeke dirêj neaşot û di demeke kurt de encam da.

Programa TEVGER'ê ji pênc beşan pêk hatiye.

Beşa Yekemîn: Dîtinên Siyasî yên Bingehî û Armançên Rêbazî ye.

Beşa Duyemîn: Armançên Siyasî ye.

Beşa Sêyemîn: Polîtîka Aborî û Civakî ye.

Beşa Çaremîn: Polîtîka Hindekarî û Kulturî ye.

Beşa Pêncemîn: Polîtîka Derva ye.

* Di beşa yekemîn de, ji dîroka beşbûna Kurdistanê û tekoşîna netewê Kurd û serhildinên Kurdistanê tê behskirin û ji wan cerabandinan ders derdixe. Ji rewşa siyasî, aborî û çandîya Kurdistanê a hemdemî behs dike û dost û dijminên gelê Kurd yên netewî, herêmî û cihanî zelal dike; tade û zulma li hemû beşên Kurdistanê diyar dike. Pêwîstiya tekoşîna demokratîk û netewî dide berçav û ji bo serketina tevgera Kurdistanê û netewê Kurd, yekîtiya gel bingeh dibîne: Ji bo yekîtiya gel jî, yekîtiya hez, rêxistin, partî û welatparêzên Kurdistanê rîya serek diyar dike.

Ji bo babetên (rengên — awayên) tekoşînê wisa dibêje: "TEVGER, dê ji bo gihîştina serfiraziyê, li ser bingeha siyasî, hemû rengên tekoşîna şoreşger û demokratîk, li gor rewşê, yek bi yek, an jî tev de, ligel hev, bikar bihêne." Ji bo vê tespîtê, di platforma TEVGER'ê munaqêşeyên girîng û dûr û dirêj hatin holê. Wek tê zanîn, him dema ku TEVGER hatibû avakirin û him jî beriya wê demê, babatên tekoşînê di nav Tevgera Kurdistanê pirseke gelek girîng bû. Di vê pirsê de, gelek reyên cûda û cûda hebûn. Dema ku em li tespîta TEVGER'ê binêrin, babetên tekoşînê de, bingehî babeta siyasî tê qebûl kirin. Lê ji vê pirsê çî bê fehmkirin ya jî tê fehm kirin, ji bo her hêzekê tiştên cihê û cihê ye. Tiştêkî vekirî heye ku, îro jî ji bo tevgera Kurdistanê ev pirsê pirseke girîng e. Tevgera Kurdistanê, di bingeh de, di vê pirsê de her demê pîvanên edetî bi kar anîne. Di her fîrsetê de babeta şerêçekdarî bikaranîye. Lê di vê babetê de, bi serê xwe heta niha jî bi ser neketiye. Di van şertên cihanê de, girêdayî guhartinên bingehî

pêwîste ku tevgera Kurdistanê û rêxistinên Kurdistanê babetên têkoşînê ji nû ve şirovebikin, girêdayî şertên welatê xwe, herêma Rojhilata navîn û cihanê bigêhin encaman. Ew encamên konkrêt, ji bo karên rêxistinî û pêk anîna dezgehên siyasî, leşkerî û birûbaweriyên ji gelek û gelek mûhîm e.

TEVGER, beşbûna Netewê Kurd û Kurdistanê ne heq dibîne, ew tixûbên hatine danîn, sunî û tixûbên kolonyalîst û emperyalîst dihesibîne. Ji bo vê jî wek armanc, yekîtiya Kurdistanê û Netewê Kurd pêwîst dibîne. Lê di van şertên Kurdistanê de, pêk anîna yekîtiya Kurdistanê pirseke rojanî qebûl nake û ji bo vê jî taktîkên rojanî di vê pirsê de dîyar nake. Lê baş dizane ku yekîtiya Kurdistanê bi carakê ve; bi xwe û bi xwe û di rojekê de jî pêk naye. Pêwîste merhele û merhele, ji bo yekîtiya Kurdistanê û Netewê Kurd, kar bê kirin. TEVGER, di vê demê de, bi têkoşîna netewê Kurd û Rêxistinên Kurdistanê re li hemû beşan piştgiriyê, hevkarî û hevxebatîyê, girîng û karekî rojen e tespît dîke û di programa xwe de wisa dibêje: "TEVGER, dê piştgiriya têkoşîna rizgariya neteweyî ya li perçe Kurdistanên din bike. girêdanek têkûz ligel hêzên neteweyî demokratîk bihêne, dê bixebite ku tevkarî û piştgiriya li gor rewşê were holê."

TEVGER'ê, dîsa baş dizanî ku neteweyê Kurd bi serê xwe nahiye. Dîroka Neteweyê Kurd mecbûr kiriye ku bi mîletên din re bijîn. Her çiqas ew jîyana jiyeneke bi dil nîne û bi darê zorê hatiye pek anîn jî, lê rastîyeke. Di vê pirsê de, di bingeh de ew neteweyên ku bi netewê Kurd re dijîn jî, ne xwediyê gunehan e. Dîsa li Kurdistanê girêdayî jîyaneke gelek tebû, gelên din jî li Kurdistanê dijîne. Eger TEVGER'ê nêta wê ya rizgariya gel û welatê xwe hebe, pêwîste ku hesabê vî tiştî bingehî jî bike: TEVGER'ê, di dest pêkê de ev pirsê jî, çav nerevandiye û li ser rawestiye. Ji bo ku têkoşînê li Kurdistanê Bakûr bidomîne, ji bo vê jî pêwendîya xwe û gelê me; pêwendîya gelê Tirk û hêzên Tirk yê şeroşger, demokrat û sosyalîst re wisa dîyarkiriye: "TEVGER, dê ligel hêzên demokratîk ên li Tirkîyê, di deqên (noqtên) hevpar de, hevalbendî û piştgiriya pêk bihêne, li dijî emperyalîzmê, dijî faşîzmê û serdestiya burjuwaya kolonyalîst, di nav çerçeweya nasîna mafê çarenûsî û mafê sazîkirina dewletek serbixwe de tifaqan pêk bihêne, dê ji bo pêkanîna piştgiriya tevkarî û lihevhatinan rawêşan biafirîne."

Vê nêrînê bi xwe re, pirseke din ya girîng ku di demê buhurî de ji aliyên hêzên Kurdistanê ve dihate muneqeşekirin jî, bi awayekî çareser dikir. Wek tê zanîn, beriya 12-ê Îlonê û piştî 12-ê Îlonê, di pirsê yekîtiyê de, pirseke girîng jî, peywendiyên hêzên Kurdistanê û hêzên demokratîk ên Tirk bi çî şiklî, çî awayê pêk bîn bû. Yek nêrînek ew bû ku, di destpêkê de rêxistinên Kurdistanê di nav xwe de hevkarîyê û eniyekê pêkbînin; ew enî ya jî hevkarîya bi hêzên Tirk ên demokrat re hevkarî û enî çêbike. Gora vê reyê, hevkarî û enî, li ser bingeha welêt û hêzên welatan dihat pêk anîn. Lê reya din, bi vekirî ne li dijî vê reyê be jî, bi awayekî din kar û barên xwe dimeşand. TEVGER'ê reya yekemîn xurttir û zelaltir kir.

* TEVGER'ê di programa xwe de, gelek armancên siyasî ên girîng qebûl kiriye. Dema ku li van armancên siyasî mirov dinêrê, him tiştên ji bo tevgera Kurdistanê yê nû hene û him jî, ew pirsên diho di navbeyna hêzên Kurdistanê de, ne tiştên mişterek bûn, bûne dîtinên mişterek.

Ew pirsê ku di demê buhurî de, dibu sedema muneqeşên bingehî di programa TEVGER'ê de wisa hatibû çareserkirin: Nîrê kolonyalîzma Tirk û heval-

bendên wan ên hundur wê bê rakirin û Cumhûrîyeta Demokratîk a Kurdistanê ya Serbixwe bê damezrandin.."

Bi vê xalê rejimeka demokratîk jî tê parastin. Di xalên din de jî, pêk anîna rejîma demokratîk bi gelek aliyan ve tê vekirin. Dîsa çawa ku di dema îro de, Li Kurdistanê pirpartibûn û pîrêxistibûn wek bingeh tê qebûl kirin û li ser vê bingehê eniyek û hevkarîyek pêk tê; piştî ku welat rizgar û azad bibe, ew rêxistinên bi hev re, di çerçava koalîsyonekê de, girêdayî pîvanên demokratîk, welêt jî îdare bike û ya jî di welatê me de mafên xwe ên muxalefê bibe bi kar bîne. Ji bo rejîma demokratîk û plûralîst, ew xalên di programa TEVGER'ê de tên qebûl kirin jî wisa ne:

– "Hukumeta demokratîk a muweqet wê bê damezrandin ku ji hêzên netewî yên demokratîk pêkhatibe û Qanûna Esasî ya Cumhuriyeta Demokratîk a Kurdistanê wê bê damezrandin.

– Selahiyeta qanûnderanîne wê ya Meclîsa Netewî ya Kurdistanê be, ku bi helbijartinên li ser bingehên giştî wekhevî, veşartî (vepoşandî) û yek dereceyî hatibe avakirin; selahiyeta birêvebirinê wê ya Hukumeta Gelerî be ku ji bal wê meclîsê bê danîn; organên dadgehî yên demokratîk û serbixwe wê bê damezrandin da ku selahiyetên dadgehî bikarbînin."

Wek jî van xalan jî eşkere derdikeve holê ku TEVGER'ê organa qanûn çêke; organa van qanûnan tetbîk bike û organa ku di tetbîkkirina qanûnan de, kêmasî, îhlalên derkevin holê kontrol bike, kesên di vê pîrsê de berpîrsiyarê dadgehê bike, ji hevûduî cûda kirine. Ev pîvana pîveneke navnetewî a demokrasiyê ye. "Pîvana Cûadabûna Hêzan" e. Ji bo mîletê Kurd, jî bo ku bi hev re jîyanê bidomînin, ji mafên hevûdu re hurmet bikin; tiştên mîsterek bikin tiştên jîyanî, ev pîvana gelek girîng e.

Dîsa hûkûmeteka gelerî tê fikirandin. Ew jî tê wê manayê ku ew hukumeta berjewendiya gel bi giştî diparêze. Lê di nav xelkê de, jî aliyê maf parastinê de, mafên sinifê serdest jî heye. Gora reya min, jî bo civakeka demokratîk û sazûmeneke civakî ev pêwîst e.

TEVGER'ê, wek avakirina meclîsê û hukumeta gelerî, bi riya helbijartinê girtiye bin gerentiye; jî bo îdareyên herêmê jî, sistema helbijartinê qebûl kiriye: Di vê pîrsê de, hîn hesas e. Çimkî di îdara herêmê de, ew kesên bi helbijartinê tên ser hikûm dikarin rast e û rast, jî aliyê gelê wê herêmê ve bê ezilkirin jî. Di vê pîrsê de program wisa dibêje: "Helbijartin û ezilkirina berpîrsiyarên herêmî wê jî bal gel ve bê kirin.."

Di dema program amadekirinê de, li ser azadiya fikrî, rexistinî û çapamenî gelek bi direjahî hate rawestandin. Çimkî dema ku programa TEVGER'ê amade dibû, hemû rêxistinên Kurdistanê jî bo vê pîrsê di nav muhasebekê da bûn û di demên buhurî de, ew tiştê gelek giranbiha, pîrsên azadiyê nehatibûn qebûl kirin û bi cîh û cîh nebibû: Gelek nexweşiyên bingehî derketibûn pêş Tevgera Kurdistanê. Dîsa di wê demê de, bi destpêkirina guhartinên li welatên "sosyalîst", azadiyên fikrî, rexistinî, çapamenî û.y.d. bi awayekî din û kûrtir dihate munaqeshe kirin. Ji bo vê jî, TEVGER'ê gelek vekirî ev pîrsa formûle kir. Lê bes qedexekirina nijadperestî û faşîzmê hate qebûl kirin: Ev pîvana jî, gora pîvanên nevwetewî yên însanî û demokratîk, ne tiştêkî xerîb bû. Çimkî li dine, di hemû rejîmên demokratîk de, bîr û baweriyên nijadperestî û faşîstî hatine qedexe kirin.

Rastî jî qedexekirina van bîr û baweriyên ne bê mane bûn. Van bîr û baweriyên demekê hilweşandina nîzamên demokratîk anîbû holê û bi sedemê şerekî gewre (Şerê Cihanî a Duyemîn) û di vîşerî de, bi gelek aliyên ve mirovatîyê zirar dîtîbû. Lê îro, li welatên demokratîk û yê pêşketî ji bo ku ev bîr û baweriyên, bêteqat bikevin, sedemên aborî, siyasî û civakî pêkhatine û ji bo vê jî li wan welatan, ji bo ku ew bîr û baweriyên zêde teşhîr bibin, bê hêz bikevin, ji wan re jî azadî qebûl kirin tê munaqêşe kirin. Lê li welatên paşve mayî, ew bîr û baweriyên her demê tehlûke ne. Rastî jî, ji bo demekê be jî, qedexe kirina wan, reel xweya dike..

Di beşa Armancên Siyasî de; pîrsa eqalîyetên milî li Kurdistanê, pîrsa jinan û pîrsa azadiya olî jî cihekî gelek girîng digre. Dîsa cara yekemîne ku ji pîrsa eqalîyetên milî li Kurdistanê bi çerçaveke gelek fireh û zelal tîye behskirin. Ji eqalîyetên milî re, "muxtariyeta herêmi" tê pêşnîyarkirin, ji bo vê jî xebat pêwîst tê dîtin. Pîrs wisa tê formulê kirin: " Her awayê zordariya milî ya li ser eqalîyetên milî (Ereb, Ermenî, Çerkez, Suryanî û gelên din) ên Kurdistanê wê bê rakirin, mafên milî yê demokratîk ên van û eqalîyetên Tirk û Ezerî wê bê garantîkirin; fîrset û îmkân wê ji wan bê dayîn ku bi serbestî ziman û kultura xwe pêşde bibin; muxtariyeta herêmi wê bê dayîn, li herêmên ku di pîranîyê da na.."

Dema ku ev pîrsa hate munaqêşe kirin, gelek munaqêşên kûr û fireh çêbûn. Beşek ji berpîrsiyarên hêzan, ne di wê reyê de bûn, ku ji bo Tirkan ev çarçewa bê qebûl kirin. Wan digot ku ev reya û ji bo Tirkan program çêkin, Tirkên ji bo ku Kurdan asimîle bikin hatine şandinê Kurdistanê, meşru dike. Ew reya jî, wek reyeka cûda hat qebûl kirin, lê ew reya ji bo programê nebû asteng.

Wek li hemû civaka pîrsa jinan girîng e. Li Kurdistanê jî girîngtîriya pîrsa jinan bêmuneqêşe ye. Ji bo ku civaka Kurd bi azadiyê pêşneketîye û rîyeke tabî, xwe organîze nekiriye, di hemû jîyanan civaka Kurd de, çandên mîletên kolonyalîst li ser me tesîrên ne baş kirine. Heta ew demokratîk bûna eşîrî a civaka Kurd bi destê çandên kolonyalîstan û ol, ji hole hatiye rakirin û jinên Kurd mehkumî malê, zarokan kiriye. Ji bo vê jî, rojên pêş jî, pîrsa jinan ji bo civak û tevgera Kurd pîrseke gelek girîng e. Eger di vê pîrsê de, civaka Kurd pêşnekeve, jinên Kurd şahsiyet qezenç nakin û ji bo vê jî, bi zanatî nikarin beşdarî tevger û civaka Kurdistanê bibin.

TEVGER'ê, ji bo aboriyeke netewî çarçewek danîye. Ji bo vê jî, qada karkirina dewletê dîyar dike û hemû dewlemendiyên binerd û sererd yê di bin destên kolonyalîsta û emperalîstan de ne, dike malê gel. Ji bo ku sinaiya giran bê demazrandin, aboriya netewî bîngêh dibîne.

Ji bo ku aboriya netewî pêk bê, ji çavkaniyên derva jî îstîfade dike. Ji bo vê jî berjewendîya netewî bîngêh digre. Rastî ev xala jî, ji bo tevgera Kurd xalekî nû û bi cesaret e. Lewra piştî sala 1970 — ê, di tevgera Kurdistanê de giraniya çep û sosyalîstan çêbibû. Çep û sosyalîstên Kurdistanê jî, di vê pîrsê de gelek teng û ûtopîk difikirîyan. Bes wisa diparastin ku dewlemendîya welatê me tîra me dike, ya jî bi alakariya dewletên "sosyalîst" em dikarin jîyana xwe bi hêsanî bidomînin. Lê du tiştên vekirî hebûn. Yek pîrs, ji bo tevgera Kurdistanê dewletên "sosyalîst" tu cara ji bo alikariyê nêteke vekirî û comert dîyar nedikir. Pîrsa duyemîn jî ew bû, ku welatên "sosyalîst" bi xwe ji Kurdistanê zêdetir hewceyê alikariyê bûn. Ew salên dawiyê jî, rewşa welatên "sosyalîst" ji aliyê aborî ve îspat kir, ku rewşa wan ne baş e û pîrs zêde hewceyê alikariya derva ne.

TEVGER, di programa xwe de Şoreşa Erd dike armanc. Şoreşa Erd ji bo wekhevîya gelê herêmên gundî, ji bo çareserkirina aboriyê, di karanîna firsetan de, bi kêmasî bê edeleta mezin çênebe; gundiye bê erd jiyaneke baş bidomîne tê qebûl kirin. Di Şoreşa Erd de, yek meselekê ji hev û du cûda dike. Ev pîrsa jî ew e ku, "ew rewşa xwedan erdên ku beşdarî şoreşê ne, li ber çav bê girtin.." Rastî ev pîrsa jî, bi gelek aliyan ve hate munaqêşe kirin. Çimkî ev xala jî ji bo tevgera Kurd, tişteki nû bû. Lê di wan munaqêşan de, rewşa ew kesên xwediyê erd in ku beşdarî şoreşê bûne, çawa li ber çav bê girtin?, di vê pîrsê de, li hev kirin nebû. Rastî hewce jî nehat dîtin. Çimkî ew pîrsa, pîrseke rojanî nebû û di rojên bê de, ji bo çareserkirina vê pîrsê gelek îmkân û alternatîv derdiketin qada jiyane.

Gora pîvanên demokratîk organîzekirina jiyana kar jî, di programa TEVGER'ê de ciyekî girîng digre. Û di jiyana civakî de tedbîrên girîng tîne. Program di wan pîrsan de wisa dibêje:

"Li hemû derên jiyana xebatê û kar wê roja kar a 8 seetan bê lidarxistin; mafên sendikayî ji hemû xebatkar û karkîran re bê dayîn ku mafê greva tevayî û siyasî, mafê lihevkerîna tevayî, mafê ku kirêkar têkevin dezgehên birêvebiri yên ciyên kar û xebatê.

Lokavt wê bê qedexekirin.

Ji bo karên wek hev wê destmîza (meaşê) qasî hev bê dayîn;

Tedbîrên wîlo wê bîstandin ku keda jinan û zarokan biparêzin;

Hemû xizmetên tenduristî (sihî) wê bibin civakî, ji bo xebatkaran wê bê pere be:

– Extiyar, seqet, jînebî û kesên sêwî di bin lîstikê, xwedîkirin û parastina dewletê de bin; ji bo dawî lê anîna bêkariyê wê tedbîrên bîstandin;

– Problema gel a xanî û avahiyên wê bê helkîrin."

* Ji bo ku tesîra asîmîlasyonê bişike, zîman û çandîya gelê Kurd pêşbîkeve, sîstemeka netewî û demokratîk tê pêşniyarkirin.

* TEVGER, ji bo derva siyaseteke serbixwe bêalî dimeşîne. Ew xala jî, ji bo tevgera Kurdistanê xalekî girîng e. Ew pîvana, ji bo ku tu hêzan ji dervayî yekîtiyê nehêlê pir girîng e. Rastî ji bo ku tevgera Kurdistanê ji xwe re huwîyeteke taybetî çêke û girêdayî tu merkeza siyaseta neafirîne û berjewendîya giştî biparêze ew xelesa girîng e.

Di encam de dikarim bibêjim ku, programa TEVGER'ê ji pir aliyan ve, ji bo vê merhela şoreş a Kurdistanê, programek e ku dikare têrê bike. Her hêzekî û welatparêzekî Kurdistanê dikare li ser vê programê li hev bike. Di paşerojan de, dema ku hêzên Kurdistanê bi giştî yekîtiyekê çêkin, programa TEVGER'ê dibe bîngeheke gelek girîng.

Dustûra TEVGER'ê Ji Hereketa Kurdistanê Re Tiştên Nû Tîne..

Wek min li beşên din behskir, Tevgera Kurdistanê, ji bo programeke hevkarîyê û hevbeşiyê, zêde nebe jî piçek xwediyê cerabindanan bû. Lê di pîrsa destûrê de, ceribandîna Tevgera Kurdistanê, bi awayekî çar koşe tune bû û tune ye jî. Ji bo vê jî, amadekirina destûra TEVGER'ê gelek rehet nebû. Çimkî pêwîst bû ku yekîtiya pêk bê li ser pîvanên nû û li ser unsûrên taybetî pêk bê. Ew demê jî, ew destûrên kevn tîra TEVGER'ê nedikir û bersîva hewceyîya TEVGER'ê nedida.

Ji bo vê jî, li ser destûrê, komîsyona hatibû teşkîlîkirin û hemû terefên ku beşdarî karên TEVGER'ê bibûn xwe gelek êşandin.

Rastî jî dema ku mirov li destûra TEVGER'ê binêre, mirov têdigêhe ku pîvanên nû û unsurên nû hatine qewimandin. Ez dixwazim, bi xetên giştî li ser van tiştên nû û yên ku rojên pêş jî pêwîst in, rawestim.

* TEVGER, ji bo ku bersîvê bide programa xwe, wek rêxistineke pir alî hate avakirin. Ji bo vê jî, xwe wek rêxistinekê dît. Di Destûra TEVGER'ê de, wek rêxistin wisa tê terîfîkirin: "TEVGER,.....rêxistineke demokratîk û netewî ye." Ji bo ku wek rêxistineke pîralî hatiye damezrandin, pîvan û organên TEVGER'ê jî gora wî esasî hatine pêkanîn. Di meşandina TEVGER'ê de, pîvanan merkezi demokratîk bingeh e. Hemû endamên TEVGER'ê xwediyê eynî mafan û vatîniyan e. Di TEVGER'ê de, her rêxistinek ji serbixweya hevûdu re, xwediyê hîrmetê ne. Mafên tu hêzan nîne ku têkilî karû barên hêzên endam be. Lê rêxistinên ku endamên TEVGER'ê ne, nikarin zirarê bidin berjewendiya giştî ya TEVGER'ê jî. Hezar mixabin di piratîkê de û di jîyana TEVGER'ê de, bi taybetî PSK – T'ê, di vê pîrsê de gelek xweparast hereket kir.

Endam û mensubên TEVGER'ê mecbur in ku bîyarên TEVGER'ê cî û bi cî bikin. Hindikayî ji reya piranî re, organên li derecê binî bin, grêdayî organên bilind in. Lê piranî, pêwîste ku ji reya hindikayî re, xwediyê toleransê be.

* TEVGER'ê li Kurdistanê tiştên edetî şikand. Gora rey û pîvanên edetî, hevkarî û hevbeşî ya jî eniya netewî wisa dihate fikirandin, ku bes ji rexistin û partiyên sîyasî pêktên. TEVGER'ê di ser vê re gav avêt, zêdetir berjewendiya giştî fikir kir û ji bo ku hemû potansiyel û hêzên welatparêz bên organîzekirin pîvan çekirin.

Gora destûra TEVGER'ê, bes rêxistin û partiyên sîyasî nabin endamên TEVGER'ê. Rêxistinên civakî û cemaahirî ên Kurdistanê jî dikarin bibin endam. Ji bo vê jî di destûrê de pîvanek hatiye tespît kirin. Gora wê pîvanê, ew rêxistinên ku di çarçeva netewî de xwediyê temsîlê ne, dikarin bibin endamê TEVGER'ê. Lê li ser vê pîvanê, di organên TEVGER'ê de gelek caran munaqêşe hate kirin, lê, li hev kirin mimkûn nebû. Sedema vê ya bingehî jî – ku li rêzên pêş ezê dîsa li ser rawestim – ewe, ku rêxistin di vê pîrsê de cuda û cuda difikirine û bi taybetî jî, PSK – T'ê, ev rêxistin her dem ji bo ku di xeta partiya xwe de difikire, xweyayê tu caran li hev kirin jî ne mimkûn e.

Dema ku mirov li réalîta me binêre, ev pîvana jî têrê nake. Lewra gelek welatparêzên Kurd, him li dervayî rêxistin û partiyên sîyasî ne û him jî li dervayî rêxistinên civakî û cemaahirî ne. Ji bo vê rastiyê, TEVGER'ê di destûra xwe de qebûl kir ku kesên welatparêz û serbixwe jî dikarin bibin "mensup". Rastî gelek caran, ji dervayî TEVGER'ê jî bo vê gotinê henek hatin kirin. Gora min jî, gelek li cî yê. Çimki dema ku destûr amade dibû di navbeyna rêxistinên sîyasî de, di vê pîrsê de gelek munaqêşe hate kirin. Bi taybetî jî beşek ji rêxistinên sîyasî û bi taybetî jî PSK – T'ê, li dijî vê pîrsê bû. Ji bona vê jî, di encamê de, tiştê mişterek "mensubiyêt" hate tespîtîkirin.

* Elbet tespîtîkirina endametiya rêxistinên civakî û mensubiyeta kesên serbixwe, têrê nake. Tiştê girîngtir ew e ku, maf û vatîniyên wan çibibin. Li ser vê pîrsê jî, gelek munaqêşe çêbûn. Di van munaqêşan de, beşek rêxistin tim dixwast ku mafên wan teng bike, beşekî jî dixwast ku mafên wan fireh bike. Em, wek

YSK'ê, di wê baweriyê de bûn, ku mafên rêxistinên civakî û mensuban jî naye teng kirin, heta bê firehkirin. Lê, di encamê de pîvanên mişterek hatin dîtin. Dema ku em li van pîvanan binêrin tiştê derî pêş me dikevin ew in:

Rêxistinên Civakî bi yek nunêrî dikare di organa bilind de cî bigre. Rêxistinên siyasî bi du kesan dikare cî bigre. Mensub jî dikarin di organa bilind de cî bigrin. Lê hejmara mensuba di organa bilind de, jî 1/5 hejmarên nunêrên rêxistinên siyasî û civakî zêdetir nabe. Bi reya Komîta Giştî tê hîlbijartin. Ji bo tixûbekî hejmar hatiye danîn.

* Di destûra TEVGER'ê de, "mensup" ciyekî girîng digre. Lê, di pratîkê de, ew cîyê xwe tu cara tayîn nekir.

Gora destûra TEVGER'ê:

Her kesekî welatparêz dema ku program û destûra TEVGER'ê qebûl bike, dikare bibe mensubê TEVGER'ê. Yek kesek dema ku jî rêxistinên endamên TEVGER'ê îxrac bibe û ya jî bi dilê xwe jî rêxistina xwe biqete, mensubiyeta wî kesî, demeka ku bixwaze, di TEVGER'ê de dom dike.

Mensup, dikare jî organên TEVGER'ê re, pêşniyar û rêxne xwe pêşkêş bike; di waşanên TEVGER'ê de reyên xwe dîyar bike, gora metodên ku jî aliyê Komîta Giştî ve bîn tespît kirin, bê helbijartin û bikare helbijêre..

Pirs û Pirsgirekên TEVGER'ê Çine û Çibûn?

Ev pirs û pirsgirekên ku ez li ser rawestim, pirs û pirsgirekên ku li organên TEVGER'ê hatine munaqesekirin û bi taybetî jî ew pirs û pirsgirekên ku min jî gelek caran li ser nivîsandîye û şandîye organên TEVGER'ê û endamên organên TEVGER'ê ye. Lê di vê nivîsara xwe de li ser wan pirs û pirsgirekên bi firehî û kûrî rawestandina min ne mûmkin e. Ji bo vê jî, bi xetên giştî ez dixwazim pirsê dîyar bikim û ji bo munaqesekê, rê vekim û di rojên pêşîn de, dema ku em ji nû ve, wek hemû hêzên Kurdistanê hatin cem hev, ji van cerabandinan fêdê bibînin.

* Pirs û pirsgirekên TEVGER'ê, ne demeka piştî damezrandina TEVGER'ê, piştî amadêbûna program, destûr û programa demî destpêkir. Civîna Komîta Giştî ya Yekem, Kongra Yekemîn ya TEVGER'ê hate hesibandin. Di wê civînê de, program, destûr û belgeyên din hatin qebûl kirin. Ji bo organa helbijartin çêbûn. Di helbijartina organa da, rastiyeke derket holê ku rêxistinên me giranî û qiymeteka girîng nadine TEVGER'ê. Ji bo vê jî, her çiqas program û destûra TEVGER'ê bi îddîeyeka mezin hatibûn amadekirin jî, di helbijartina organa da, ew ciddiyeta nehat dîyarkirin. Ew pirsê, bes bi kesên beşdarî organa bibin ne, lê di wê demê de nêrînen hatibûn holê jî, pirsên girîng derxistin pêş me. Ji bo vê jî, me wek YSK'ê, di wê demê de pêşniyarên guhartinan kir. Pêşniyarên me ew bûn, ku şertên rêxistineke wek TEVGER'ê damezrandin xwuyayê tune ye. Ji bo vê jî, pêwîste ku em gora rastiya xwe rêxistinekê pêkbin. Lê, ew pêşniyara me, bi reyê piranî nehate qebûl kirin. Me, ew reyên xwe him bi tutanaxê û him jî piştî civînê, bi nivîsandînekê tespît kir û jî endamên Komîta Giştî re şand.

* Di destpêkê bi taybetî PSK – 'êT nedixwast ku weşaneke TEVGER'ê bibe. Ew nêrîna bi serê xwe pirsêke girîng bû. Lê piştî gelek munaqesên hat qebûl kirin ku rojnama TEVGER'ê, bi du mehanî derkeve. Lê tiştê vekirî hebû ku rojnama du mehanî, têra TEVGER'ê nedikir: Him jî bo vê jî endamên partiyên

ku endamên TEVGER'ê bûn û him jî ji welatparêzên Kurdistanê gelek rexneyên heq dihatin. Lê, bi taybetî, PSK – T'ê, li hemberî van guhartinan derdiket. Di rojnama du mehanî de jî, dixwast ku qalibên gelek teng û hişk bên domkirin. Ew jî di organa TEVGER'ê de gelek caran dibû pîrsek. Di dawiyê de, bi vê siyaseta xwe xastin îspat bikin ku rojnama TEVGER'ê bê manayê û di vî tiştî de jî bi serketin. Dema ku li dijî guhartinan derketin, bi piştgiriya andamên PPKK jî, pîrs hate wê merhelê, ku rojnama TEVGER jî hat dawî dayîn.

Eynî nêrînê, di rojnama welêt de jî tesîreke gelek nebaş kir. Ji bo rojnama welêt, ji gelek aliyan ve hazirî çêbûn û ji bo gav avêtinê merc amadebûn. Lê, piştî demekê PSK – T li dij derket. Di eynî demê de, du partiyên endamên TEVGER'ê jî kovarên xwe, bi şiklekî li welêt diweşandin.

* Ji bo ku nêrînên PSK – T'ê, li hemberî bîrvarên ku di destpêkê de, di TEVGER'ê de hatibûn girtin bûn, li hemû welatan, di komîtên TEVGER'ê de, dibûn sedemê pîrs û pîrsgirêkan. Piştî demekê, PSK – T, ew destûra hatî qebûl kirin jî wek engelekî dît. Di her civîna Komîta Giştî de pêşniyar kir ku destûr bê guhartin. Çimki gora destûra TEVGER'ê bîrvar, di organa de, bi reya piraniya andaman dihat girtin. PSK – T'ê, dixwast ku TEVGER bîrvarên xwa bi reyên giştî bigre. Hemû hêz her demê li hemberî vê nêrînê derketin. Ji bo vê jî, PSK – T, di vê pîrsê de şiklên bi serneket. Lê, demek hat ku wexta bîrvar bê girtin, nemayîna PSK – T di TEVGER'ê de hate rojevê. Di wê demê de, PPKK û KUK – SE'yê rola xwa gora pîvanên TEVGER'ê neleyistîn. Bûn sedem ku bîrvar nayên girtin. Di wê demê de jî, destûr ji holê rabû. Elbet, dema ku destûr ji holê rabe, yekitiya kar û xebatê jî ji holê radibe. Di pîrsa Îngîlterêyê û Partiya Legal de ew pozîsyona gelek vekirî hate rojevê. Wek tê zanîn, YSK'ê, di kovara xwe de li ser van pîrsan rawestiya bû û rexne û endîşên xwe diyarkiribû.

* Ji bo rêxistinên civakî demokratîk û cemahîrî, di TEVGER'ê de, gelek nêrînên hêja, needetî, negurubî; motîva rêxistinên nû hatibûn afirandin. Gora nêrînên TEVGER'ê, rêxistinên civakî jî, dikarin bibin endamê TEVGER'ê. Ji bo vê jî, damezrandina rêxistinên civakî û netewî, bîngê bû. Lê hezar mixabin, TEVGER'ê, girêdayê nêrînên PSK – T'ê yên şaş û gurubî, nikarî gavekê li dervayî welêt bavêje. Rewşa derva, bû sedem ku li hundurî welêt jî, rêxistinên civakî yên mîsterek û cemahîrî bên damezrandin. Ji bo vê jî, her partiyeke endam a TEVGER'ê gora xwe rexistinên civakî û demokratîk avakirin. Ew tişt a jî dema ku hate munaqêşe kirin, PPKK, gelek vekirî, rewşa derva û siyaseta PSK – T'ê dîyar kir û emsal nîşan da. Lê, tu cara jî terefan nexawstin ku ev pîrsa bi firehî û kûrî bê munaqêşekirin, ji bo bê çareserkirin gav bîn avêtin.

* Elbet dema ku van nêrînên şaş li holê bin, her partiyek berjewendîya xwe ya teng bifikire, nemûmkîn bû ku bi hemû hêzên xwe jî beşdarî kar û xabatên TEVGER'ê bibin. Dema ku TEVGER hate damezrandin, her rêxistinekê rewşa hevûdu dizanî, ji hevûdu re digot û bi wî awayî jî herkesî hevûdu qebûl kiribû. Lê hezar mixabin, piştî damezrandina TEVGER'ê, partiyên xwedî hêz û îmkân jî, ji partî û rêxistinên xwedî nehêz zêdetir beşdarî kar û xebatên nebûn. Di kar û baran de, yekûyek dihate hejmartin. Heta mirov dikare bibêje, ku partî û rêxistinên ne bi hêz û ne xwedî îmkân, ji yên din zêdetir fedekarî dikirin.

Di wî/vî halî de jî, partiyên me ên bi hêz û bi taybetî jî PSK – T'ê, di xwast gora hêza xwe jî, xwe di organên TEVGER'ê de temsîl bike. Em, amade bûn ku vê

pirsê jî munaqêşe bikin. Û ji bo vê jî komîsyenek jî hate damezrandin ku projan munaqêşe bike. Lê, PSK—T'ê dît ku ew projên hatinî wisa bi rehetî rê nadin mezintiya wan û mezinti jî, bi fedekarî û xebatê dibe. Di civîna Komîta Giştî ya dawî de, wek ew pêşniyara nebûye hareket kir..

Elbet em jî dibêjin ku herkes qasî hêz û xebata xwe xwediyê heq be û ew demê hîn demokratiktir dibe. Lê ji bo wê jî mercên pêwîst hene, gerek bîn cîh.. Ji bona vê, endamên YSK a Komîta Giştî yê TEVGER'ê, projeyek pêşniyar kiribûn. Rojên bê pêwîst be, em li ser vê projê jî radiwestin..

* Her çiqas bîryar hatibû girtin ku Rêxistinên Civakî bibin endam; girêdayî berjewendiyê gurubî û nêrînên şaş, di vê pirsê de jî izîn neda ku gav bê avêtin.

* Di pirsê Mensuban de jî, du dîliya TEVGER'ê her dem dom kir. Bi taybetî jî, dema ku ji kesên serbixwe dihate behskirin, dilê PSK—T'ê bi xurtî davêt û krîzan destpêdikir. Ji aliyên din ve, ji bo ku TEVGER di karên xwe de pêşneket, ji bo welatparêzên serbixwe jî, nebû merkezeke girîng.

Bi xulasa, di destpêka damezrandina TEVGER'ê de, roj û bi roj, TEVGER ji aliyên nêrîn, program û destûrê paşve ket û jî îdealên xwe dûrket. Ji bo vê jî nikarî, pratîkeke demokratîk, fireh, balkeş derxe holê..

Endametiya Platforma Yekîtiya Ala Rizgariyê Çima Nehat Qabûl Kirin?

Wek tê zanîn, YSK ve AR'ê, di destpêkê de di nav TEVGER'ê de bûn û di eynî demê de damezranên TEVGER'ê bûn. Lê, di Oktobra sala 1990—î de, YSK, AR û gurub û qadroyên din ku ji avakirina Ala Rizgariyê dihatin, konferansê pêk anîn û di wê konferansê de, yekîtiyek ava kirin. Encama vê yekîtiyê, hemû guruban xwe halkirin û di nav Platforma Yekîtiya Ala Rizgariyê de cîh girtin. Encama vê bîryarê, YSK û Ala Rizgarî jî, wek gurub ji holê rabûn. Bîryar dan ku bi navê Platforma Yekîtiya Ala Rizgariyê xebata xwe ya siyasî û welatparêzî bimeşinin..

Di eynî konferansê de, bîryarên siyasî yê din jî hatin girtin. Yek ji wên bîryara jî ew bû, ku Platforma Yekîtiya Ala Rizgariyê di nav TEVGER'ê de cîh bigre û bi riya TEVGER'ê yekîtiya hêzên welatparêzên Kurdistanê têkuz û fireh bike. Ev bîryara, bi piraniya nunerên konferansê hatibû girtin. Çimkî beşek ji nunêrên konferansê di wê reyê de bûn, ku endambûna TEVGER'ê tu fêdê nagîne tevgera Kurd û dervayî vê jî, TEVGER, nikarê programa xwe jî bimeşîne. Lê, ji bo ku YSK û AR'ê jî di pirsê TEVGER'ê de xwediyê berpirsiyar in, pêwîst bû ku em bi berpirsiyariya xwe rabin, ji bo ku pirs û pirsîgîrî TEVGER'ê çareserbibin, em vatiniyên xwe binin cîh. Encama gelek munaqêşên hişk, em gihêştin wê bîryarê, ku Platforma Yekîtiya Ala Rizgariyê, di nav TEVGER'ê de cîh bigre..

Girêdayî vê bîryarê, heta civîna Komîta Giştî ya TEVGER'ê, ew tereftarên YSK û AR'ê ye, wek endam in, kar û barên xwe meşandin û di komîtan de vatiniyên xwe, wek tu guhartinek çênebûye hildan ser milên xwe.

Di civîna Komîta Giştî ya TEVGER'ê de, YSK û AR'ê jî, ji rewşa xwe behskir, gora destûra TEVGER'ê, ji bo ku Platforma Yekîtiya Ala Rizgariyê bibe endamê TEVGER'ê serilêdan çêbû. Ew ji bo Platforma Yekîtiya Ala Rizgariyê tişteki gelek şiklî bû: Çimkî, ew du hêzên ku berê di TEVGER'ê de endam bûn jî, di nav Platformê de cîh girtibûn, rewşa wan, ji berê xurtir û têkuztir bû. Dervayî

vê jî, hewceyiya TEVGER'ê ji endametiya hemû hêzên Kurdistanê û ji kesên walatparêz re hebû.

Lê, munaqêşe derxist ku pirs wek em difikirin nîne. PSK – T û KUK – SE, li dijî endametiya me derketin. Sedemê ku xweyayî diyardikirin ew bû: "Platforma Yekîtiya Ala Rizgariyê rêxistineke nû ye, heta rêxistin e, ya jî nerêxistin e ew jî ne xweya ye. Heta wek rêxistin jî bê qebûlîkirin jî, hatiya wê ne xweya ye. Ji bo vê, niha, endametiya Platforma Yekîtiya Ala Rizgariyê naye qebûl kirin, piçek rawestandîna baştir dibe." Lê ji bo ku gelek şerm nereve, digotin ku "Platforma Yekîtiya Ala Rizgariyê, di TEVGER'ê de, demekê wek çavên dikare çî bigre."

Şaşiya van reyan gelek bi firehî hate dîyar kirin. Rastî jî, ew sedemên ku dihatin dîyarkirin, ji bo endametiya Platforma me, ne tu engal bûn.

Yekemîn: TEVGER, rêxistineka ku ji rêxistinên siyasî hatiye ava kirin. Her çiqas bi serê xwe rêxistinek be jî, lê di encam de, hevkarîyek û hevxeberîyek e. Ji bo vê jî, her hêza ku dibêje ku ez vatiniyên xwe tînim çîh, welatparêz be û program û destura TEVGER'ê qebûl bike, dikare bibe endam. Eger rêxistina ku bûye endam, dema vatiniyên xwe nîne çîh, wê demê heqê rêxistinê heye, ku wê rêxistinê rexne bikin.

Duyemîn: Eger hatiya Platformê ne xweya be, eynî tişt jî bo hemû rêxistinên Kurdistanê û endamên TEVGER'ê re jî derbas dibe.

Sêyemîn: Gora destûra me, ne bes rêxistinên siyasî, kesên welatparêz jî, wek "mensup" dikarin di TEVGER'ê de çîh bigrin. Tişteki gelek vekirî heye ku Platforma Yekîtiya AR'ê ye, qasî pir mensuban nebe jî, qasî çend mensuba dikare rolekê bilîze..

Çaremîn: AR û YSK'ê jî, di Platforma Yekîtiya Ala Rizgariyê de çîh digre, ji bo wan be jî, mafekî hatiye qezandkirî heye. Lê, hezar mixabin, ew pîvanên hiqûqî û siyasî ên ku em dixwazin ji bo kolonyalîstan derbas bibin, xweyayê hîn ji bo hêz û rêxistinên Kurdistanê derbas nabine. Ji bo vê jî tu cara, bi vî halê me, tevgera Kurdistanê nikare bibe alternatîf..

Piştî van nêrînan me jî, endametiya Platformê nehat qebûl kirin. Çimki sedemên bi taybetî ji aliyê PSK – T'ê ve dihat dîyarkirin, sedemên eslî nebûn, ên şiklî û pirs bînerdekirinê bûn. KUK – SE jî, di agirê nezaneziyê û hesabên piçûk de dişewitî.

Ji bo PSK – T'ê sedemên eslî ew bû, ku PSK – T'ê, demek bû ku bi kirinê xwe dîyardikir ku TEVGER belav bibe. Ji bo vê, di komîtan de pirs û pirsgerêk zêde dikirin. Berjewendiyên xwe yê partiyê li her sehayê derî pêş dixist, xwe jî endamên TEVGER'ê dîrdixist û ji bo ku program û destûra TEVGER'ê ji holê rabe, ji zefên endamên TEVGER'ê yê din jî istifade dikir. Û beriya civîna Komîta Giştî ya TEVGER'ê, bi hişkî, li dijî rojnama TEVGER'ê derket û disa nedixwast ku li welêt jî rojnemek bê weşandin. Lê, hêzên din rojnama TEVGER'ê têr nedidît, dixwastin ku rojname hefteyî û ya jî mehanî, bi hemû deq û dolabên xwe pêşiya vî tiştî jî digirt. Endamên TEVGER'ê yê din jî, di gelek pirsan de, dibûn alîkar.

Ji aliyê din ve, YSK'ê, di organên TEVGER'ê de, belkî jî ji hêzên din zêdetir, ji PSK – T'ê re muxelefet dikir; wê muhîmtir jî di weşanên xwe de jî, siyaseta PSK – T'ê, rexne dikir. Ew jî dibû sedem ku PSK – T'ê, bi Platforma Yekîtiya Ala Rizgariyê re xebat neke û firseta ku ketiye destê xwe bi kar bîne.

Ew bîryara gelek vekirîye ku li dijî berjewendiya TEVGER'ê û bi gîştî jî, li dijî berjewendiya yekîtiya hêzên Kurdistanê ye.

Di Encam De Çend Xalên Gîrîng

Tevgera Welatparêz a Kurdistanê Bakûr di nav xwe de belav û belav e. Ji bo vê jî, di xebatê de û li dijî dewleta Tirk alternatîveke xurt pêkanîn mûmkîn nabe. Pêwîst e ku tevgera welatparêz bi hemû unsurên xwe (bi hêzên siyasî; rexistinên civakî, demokratîk û cema hîrî; bi rêxistinên çandî û ilmî; bi rewşenbîrên welatparêz) ve, xwe di çarçeveke demokratîk de organîze bike. Ji bo vê jî, gelek ceribandînan me yê nêrî û fireh tune bin jî, qasî ku em platformeke pêkbînîna têrê dîke.

Gerek her hêz û welatparêzêkî Kurdistanê baş tê bigêhe, ku dema ku em hêzên xwe nekin yek, em nikarin Kurdistanê azad û serbixwe bikin. Ji bo vê jî, pêwîst e, ku em ji hev re tehemmûl bikin. Ji bo tehemmûlê jî, gerek em ji nêrînan şaş û ne demokratîk jî, dev jê berdin. Ew kes û hêzên dibêjin, ku "ezê bi tenê Kurdistanê azad bikim", gerek baş bizane ku piştî azadiyê jî, gelê Kurd û hêzên wan yê siyasî mecbur in, ku bi hev re jîyanekê bidomînin. Ji bo avakirina welatê me jî, gerek hemû potansiyala welatê me bigêhe ser hevûdu.

Eger li her beşa Kurdistanê potansiyala welatparêz bi awayekî demokratîk bê organîze kirin, jî bo rêxistineke Kurdistanî û jî bo temsîle Kurdistanê otorîteke merkezi pêk anîn jî, hêsantir dibe. Rastî jî di şertên îro de, di ew rewşa ku Gelê Kurdistanê tê re derbas dibe, platformeke Kurdistanî pêk anîn, di çareserkirina pirs û pîrgirekên tevgera me de û bi taybetî jî di qada navnetewî de, gelek pêwîst e.

BİRLİK VE NASIL BİR PARTİ ÖRGÜTLENMESİ ÜZERİNE TARTIŞMA

Mamoste HIVZÊ

İçinde bulunduğumuz zaman kesiti içerisinde, deyim yerindeyse dünyamız bir alt – üst oluş dönemi yaşamakta, güç dengeleri değişmekte ve yeni dengeler oluşmaktadır. Özellikle sosyalist ülkelerdeki değişim ve gelişmeler gün geçtikçe yoğunlaşmakta. Öyle ki, adeta olayları günü gününe izleyebilmek bile güçleşiyor. Bu değişim ve gelişmelere paralel olarak Kürdistan ulusal demokratik hareketinde de gelişmeler kaydedilmekte ve yeni nitelikler kazanmakta. Bununla birlikte kaydedilen gelişmeler çok nisbi olmakta ve dünya düzlemindeki gelişmelere karşın, sorunlarını dile getirebilecek ve varlığını his ettirebilecek bir düzeyde olmanın hazırlığı içerisinde değildir. Kürt ulusal demokratik hareketi kendisini temsil eden bir siyasi merkezden yoksundur, bölük – pürçüktür, yeterli örgütlülüğe sahip değildir.

Önümüzdeki yakıcı görevlerden biri: Kürdistan genelinde, ulusal demokratik hareketi uluslararası düzeyde temsil eden bir siyasi merkezin oluşturulmasıdır. Ki, bu konuyla ilgili ulusal konsey önerisi ve bu doğrultuda atılan pratik adımlar ve tartışmalar vardır. Buna paralel olarak, Kuzey Kürdistan’da tüm Kürt siyasi örgütlerinin dahil olduğu ve bir avuç işbirlikçi dışında Kürt toplumunun talebi olan Kürdistan’ın bağımsızlaştırılması ve bu talep perspektifinde, geniş çephe birliğini dayatmaktadır. Diğer bir konu da, Kuzey Kürdistan ulusal demokratik hareketinin temel sorunlarından biri olan ve günümüzde değişen koşullarında daha fazla tartışmayı gerektiren, nasıl bir parti örgütlenmesi sorunudur.

Dünyü Örgütlenme Anlayışımız

Geçmişten bugüne dek, parti örgütlenme sorunu ile ilgili tartışmalar oldu ve olmakta. Dünyün tartışmaları, bir yığın nedenden ötürü son derece kısır. Bir nevi öyle de olmak zorundaydı. Bu nedenlerin bir kısmını kısaca belirtirsek: Kürt toplumunun kültürel, sosyal ve toplumsal yapısı, bilinç düzeyinin yetersizliği ve daha da önemlisi sol yelpazede yerini alan yurtsever Kürt hareketlerinde olduğu gibi, Ala Rızgari'ye de yön veren ve ideolojik temellerini oluşturan dünya komünist hareketine egemen olan yanlış sosyalist anlayıştan ötürü idi.

Bu kısır döngü içerisinde ve yukarıda belirttiğim nedenlerden ötürü, pratikte atılan adımlar ve oluşturulan yapılar teoride uyumluluk içerisinde olmak zorundaydı. Bu böyle oluncada, Ala Rızgari Hareketi, diğer Kürt siyasi örgütleri gibi, ne çoğalarak halk yığınlarını kucaklayabildi ve ne de demokrasi geleneği olmayan toplumumuzda, örgüt içi ve örgütler arası ilişkilerde yeterlice demokrasi olgunlaştırılabilirdi.

Kürt siyasi örgütlerinde, — günümüzde de devam eden — "ayrışma" yada "saflaşma" adı altında kadrolarını ve taraftarlarını yitirme, ufalıp daralma olayı; dün Ala Rızgari'de de yaşandı: Dağılmalar oldu, küçük guruplar oluştu. Çünkü bir gerçeğe parmak basılmamıştı ki, o da şuydu; mutlak gibi doğru kabullenen formülasyonlarla, parmak sayısını aşmayan klasik kitaplarla sınırlandırılmış bağımlı beyinler, özgürleşmediği ve ideolojik birlik esas alındığı sürece, ne yeterli düzeyde birlikler, ve ne de her geçen gün çoğalan, yığınları kucaklayan, demokrasiye dayalı örgüt inşa etme, ve bağımsız politika üretme, olanağı vardı. Çünkü, maddi yaşamın durağan olmadığı, hareketlilik içerisinde olduğu gerçeğinden hareketle, her an yeni gelişmelerin biri — birini izleyeceği, yeni olguların oluşacağı bir doğrudur. Böyle olunca, ideolojik birliği esas alan örgütler de, her gelişen olgu karşısında, insan doğası gereği, örgütteki her bireyin, taraftarın aynı düşünceyi paylaşması ve aynı sonuçlara varması elbetteki mümkün değildir. Bundan çıkaracağımız sonuç şu: İdeolojik birlik esas alındığı zaman, her gelişme karşısında kopmaların, daralmaların ve bölük — pörçük olmanın peşinen kabul edileceği karar altına alınıyor, demektir.

Diğer bir yanda, "Komünist merkez"lerin ürettiği teori, ideoloji ve politikaların mutlak ve tek doğru kabul edilmesi, bu sınırlandırılmış çerçeve içinde olgulara yaklaşım, yorumlama ve o doğrultuda sonuçlar çıkarma yoluyla "fikir üretme" yoluna gidilmesi; bu düşüncelerin, yukarıdan aşağıya kadrolara ve taraftarlara aktarılması da dünyada ciddi bir tehlikeyi oluşturmaktaydı. Kürt siyasal örgütleri de bu beladan kendilerini alıkoyamadılar: Kürt ulusal demokratik hareketinin temel doğruları, bu dar çerçevede tayin edilmiş formülasyonlarla izah edilmeye çalışıldığı gibi; örgütlenme sorunuyla ilgili de hazır bir şemaya sahip olunuyordu.

Kendilerinin tek doğruyu temsil ettiğini kabulleyen örgütlenmelerin her biri, kendileri dışındaki siyasi örgütlenmelere karşı büyük bir tahammülsüzlük içerisinde oldukları gibi, onların mutlak yanlış temsil ettikleri anlayışına sahiptiler. Aynı düzeyde olmazsa bile, örgüt içi işlevde de, ideolojik birliği sağlama adı altında bu tahammülsüzlük sürdürülüyordu.

her kadro ve taraftar, örgütünün gelişmelerle ilgili merkezi politika, tavır ve kararlarını paylaşma; aynı zamanda örgütünün dergi ve bildirilerinde yazılanların tümüne, deyim yerindeyse "harfi – harfine" katılmak durumunda ve zorunluğundaydı. Bu da, birilerinin kendi örgütlerinin merkezi politikalarına ya da ideolojik belirlemelerine katılmama hakkını ortadan kaldırıyor; o konu ile ilgili eleştirme ve değişik önermelerde bulunma; kendisinin doğruluğuna inandığı düşüncelerini örgütün olanaklarından yararlanarak tartışmayı sürdürme ve giderek düşüncelerini örgüt çatısı altında yaygınlaştırma gibi, en tabii demokratik haklarından yoksunluğu getiriyordu. Bu durumda muhalefet eden unsurun ya da unsurların önünde iki seçenek durmaktaydı: Ya ideolojik birliğin hatırı için kendi düşüncelerden vazgeçerek "ikna" olma, ya da örgüt içinde kendisini ifade etme olanaklarının olmamasından dolayı, örgütün dışında kalma. Hal böyle olunca, yığınla kadro ve ulusal demokratik mücadele taraftarları, Kürt siyasi örgütlerinin dışına itilmiş oldu.

Özce belirtmek gerekirse, örgütlenmelerde koyu bir merkeziyetçilik vardı. bunun yanında, demokratik yan oldukça cılızdı. Böyle yapılanmalarda, birim ve kurumların kendi çalışma sahalarında otonom bir yapıya sahip olmaları sözkonusu değildi, olamazdı da. Tüm bunlarla birlikte, belirtebileceğimiz başka nedenlerden dolayı, aşağıdan yukarıya doğru bir beyinsel bağımlılık vardı dersek, yanlış olmaz sanırım. Bu da aynı düşünceleri paylaşan ve gelişmeler karşısında aynı sonuçlara varan, üretken olmayan insan tipini yaratıyordu.

Dün doğru kabul ettiğimiz bu örgütlenme anlayışı, Kuzey Kürdistan ulusal demokratik devriminin sorunlarını çözmeye ve giderek özgür ve demokrasi temelinde oluşturulacak, bağımsız demokratik Kürt devletinin kurulmasıyla uyumluluk içerisinde değildi: Hatta birçok yanlarıyla çatışır durumdaydı. Ayrıca hedeflenen, ulusal demokratik devrimin giderek sosyalizmle taçlandırılmasıydı. Bu toplumun inşasında da, yanlış sosyalist anlayış gereği "proletarya diktatörlüğü", daha doğrusu tek parti diktatörlüğü temel alınıyordu. Sosyalist ülkelerdeki tek parti diktatörlüğüne dayanan yönetimlerin izleyicisi durumundaydık. Örgütlenme, devlet ve demokrasi anlayışı, ittifaklar sorunu, çalışma tarzı; hedeflenen "proletarya diktatörlüğü" adı altında, tek parti diktatörlüğüne dayanan bir toplum düzenine göre uyarlanıyordu.

Nası l Bir Örgütlenme Gerekli?

Günümüzde, dünün örgütlenme anlayışını gerilerde bırakan, ileriye doğru bazı gelişmeler izlenir durumda. Birleşik Sosyalist Parti çalışmaları, ideolojik birliği esas almayan ve en geniş birliği oluşturma doğrultusunda çalışmalarını sürdüren platformlar, birer örnek olarak gözlenebilir. Bu gelişmelerin yanında, eski örgüt anlayışı etkinliğini hala sürdürmektedir.

Sömürge Kürt toplumundaki irili – ufaklı çelişkilerden oluşan yumağı çözmeye, ulusal demokratik devrimden sonrada devam edecektir. Her çözülen çelişme, bağırında yeni çelişmeleri doğrucaktır. Bu çelişme yumağının çözmünü engelleyen, varolan çelişmeleri etkileyen, çelişmelerin gelişme içerisinde olan yanlarını frenleyen ve çözümünü geciktiren olgu, baş çelişki durumunda olan ulusal çelişkidir. Bu da Türk sömürgeci güçlerinin tüm kurumlarıyla birlikte

Kürdistan'dan atılmasına ve Kürt halkının kendi devletini kurmasına tekabül eder. Bu açıdan, bu talep, bir avuç işbirlikçi dışında tüm kürt halkının istemidir.

Kürdistan'ın bağımsızlığı perspektifinde, kürt siyasi örgütlerinin tümünü ve giderek top — yekün Kürt halkını bir parti çatısı altında birliktenliğinin oluşturulması önermeleri; somut şartlara uygun değildir, inancındayım. Çünkü diğer önemli çelişkilerin çözümünde de, ulusal sorunun dışında ortak paydaları olmayan Kürt siyasi örgütlenmeleri vardır ve toplumun somut şartları gereği de olacaktır. Açık bir örneği, Kürt İslami Örgütü. Ve niceleri oluşabilir ki, bunların hepsinin bir parti çatısı altında olabilmelerinin olanakları olmaz. Kürt İslami güçleri dahil olmak üzere, varolan tüm siyasi Kürt örgütlerinin bir ulusal cephe altında yanyana gelmelerinin şartları vardır ve hatta zorunluluğu vardır.

Kürdistan da, ulusal demokratik temelde, sosyalizm tartışmasına açık tüm yurtseverlerin, sosyalistlerin kendilerini ifade ettikleri, en geniş yığınları kacaklayabilen ve ideolojik birliği esas almayan, değişik düşünce ve eğilimleri bağrında taşıyan, ulusal demokratik kitle partisini oluşturma şartları vardır. Çünkü ortak yanlarımız, ayrılık yanlarımızdan çok daha fazladır. Yeter ki, bir parti çatısı altında olabilmelerin şartlarını yaratacak işlev ve kuralları iyice tayin edelim.

İdeolojik birliği esas almayan parti örgütlenmesinde, daha geniş yığınları kapsayacaktır: Küçülme, bölünme yerine, her geçen gün bütünleşmeyi, çoğalmayı sağlayacaktır. Bunun yanında, parti içinde değişik yerlerde seyreden, ayrı bakış açılarına sahip olan eğilimlerin, değişik düşünce kaynaklarına zenginlik, dinamiklik, üretkenlik işlevini kazandıracığı ve giderek demokrasiyi olgunlaştıracığı kanısındayım. Bu örgütlenme, formülasyonlara, parmakla sayılan klasik kitaplara haps olmadan; özgürce düşünen, yaratıcı olan ve karşıt görüşleri hoşgörü ile karşılayan bir ortamı da yaratacaktır.

Kabullendiğimiz doğrular kalıcı değil, geçicidir. Olguları detaylıca irdeleyerek vardığımız sonuçlar, önerdiğimiz çözümler, zaman ve mekan şartları içinde doğru kabul edilse bile; bu asıl doğrulara varmada, yaklaşım derecelerine göre sıralanan, asıl doğruların bir parçası kabul edilirler. Başka bir deyişle, kabul edilen doğruların, maddi yaşam içerisinde denenerek hayat bulması; olgunun gelişen yanlarını frenleme yada hızlandırma oranında, gerçeğe yakınlığı ya da uzaklığı derecesine göre sıralanır. Ki, bu da bir zaman dilimi içerisinde geçerliliğini korur. kabul ettiğimiz doğruları doğuran somut şartlar değişmeye uğrayarak ortadan kalktığında, doğrularda geçerliliğini yitirir, ya da o somut şartlarda doğruluğu kabul edilir. Özce bir deyişle, doğrular, insan bilincinin kabul gördüğü mutlak olmayan olgulardır. Bu gerçekten hareketle, doğru kabullendiğimiz bir düşüncenin mutlak olmayacağı gibi, yanlış hükmüne vardığımız karşıt düşüncenin de mutlak yanlış olmayacağı anlayışı temel alınarak, parti çatısı altında ve yaşamın diğer alanlarında, hareket yönünün tayin edilmesi; ilişkilerde daha bir sıcaklığı, tartışmalarda daha hoşgörülülüğü ve rahathığı sağlayacaktır.

Parti içerisinde çoğunluk hangi hak ve olanaklara sahip ise; azınlığın da, daha açık bir ifadeyle muhalefet durumunda olan tek — tek unsurlar ya da değişik eğilimleri teşkil eden guruplar, aynı hak ve olanaklara sahip olmalıdırlar. Muhalefet durumunda olanların gerek gördüklerinde, kendi düşüncelerinin aktarılması ve yaygınlaştırılması için, partinin yayın organlarında ve hata bunu

yeterli görmeyenler, partinin olanaklarını kullanarak, düşüncelerini broşürlerle, mektup yazışmalarıyla parti yığınlarına aktarması, yaygınlaştırması en tabii demokratik hakları arasında sayılmalıdır.

Ulusal Demokratik kitle Partisinin doğası gereği, bünyesinde değişik eğilim ve ayrı bakış açıları olacaktır. Ama, aynı çatı altında, sömürgeci güçlere karşı, eylem birliğinin sağlanması zorunludur. Onun için de üretilecek politikalar, alınmak istenen kararlar, elverdiği oranda çok geniş, yoğun tartışmalarla oluşturulmaya çalışılmalıdır. Bu da, bu tartışmalar sonucunda belirlenen değişik düşünce ve bakış açılarının sentezleştirilmesinden çıkan, çoğulculuk yöntemiyle karar bağlanır.

Alınan kararlara muhalefet etme durumunda olanlar, gerek gördüklerinde, kararlarla ilgili düşünce ve önermelerini dergide yazışmalarla, yada diğer vasıtalarla tartışarak sürdürürler, giderek düşüncelerini yaygınlaştırma hakkına sahiptirler.

Muhalefet içerisinde yukarıda belirttiğim demokratik hakları yeterli görmeyen, çoğulculukla benimsenen kararları da paylaşmayan, bu kararların kendilerini bağlamayacağını söyleyen, eylem birliğine uymayacak durumda olan eğilimler ve unsurlarda parti içinde olacaklardır. böyle bir kategori içerisinde yerini alan unsurların ya da eğilimlerin, parti içerisindeki konumları, hak ve görevleri, muğlaklığa meydan verilmeden tespit edilmesi gerekir.

Otonom bir yapıya sahip olacak olan, partinin kurulları ve birimleri, daha üretken, daha yaratıcı olacaktır. Önemli bir diğer yanı da, demokrasiyi olgunlaştıracaktır.

Böyle bir örgütlenme, yaşamın her alanında mücadeleyi sürdürebilme, örgütlülüğü oluşturabilme ve giderek kalıcı kurumların yaratılması doğrultusunda olanakları yaratacaktır. Toplumun demokratikleşmesinde, ulusal değerlerin gelişerek serpilmesinde, halk yığınlarının bünyesinde kendi – kendilerini koruyan savunma mekanizmasını oluşup güçlenmesinde; yaşamın her alanı ile ilgili yetkinleşmiş değerler ve kurumların oluşturulmasında da, gerekli ortamı yaratacaktır. Diğer önemli bir yanı da, çalışmanın ve örgütlülüğün çok çeşitli yönlü olması halinde, Kürdistan'da her yurtsever, sosyalist, bulunduğu çalışma alanında ve ilgi duyduğu sahada, kendisini geliştirme ve yetenekleri ölçüsünde Kürt toplumunun gelişmesine ve ulusal demokratik mücadeleye katkıda bulunabilme olanaklarını elde edecektir. Demokrasi geleneğinin olmadığı toplumumuzda, böyle bir örgütlenme, demokrasiyi olgunlaştırabileceği gibi, özgür düşünen, yaratıcı, üretken ve hoşgörülü yığınların yaratılmasına ortam hazırlayacaktır.

KÖRFEZ SAVAŞI ÜZERİNE

Bilal GERGER

İlk günlerinden başlayarak bütün bölgeye yayılma eğilimi gösteren Körfez savaşı, dördüncü haftasına girerken, aynı tehlikeyi potansiyel olarak halen taşımakla birlikte, kaldığı sınırlar içerisinde bile bölgenin geleceğini tehdit eder boyutlara ulaşmış bulunmaktadır. Bölgenin doğal zenginliklerini, tarihsel ve kültürel değerlerini ve insan potansiyelini büyük bir tehlike ve yıkımla yüzyüze getiren bu savaş, aynı zamanda bölgeyi ekolojik bir felaketin eşliğinde sürüklemektedir.

Savaş bu geldiği aşamada durdurulsa bile, yanan, yakılan ve denize dökülen binlerce varil petrolün zıyan edilmesi bir yana; Kuveyt ve Irak'ta yakılan ve yakılmasına devam edilen petrol kaynaklarından havaya karışan zehirli gazların ve denize boşaltılan petrol hammaddesinin bölgenin iklimi ve doğası üzerinde yapacağı olumsuz etki; yine şu ana kadar miktarı yüzbintonlara ulaşmış yakıcı ve yıkıcı bombaların etkisiyle birlikte düşünülürse, sonuçta bütün bunların, telafi edilmesi olanaklı olmayan bir yıkıma ve kayba neden olacağı kendiliğinden anlaşılır.

Savaş bu yörüngede ve şimdiki boyutlarıyla ilerlemeye devam ederse, bütün diğer alanları bir yana bırakalım, sadece Kuveyt'ın petrol kaynakları ateşe verilmeye devam edilirse, sonuçta bu, ayda beş yüzbin ton zehirli dumanın atmosfere karışacağı anlamına gelmektedir. Yanan her petrol kaynağının söndürülmesinin yaklaşık olarak bir yılı aldığı hesaba katılırsa, Ortadoğu ve bütün Asya'nın gelecek on yıllarını etkileyecek bir felaketin eşğine sürüklendiğimizi göstermektedir bu rakam.

Savaşın olumsuz boyutları bölgede ekolojik bir tehlikeyi gündeme getirmekle sınırlı değildir ne yazık ki. Bölgenin doğal zenginliklerini doymak bilmez bir iştahla yutup tüketen bu savaş, yoksulluk ve sefalet içerisinde kıvranan bölge halklarını daha da yoksullaştırmakla kalmayacak, ama bu yoksulluk ve yoksullukları toplumsal çöküntü düzeyine çıkaracak boyutlar da taşımaktadır.

Öte yandan bölgenin özgün dinamiklerini ve güçlerini tahrip ederek, bölgedeki ezilen ve sömürge halkların haklı mücadelelerini, bu haksız ve gerici didişmenin mekanizmaları ve gürültüsü içerisinde boğma tehlikesini de bölgeye taşıyan bu savaş, halkların bağımsızlık mücadelelerini tali duruma iterek unutulma tehlikesiyle de yüz yüze getirmektedir, aynı zamanda.

Halkların özgürlük mücadelesini yeni tuzaklarla karşı karşıya getiren; yüzbinlerce insanın işsizlik, açlık, sefalet ve ölümüne; doğal zenginliklerin ziyan edilmesine yol açacak olan; giderleri günde milyonlarca doları bulan bu savaştan bölge halklarının kazançlı çıkmayacağı açıktır.

Bu savaşla birlikte bir dolu harekete geçirilen emperyalist ve sömürgeci devletlerin iletişim aygıtları başka bir savaşı da iletişim alanında başlatmaktaydılar. Yoğun bir propaganda içerisinde savaş adeta şirinleştirilirken, kimin, hangi tarafın kazanacağı sorunu en önemli sorun olarak öne çıkarılmakta, dünya kamuoyu bu kısır döngü etrafında düşünmeye zorlanmaktaydı.

İletişim aygıtları düzeyi, hangi tarafın kazanacağı sorunu üzerinde yoğun tartışmaların yapıldığı, teorilerin üretildiği bir savaş alanına dönüştürürken, bölge halklarına ve dünya kamuoyuna, savaşan taraflardan birini desteklemekten başka bir seçeneğin kalmadığı da anlatılmakta aynı zamanda. Bu yazının boyutları içerisinde biz, daha fazla, savaşın nedenleri ve bu nedenlerden kaynaklanan yaklaşımların savaşı nasıl kaçınılmaz duruma getirdiği sorunu üzerinde yoğunlaşacak, bu haksız ve tahribkar savaşın bölge ve bölge halklarının bağımsızlık savaşı açısından doğuracağı zararlar üzerinde durmaya çalışacağız.

2 Ağustos 1990 yılında Irak ordusunun Kuveyt'i işgal etmesiyle başlayan Körfez krizi, ABD ve Irak devlet yöneticilerinin bu kriz etrafında geliştirdikleri yaklaşım ve kombinezonlar içerisinde Körfez savaşına doğru geliştirilmişti. ABD tarafından geliştirilen ve yönlendirilen: Irak'ın Kuveyt'ten çekilmesini öngören yaklaşıma karşılık, Irak'ın Kuveyt'e yerleşmeyi ve bu ülkeyi 19. vilayeti ilan etmeyi öngören yaklaşımı, bu sözkonusu savaşı kaçınılmaz duruma getirmişti.

2 Ağustos'tan başlayarak, reel diplomasinin bir süper devlete sağladığı olanakları efikas bir şekilde kullanan ABD yöneticileri, NATO, AET ve bölge devletlerinin önemli bir bölümünü Birleşmiş Milletler bünyesinde toplayarak, Irak'a karşı geniş bir müttefik devletler topluluğu oluşturmayı başarırken, bu ittifakı kendi liderliği altında birleştirmeyi de gerçekleştirmekteydiler.

Daha sonra Birleşmiş Milletler (BM)'in kararı durumuna getirilen Irak'ın Kuveyt'ten çekilmesini öngören talep, bu kararı gerçekleştirmeye yönelik, Irak'la her türlü ticaretin boykot edilmesini amaçlayan kararla birleştirilerek, sözkonusu boykotu denetleyecek uluslararası bir birliğin Körfeze gönderilmesiyle tamamlanan bir gelişme çizgisi izleyecek ve Körfeze gönderilen irlikler ABD'nin kumandası altında birleştirilecekti.

Böylece ABD'nin Irak'ı "cezalandırmaya" yönelik yaklaşımı, Irak'a karşı geniş bir koalisyonun genel yaklaşımı görüntüsüne bürünerek uluslararası bir tavır alışı dönüşecekti. Bundan sonra ABD ve müttefikleri açısından iş, Irak'ı cezalandırmanın pratik örgütlendirilmesine kalmaktaydı. İletişim araçlarının yoğun propagandası eşliğinde bölgeye aktarılan ve orda yerleştirilen dev bir savaş gücünün tantanalı görüntüsü altında; Amerika, İngiliz ve diğer müttefik devlet-

lerin askeri uzmanları: Savaşın 48 saat'te bitirileceğini dünya kamuoyuna müjde-
liyorlardı.

2 Ağustos'tan sonra, ABD tarafından başlatılan diplomatik taaruzun meyve-
leri Irak'a arşı geniş bir koalisyonun birleştirilmesinden ibaret değildi sadece.
Bu koalisyonun Irak'ın yenilgisinden sonra, endüstrileşmiş Batı devletlerinin
daha dolaysız ve daha etkili bir şekilde bölgeye müdahale etmesini öngören bir
yönelim üzerinde anlaşmış görünmeleri de önemli noktalardan biriydi.

Koalisyonun endüstrileşmiş devletlerinden oluşan kanadının, Irak'ın ceza-
landırılmasından sonra, bölgenin siyasal sükrütürünü değiştirmeyi öngören bir
yaklaşım üzerinde birleştirilmesini, endüstrileşmiş ülkelerin kendi ihtiyaç ve
ilgilerinden kalkarak anlamak olanaklıydı ve zaten ABD ile ortak kaygılar
taşıymaktaydı sözkonusu devletler. Ne var ki, koalisyonun bölge devletlerinden
oluşan kanadının, endüstrileşmiş devletlerin bölgeye daha dolaysız şekilde yer-
leşmesini öngören BD stratejisi üzerinde birleşmesinde böyle bir perspektif
görmek olanaklı değildi.

Koalisyon içerisinde endüstrileşmiş devletlerle bölge devletleri arasında olan
birliğin kaygan ve her an değişebilecek bu zeminin doğuracağı sorunları fazla
önemsemeyen endüstrileşmiş devletler, yalnız bu konuda değil, Irak'ın askeri
gücünü ve siyasal kozlarını küçümseme konusunda da yanılmaktaydılar, 48
saat'te savaş bitireceklerini iddia ettikleri zaman.

Kriz süresi boyunca Kuveyt'in işgali üzerine geliştirilen yoğun diplomasinin
dönemeçleri içerisinde ABD, Irak'a karşı geniş bir koalisyonu birleştirmeye
çalışırken, Irak yöneticileri de boş durmamışlardı. Onların da öynayacak kozları
vardı. Müttefik güçlerin saldırılarına karşı bir dönem direnebilinirse, hem böl-
gede Batı devletlerine ve İsrail'e karşı var olan geniş muhalefeti harekete geçir-
meyi ve hem de Amerika ve Avrupa'daki güçlü potansiyele sahip olan savaş
aleyhtarı kitleleri etkilemeyi hesaplayan kitleleri Irak yöneticileri, İsrail'i de
savaşın içine çekerek koalisyonun bölge devletlerinden oluşan kanadını dağıt-
manın ve bölgedeki tarafsız ülkeleri etkilemenin hesaplarını yapmaktaydılar.

Bu amaca yönelik olarak Arap ve İslam motifleriyle öncelikle bölge devletle-
rinin desteğini aramakta yoğunlaşan Irak yöneticileri, aynı zamanda bölge ülke-
lerindeki kitleleri motive etmeye ağırlık verecek, emperyalizm ve siyonizm
tehdidi temalarıyla kitleleri harekete geçirmeyi öngören bir taktik geliştirecek-
lerdi.

Ne var ki, Irak devletinin yönelimine ideolojik bir motif, siyasal destek ve
müttefik sağlamaya yönelik olarak kullanılan bu kozlar, müttefik güçlerin Irak'ı
kuşatması olan savaş makinasına karşı bir güvence olamazdı Irak açısından.
Savaşın bu ilk aşamasında Irak'ın asıl kozu, son on beş yılda kurduğu: Gelişmiş
ve disiplinize edilmiş savaş gücü ve tecrübesi olmalıydı.

Nihayet, Irak'ın gerek sözkonusu siyasal ve gerekse askeri beklentilerinde
fazla yanılmadığı savaş başladıktan kısa bir dönem sonra görülecekti. İran'la
aralarındaki savaştan önemli deneyler çıkarmış oldukları anlaşılan Irak'ın aske-
rive siyasi yöneticileri, müttefik devletlerin her yeri yakıp yıkan hava saldırıları
altında kendi savaş gücünü çok az bir kayıpla koruyabilmişlerdi. Irak devletinin
Avrupa ve Amerika kamuoyunda varolan kısa dönemde kazanılacak bir savaş
umudunu ortadan kaldıran, bu başarısı; bu ülkelerde savaş aleyhtarı muhalefetin

güçlendirir ve hükümetlerin kitle desteklerini zayıflatırken; Arap ülkelerindeki kitlelerin yarısından çoğunu Saddam Hüseyin'in izlediği politika etrafında birleştirmektedir.

Savaş ilerledikçe Arap ve İslam ülkelerindeki kitleler ve muhalefet hareketleri üzerinde etkinliği giderek artan Irak yöneticileri, koalisyon ile koalisyonun bölge devletleri arasına çelişki sokarak, bu devletlerin bir kısmını koalisyondan koparıp kendi cephesine çekme şansına daha çok yaklaşmaktaydılar. Başını ABD'nin çektiği bu koalisyona karşı uzun bir dönem direnebilme şansı, bu koalisyonun zayıflatulmasına bağlıydı. Dolayısıyla daha savaşın ilk haftasında, mücadele, bölge devletlerinin pozisyonunu etkilemeye yönelik olarak kızışmakta ve bu bağlamda İsrail, önemli bir öge olarak gündeme gelmekteydi.

İsraili savaşa çekmeye çalışan Irak'la bu ülkeyi savaştan uzak tutmaya çalışan müttefik güçler arasında bir yarış başlıyordu. Irak İsrail belli aralıklarla roket atışına tutarak provaka etmeye çalışırken, müttefik güçler Irak'a karşı saldırılarını İsrail'in de desteğiyle artırarak, İsrail beklemeye ikna etmeye çalışmaktaydılar.

Savaşın ilk haftası Körfez krizi etrafında oluşturulmuş ittifakları dağıtmak yada pekiştirmek amacıyla mücadeleyi İsrail üzerinde yoğunlaştırırken, savaşın genişleme olasılığını da artırmaktaydı aynı zamanda. Hafta sonuna doğru Mısır ve Suriye'nin, yarı ağızla, İsrail'in cevap vermesi durumunda bile koalisyondan ayrılarak Irak'ın tarafına geçmeyeceklerini bildirmiş olmaları bile, bu olasılığı hafifletmiyordu.

Dolayısıyla, savaşın ilk haftası, savaşa başlamadan önce müttefik devletlerin savaşı 48 saat'te kazanacaklarını öngören iddialarını çürütmekle kalmamakta, bu devletlerin kim kazanacak sorunu karşısındaki hoşgörülerine de kuşku düşürmekteydi. Bu koşullarda ve bu zorlama altında savaş birinci haftasını doldururken, dünyaya Irak'a karşı ikinci cephenin açıldığı haberi yayılmaktaydı. Bu Türkiye cephesiydi.

Savaş tablosunun içine Taürkiye görüntüsünün de girmesi, savaşa yeni boyutlar katıyordu doğal olarak. Irak'ı askeri alanda zorlayacağı kesin olan bu yeni cephenin siyasal etkisi ne olacaktı savaşan taraflar üzerinde? Daha önemlisi, üslerini büyük bir iç muhalefete rağmen, "beklemedik" bir şekilde müttefik güçlerin kullanımına açan Türkiye'yi bu kararı vermeye zorlayan nedenler nelerdi?

Türkiye'deki bu üslerin savaşa açılmasına ilişkin, Amerika ve Avrupalı müttefiklerin Türk hükümetini sıkıştırdıkları bilinmekteydi. Bölgede güçlü bir Irak'tan, müttefik devletler gibi, Türk hükümetinin de rahatsız olduğu bilinmekteydi. Bu devletin askeri ve siyasi gücünün sınırlandırılmasını ve hatta denetim altına alınmasını Türkiye'de istemekteydi. Türk sömürgecilerinin Musul ve Kerkük'e olan ilgileri de biliniyordu. Dolayısıyla, müttefik devletlere üslerini açabilecekleri gibi, bu "ülkenin" Musul'a kadar olan parçasını kendileri de işgal edebilirlerdi. Hem zaten, orada bir Türk azınlığı da vardı! Ne var ki, dünyanın siyasal konjoktürü, ama en azından bölgenin konjoktürü, Türk devletinin hayalini bu kanalda geliştirmesine fazla olanak vermiyordu. Bütün savaş hikayesi bir ülkenin işgal edilmesine karşı çıkma temelinde kurulmuştu ve yeni bir işgale, en azından şimdilik, elverişli değildi durum.

Türkiye, şu anda, Irak Kürdistan'ını işgal etme şansına sahip değilse de, Kürdistan'ın bu parçasının Irak hükümeti düştükten sonra bir tehlike durumuna gelmesini engelleme şansına ya da kozlarına sahipti en azından. Üslerini müttefik devletlerin kullanımına açmadan önce ve açabilmek için, ciddi kaygıları konusunda güvenceler almak/oluşturmak peşindeydi Türkiye.

Üslerini müttefik güçlerin kullanımına açmadan önce sözkonusu güvenceleri oluşturmaya yönelik yoğun bir diplomatik faaliyet içerisine girecekti bu ülke. Önce ittifakın Amerika ve Avrupa kanadıyla işi olgunlaştırmaya çalışacak, daha sonra Suriye ve İran'la belli "prensiplerde" anlaşılıktan sonra üslerini müttefik devletlerin kullanımına açmaya karar verecekti. Sözkonusu devletlerin kapalı kapılar ardında hangi prensiplerde ve nasıl anlaşılıklarını zaman gösterecek. Ama açık olan bir şey var: Diğer sömürgeci devletler gibi, Türk sömürgecileri de, Kürdistan sorununa ilişkin denetleyemeyecekleri bir çözümün gündeme getirilmesinden yana değiller.

Sömürgeci devletlerin tedirginlikleri, bağımsız bir Kürdistan sorununun gündeme getirilebileceği ihtimalinin olmasından değildi elbet. Çünkü endüstrileşmiş devletlerin de bölgede herhangi bir statüko değişiminden yana olmadıkları bilinmekteydi. Bu devletleri ilgilendiren Kürtlerin hakları değil, Irak devletinin askeri ve siyasal gücünün kontrol altına alınmasıydı.

Bu anlamda kültürel özerklik yada "otonomi" benzeri bir "çözüm önerisi" gündeme getirilebilirdi endüstrileşmiş devletler tarafından. Oysa Türkiye ve diğer sömürgeci devletleri Irak'tan ziyade Kürdistan ilgilendiriyordu. Dolayısıyla, bu soruna ilişkin, insiyatif ve öncelik sömürgeci devletlere verilmeli, bu devletler, Kürt sorununa ilişkin bulunacak herhangi bir "çözümü" denetleyecek hak ve olanaklara sahip olmalıydılar. Bu güvenceler yaratıldığı/verildiği zaman ancak Türk hükümeti üslerini müttefik devletlerin kullanımına açacaktı. Sözkonusu devletlerin kendi aralarında bu sorunu nasıl halettiklerini zaman içerisinde gelişmeler gösterecek. Ama öndüstrileşmiş devletlerin Kürdistan sorununa ilişkin suskunlukları, bu devletlerin türk sömürgecilerine verdikleri güvencelerin neler olduğunu da açıklamaktadır aynı zamanda.

Öte yandan açılan ikinci cepheyle yalnız Türkiye değil, ama bu vesileyle örgüt olarak NATO da bölge savaşına karışmaktaydı. NATO Genel Sekreteri: Irak, Türkiye'den kalkarak Irak'ı bombalayan müttefik güçlere karşılık verirse, NATO'nun da Türkiye'yi savunmak amacıyla Irak'a karşı savaşa katılacağını açıklamaktaydı.

Böylelikle açılan Türkiye cephesinden saldırılarla NATO ve resmi olmayan bir biçimde İsrail boyutu işe karışınca, dünyada ve özellikle bölgede, şimdiye kadar tarafsız kalmış devletlerin yaklaşımları değişmeye, ABD ve NATO'nun bölgede genişleyen etkilerine karşı kuşkuları artmaya başlayacaktı.

Savaş ikinci haftasını bitirmeye yönelirken, bir yandan işin içine karışan Türkiye ve NATO ve dolayısıyla İsrail boyutuna duyulan tepki; diğer yandan yoğunlaştırılan hava saldırılarıyla Irak'ın başta Bağdat ve Basra olmak üzere büyük kentlerinin harabeye çevrildiği haberlerinin dünyaya yayılmasının yarattığı tepki: Arap ülkelerinin tümünde ve bu ara bazı islam ülkelerinde geniş kitle hareketlerine yol açmakta, iktidarlar, Irak'ın saflarında savaşmak amacıyla sokakta gelişen muhalefet tarafından zorlanmaya başlamaktaydı.

Bu zorlama Irak'a zaten taraf olan Ürdün parlamentosunu müttefik güçlere karşı savaş fetvası çıkarmaya; Magrib ülkelerinden Cezayir ve Tunus gibi Irak'a yakın duran ülkeleri daha da yakınlaştırmaya; İran ve Libya gibi tarafsız ülkeleri Amerika ve İsrail'e daha radikal karşı çıkmaya zorlarken; Fas, Suriye ve Mısır gibi devletleri ise geniş bir muhalefetle karşı karşıya getirmekteydi.

Sovyetler Birliği'nin yaklaşımında da bir değişim gözlenmekteydi savaşın ikinci haftasının bitimine doğru. Amerika Birleşik Devletlerini ve müttefiklerini eleştiren Mikhail Gorbaciov: BM kararının, Irak'ı Kuveyt'ten çıkarmaya zorlamakla sınırlı olduğunu, müttefik devletlerin ise, bu kararın dışına çıkarak Irak'ın ekonomik ve askeri varlığını yok etmeye yöneldiklerini belirtmekteydiler.

Arap ve İslam ülkelerinde yoğunlaşan kitle muhalefetiyle birlikte, ittifak dışındaki bölge ve dünya devletlerinin yaklaşımlarında beliren bu değişimler, müttefik devletlerin işini zorlaştırmaktaydı kuşkusuz. Savaşın uzaması durumunda, dünyada savaşa karşı güçlü bir muhalefetin gelişeceğini savaş öncesinde hesaplamış olan müttefik devletler, bu olasılığın önünü kapatmak amacıyla, yıldırım hızında bir başarı parolasıyla savaşa başlamışlardı. Ama ne var ki evdeki hesap pazara uymamıştı.

Az bir kayıpla yıldırım hızında bir başarı parolasıyla başlamış olan müttefik devletler, Irak'ın askeri savaş makinasını parçalamaya yönelik hava saldırılarını yoğunlaştırarak savaşın üçüncü haftasına girerlerken, yalnız hava saldırılarıyla Irak'ın savaş gücünün parçalanmayacağını anlamaya başlamakta, sonucun kara savaşıyla belirleneceğini vurgulayarak, yıldırım hızında bir başarının mümkün olmadığını itiraf etmeye başlamaktaydılar.

Savaşın bu üçüncü haftasında. Şimdiye kadar askeri olanaklarını ölçülü bir biçimde kullanarak asıl askeri kozlarını ilerisi günler için saklamış olan Irak yöneticileri ise, müttefik güçleri hazır olmadıkları kara savaşına çekmeye çalışarak, savaş üstünlüğünü tutmaya çalışmaktaydılar. Kara savaşını kışkırtmaya yönelik geliştirilen bu provakasyonlar, müttefik güçleri ürküterek, hava saldırıları dönemini uzatıp zaman kazanmaya yönelik bir savaş taktiği izlenimi vermektedirler.

Oysa müttefik güçlerin üç haftalık ağır hava saldırıları yanlış hedeflere yönlendirerek, iyi kamufler ettikleri savaş güçlerini ayakta tutmayı başarmış olan Irak yöneticileri, kara savaşı yerine, Kuveyt'ten çekilmeyi kendileri gündemleştirir ya da herhangi bir biçimde kabul ederlerse, ki büyük ihtimalle öyle yapacaklar, bu Irak açısından değil müttefik devletler açısından bir yenilgi olabilir.

Bu olasılığın farkında olan müttefik devletler ise, hava saldırılarını Irak'ı Kuveyt'ten çıkarmaya yönelik olarak değil, ama Irak'ın askeri gücünü imha etmeye yönelik yoğunlaştırmakta, Irak'ın Kuveyt'teki gücünden fazla askeri gücünü bir bütün olarak parçalamaya ağırlık ve öncelik vermektedirler.

Irak'ın Kuveyt'ten çekilmeye mi, yoksa kara savaşına katılmaya mı karar vereceğini zaman gösterecektir. Ama, eğer bu devlet Kuveyt'i elde tutmaya ve bunun için kara savaşına girmeye karar verirse, bu durumda savaş; sonunda kimyasal ve atom bombalarının da kullanılacağı kanlı ve yıkıcı bir yörüngeye girerek Irak'ın işgal edilmesine kadar gidebileceği gibi, İsrail, İran ve Ürdün gibi ülkelerinde katılımıyla daha geniş bir savaşa da dönüşebilir.

Savaşın nasıl gelişeceğini ve sonuçlanacağını şimdiden kestirmek oldukça güç. Ama savaşın dört haftalık süresi içerisinde somut olarak ortaya çıkan bir gerçek var: Dokulunca hemen yıkılacak bir Irak yok, müttefik güçlerin karşısında. Askeri ve siyasi alanlarda güçlü ve önemli kozları olan bir Irak var, tersine. Peki, çağımızın süper teknolojisiyle donatılmış, süper ordularına karşı ayakta durmayı, en azından şimdilik, başarmış olan Irak'ın sözkonusu savaş makinası nasıl oluşturulmuştu? Kimler, hangi konjoktür ve nasıl yardımcı olmuşlardı bu savaş gücünün oluşmasına?

Alman nasyonal sosyalizmi, İtalya faşizmi ve reel sosyalizm motiflerinin karışımından oluşmuş Irak Baas partisi, 1963 yılında kanlı bir darbeyle iktidara el koyduğunda sadece 900 üyeye sahipti. İktidara gelir gelmez örgütlü iki temel güçle karşılaşmaktaydı, bu küçük parti. Bunlardan ilki Güney kürdistan'ın geniş bir kesimini denetimi altında tutan Kürdistan Demokrat Partisi (KDP); ikincisi, Irak Arap kesiminde geniş bir potansiyele ve örgütlenmeye sahip olan Irak Komünist Partisi (IKP) idi. Baas Partisi bu her iki muhalefetle de iyi ilişkiler kurmaya çalışacaktı iktidarının ilk dönemlerinde. KDP'nin gerçek "otonomi" talebini kabul ettiğini açıklayarak, bu partiyle otonomi görüşmelerine Baas Partisi; Komünist Partisi sorununu da bu partiyi hükümete ortak ederek çözecekti.

Kürdistan ulusal kurtuluş güçlerine ve Kürt halkına verilen otonomi sözünün, iktidarı sağlamlaştırmak amacıyla zaman kazanmaya yönelik bir aldatmaca ve oyalama olduğu kısa bir dönem sonra anlaşılacaksa da, Komünistlerle kurulan ilişki bir dönem daha devam edecekti.

İktidarını belli oranda sağlamlaştırdıktan ve hazırlıklarını tamamladıktan sonra, Kürt halkının ulusal demokratik taleplerini kitle katliamlarıyla yanıtlamaya başlayacaktı Baas Partisi (BP). Kürt halkının ulusal demokratik güçlerinin "gericiliği" ve emperyalizmle olan "işlikileri" ile gerekçelendiren BP, bu gerekçeleri Irak KP'nin daha aktif ve yakın desteğini almaya ve S. Birliğiyle daha iyi ilişkiler kurmaya yönelik olarak ustaca kullanacak ve bunda başarılı da olacaktı. Kısa bir dönem içerisinde S. Birliğiyle yakın bir ilişki kurmayı başaran BP, Irak'ta "sosyalizm"i kurmak ve emperyalizme karşı korumak adına Komünist Partisiyle olan ittifakını da derinleştirecekti.

S. Birliğinin Irak "sosyalizm"ine verdiği destek, Irak ordusunun teknik teçizatından eğitim ve yeniden örgütlendirilmesine; Irak devletiyle S. Birliği ve diğer Doğu Bloku ülkeleri arasında askeri saldırmazlık ve işbirliği antlaşmalarına kadar uzanan, bir dizi alanı kapsayacak şekilde geliştirilip, genişletilecekti.

Bu işbirliği ve yakınlaşma Kürt hareketine yaklaşım konusunda daha da trajik boyutlar kazanıyordu. "Bölücü" Kürt hareketine karşı, Irak'ta derinleştirilen "sosyalizm"i korumak amacıyla Irak BP'ye tam destek veren S. Birliği, kürt hareketini bastırmak amacıyla Irak ordusunun eğitimi ve teçizatlandırılmasını da üzerine alarak katılıyordu kürt hareketinin bastırılmasına. S. Birliğinin bu yakın desteğiyle ve yine S. Birliği'nde eğitilmiş Komünist ve BP'lerinin askeri uzmanlarının ortak marifetleri sonucu, Kürdistan'da tüyler ürpertici katliamlar gerçekleştirilecekti.

Kürt hareketi geçici olarak tehlike olmaktan çıktığı zaman, sıra Baas'ın iktidar ortağı KP'ye geliyordu. Bu partiye yönelik başlatılan ve kanlı bir terörle yürütü-

len tasfiyeler sonucunda, beş bine yakın komünist lider ve militan katledilmiş, bu terörden kurtulan komünistlerin bir kısmı dışarı kaçarak, diğer kesimi de Kürt peşmergelerine sığınarak hayatını kurtarmayı başarmışlardır.

Kürdistan ulusal kurtuluş hareketini bastırırken, bu eylemini S. Birliğiyle iyi ilişkiler kurmaya ve geliştirmeye yönelik olarak ustaca kullanmış ve bu konuda önemli başarılar elde etmiş olan Irak Baas yöneticileri: CIA'nın yardımını alarak KP'yi tasfiye ederlerken, bu eylemlerini de, Batı devletleriyle iyi ilişkiler geliştirmeye yönelik olarak ustaca kullanacaklardı.

Kürt hareketinin "bastırılması" ve Komünist Parti'si'nin tasfiye edilmesi dönemlerinde, partideki diğer görevleri yanında istihbarat teşkilatı içerisinde soruşturma ve işkence bölümü başkanlığını da üstlenen Saddam Hüseyin'in ve diğer parti liderlerinin insanlık dışı metodlarını yakından tanıyan Batı devletlerinin, bütün bunlara rağmen, Irak Baas yöneticileriyle, önceden varolan ve KP'nin tasfiyesinden sonra gelişen ilişkilerinin altında, bu devletlerin pragmatist yaklaşımları ve kara altına olan ihtiyaçları yatmaktaydı kuşkusuz.

KP'nin tasfiye edilmesi ve Batılı devletlerle geliştirilen ilişkiler, Irak'ın S. Birliğiyle kurduğu yakınlık ve işbirliğini hiç bir dönem ortadan kaldırmadığı gibi, bu ilişkinin önemini ve boyutlarını da sınırlamayacaktı. Sahip olduğu petroluyla ve önemli bir silah alım pazarı olarak, her iki sistemi de memnun edecek bir potansiyele sahip olan Irak, bu dönemden başlayarak her iki sisteminde de önem verdikleri bir pazar olma özelliğini, bugüne kadar, hep koruyacaktı.

Irak'ın Avrupa ve ABD ile, özellikle İran savaşı sürecinde derinleşen askeri ticari ilişkileri, S. Birliği ve Doğu Avrupa ülkeleriyle varolan birinci derecedeki ilişkileriyle birleşerek dev bir savaş makinasının yaratılmasına olanak yaratmıştı.

Irak'ta atom silah üretimini geliştirme çalışmalarında hayli yol kat etmiş ÇHC'nin; Mısır'la birlikte bu ülkede Concor – 2 adıyla adlandırılan uzun menzilli roket projesinin yanında bir dizi başka alanda faaliyet gösteren Arjantin'in; İngiliz ve Belçika firmalarının yanında Akaşad ve Samarra gaz fasrikalarını kuran ABD firmalarının; ABD, Kanada ve Brezilya gibi ülkelerin ve bu ülkelerin çeşitli firmalarının katılımı yanında, bu ülkenin savaş aygıtının oluşumuna önemli derecede katılmış Doğu Avrupa ülkelerinin yardımlarını da bir yana bırakalım. Yalnız S. Birliği ve Batı Avrupa ülkelerinin Irak'ta kimyasal, biyolojik ve atom bombası teknolojilerinin ve farklı menzillerde roket üretiminin geliştirilmesine katkıları ve katılımları, Irak'ta bu sektörün ne kadar ileri götürüldüğünü göstermesi açısından önemlidir.

Son on yılda: 100'e yakın Alman, 18 İngiliz, 16 Fransız, 12 İtalyan, 8 Belçika, 4 İspanya ve 2 Hollanda firması Irak'ın silahlanma projesine katılmıştı. Bu ülkelerden Almanya özellikle Irak'ın kimyasal ve biyolojik silah sektörünün gelişmesine katılırken; İngiltere savaş malzemesi ve teknolojisi satımı dışında, bu ülkenin, pilot ve teknik elemanlarının eğitimini üstlenmede öne çıkmaktaydı.

Fransa, Batı Avrupa ülkeleri içerisinde Irak'ın silahlanmasına en fazla katkıda bulunan ülkeydi. 1965 yılından 1990 yılına kadar, Irak'a Exocet – Misilleri ve bunlar için Mirage savaş uçakları, helikopterler, anti – tank misilleri; farklı tiplerde silahlar ve silah parçaları satarak bu ülkenin silahlanmasına üst düzeylerde katılmıştı. 1987 yılında Irak, yarısından fazlası silah alımına yatırılmış 22 milyar Frank borçlanmıştı Fransız devlet ihracat bürosuna.

Son onbeş yılda Irak'ın silahlanmasına en çok yardımcı olmuş ülke kuşkusuz S. Birliği'di. Uluslararası Barış Araştırma Merkezi (SIPRI)'nin araştırmalarına göre, S. Birliği, son on yılda 13 milyar dolar tutarında silah, askeri malzeme ve silah teknolojisi satmıştı Bağdata, Satılan silahlar arasında: T-72 tankları, SCUD ve SAM füzeleri, MİG 29, MİG 25 ve SÜKHOİ savaş uçakları, helikopterler v.s. vardı.

Irak'ın İngiliz yapımı olan CHIEFTAIN tipinde 30 tankının dışında bütün tanklarını S. Birliği yapmıştı. 100 Fransız yapımı Mirage savaş uçağının dışında bütün uçakları Sovyet yapımıydı. Karadan havaya füzelerinin 300'ü Sovyetler, 60'ı Fransızlar tarafından yapılmışken geriye kalanları Avrupa firmalarıyla Irak'ın üretimiyle sağlanmıştı. Ayrıca Irak'ın bir milyonluk ordusunun bütün uzmanları S. Birliği ve Batı Avrupa ülkelerinde eğitilmişti.

Verdiğimiz bu özet açıklamada da görüldüğü gibi, Irak devletinin yoğun silahlanma süreci BP'nin bu devleti ele geçirmesiyle başlamakta, bu partinin devletle özdeşleşmesiyle gelişmekte ve bu güne kadar uzanıp gelmekteydi. Yine bu parti döneminde endüstrileşmiş ülkelerle yakın ibir ilişki kurulmakta, bu devletlerin aktif katılımı ve desteğiyle Irak'ta gelişmiş bir askeri sektör oluşturulmaktaydı.

daha önemlisi, bu askeri ve silahlanma sektörünün oluşturulmasının kürt halkının ulusal ve toplumsal mücadelesinin bastırılmasıyla bir paralellik içerisinde geliştirilmesiydi. Irak'ın silahlanması geliştiği ve güçlendiği oranda Kürt halkının ulusal kurtuluş mücadelesinin bastırılması derinleştirilmekteydi. Bu doğru orantılı gelişme Halepçe katliamına kadar uzanarak bir felaket düzeyine ulaşacaktı.

Peki, eski endüstrileşmiş dostları niye Irak'a karşı tavrı almaktaydılar şimdi? ABD'nin Kuveyt'in işgaline refleks hızındaki karşı tavrı ve bu tavrındaki ısrarlı politikası nasıl yorumlanmalıydı? 2 Ağustos da gerçekleşen Kuveyt'in işgalinin ardından, başını ABD'nin çektiği, yoğun bir propaganda içerisinde bölgeye taşınan dev bir savaş gücünün amacı neydi? Müttefik devletleri ABD'nin başını çektiği bu gerilimli çizgide ikna eden nedenler nelerdi ve nasıl savaşa karşı aykırı sesleri bastırarak müttefik bir güç oluşturabilmişti ABD?

Bu yönelim ve ittifakın altında iddia edildiği gibi, endüstrileşmiş devletlerin işgal ordusuna karşı duyarlı olmaları nedeni mi yatmaktaydı? Dünyanın diğer ülke ve bölgelerini bir anlık bir yana bırakalım, endüstrileşmiş devletlerin Kürdistan ve Filistin topraklarının işgaline ilişkin politikaları, bu devletlerin bugüne kadar, işgale karşı bir tutum içerisinde olmadıklarını gösterecek örneklerle doludur. Kürdistan'ın bölünmesinde olduğu gibi, bu bölünmüşlüğü devam ettirilmesine de çok zaman fiili olarak katılmış olan emperyalist devletler, bu soruna ilişkin her zaman Kürdistanı sömürgeleştirilmiş olan devletlerin yanında yer almış, sömürgeci devletler her zorlandığında emperyalist devletlerin sıcak ilgilerini ve yakın desteklerini arkalarında görmüşlerdi. Emperyalist devletlerin Türk, Irak, İran ve Suriye sömürgecilerine verdikleri bu destek, kürdistan'ın yakılıp yıkıldığı; Kürt halkının kitle halinde katledildiği dönemlerde bile devam ederek bir suç birliğine kadar ulaştırılmıştır. Sömürgeci devletlerle emperyalistlerin birlikte kotardıkları yıkım ve katliamların ayrıntılı bir dökümünü vermenin yeri değil burası. Ama Irak Kürdistan'ında iki yarı dönemde ve her ikisi de Irak

BP yönetiminde gerçekleştirilmiş: Qaladize ve Halepçe katliamları, bu konuda iki önemli örnektir.

Kürdistan'ın yakın geçmişinde gerçekleştirilmiş sistematik katliamlardan sadece iki tanesi olan adını verdiğimiz tüyler ürpertici katliamlara karşı bugün Kuveyt'in işgaline ilişkin kıyameti koparan devletlerin tercih ettikleri utanç verici sesizlik nasıl açıklanabilir? Qaladize ve Halepçe katliamları, Irak sömürgeci BP devleti tarafından Kürt halkının anti-ışgalcı direnişini kırmak amacıyla tertiplenmemiş miydi? Kürt halkı Qaladize ve Halepçede kırılırken neredeydi anti ışgalcı demokratik" devletler? İlginç olan, BP'nın Halepçe katliamında ki vahşeti de bugün gelmektedir, bu "demokratik" devletlerin aklına. Tabii, Kuveyt'le ilgili olarak yürütülen tantanalı propagandanın bir argümanı olarak!

Aynı çifte standartları, Filistin sorununa ilişkin de sözkonusudur endüstrileşmiş devletlerin. Bir yandan, Arap devletlerinin baskısıyla, yarı ağızla Filistin'in işgal edilmesine karşı çıkan bu devletler, öte yandan İsrail'in silahlanmasına üst düzeylerde katılarak, bu ülkeyi: bölgede her türlü silahın yığıldığı, patlamaya hazır bir silah deposuna çevirmekteydiler.

Filistin'i işgal ederek; Filistin halkını mülteci hayatına zorlamış ve bu halkın ulusal demokratik hakları uğruna her isteğini terörle yanıtlamayı bir politika haline getirmiş olan İsrail devletini destekleyen, koruyan ve silahlandıran devletler, başta ABD olmak üzere Avrupa devletleri değil midir?

Kürdistan ve Filistin'in işgaline ses çıkarmayan emperyalist devletlerin, Kuveyt'in işgali etrafında yarattıkları yapmacık gürültü neyi amaçlamaktadır? Endüstrileşmiş devletlerin Kuveyt'e ilişkin yaklaşımları, bu devletlerin işgal olgusuna karşı geleneksel yaklaşımlarının bir özeleştirisi olarak mı algılanmadır? O zaman "anti-ışgal"cı tutumlarını niye Kürdistan ve Filistin'i de kapsayacak şekilde genişletmemektedirler bu devletler? Kürdistan ve Filistin'deki işgale karşı açık ve anlaşılır bir yaklaşım geliştirmedikleri ve bölge devletleriyle geliştirecekleri bu yeni yaklaşımlarına uygun ve uyumlu ilişkiler içerisine girmedikleri müddetçe kimi anti-ışgalcı olduklarına yada işgal olgusuna ilişkin eski tutumlarından vazgeçtiklerine inandırabilirler söz konusu devletler.

Peki, Irak'ın tercih ettiği yoğun silahlanma çizgisi mi müttefik devletlerin Irak'a karşı savaş çizgisi üzerinde birleşmelerine neden olmaktadır? Silahlanma çizgisinin dayandığı ve beslendiği mantık ve mekanizmaların yapısı, böyle bir iddiayı da geçersiz kılmaktadır.

Birincisi, silahlanma çizgisi geri kalmış ve gelişmekte olan ülkelerden endüstrileşmiş ülkelere doğru değil, tersi bir yönde, yani gelişmiş ülkelere üçüncü dünya ülkelere doğru geliştirilmektedir. Yukarıda Irak'ın silahlanma bahsinde de görüldüğü gibi, Irak endüstrileşmiş ülkeleri değil, endüstrileşmiş ülkeler Irak'ı silahlandırmışlardı. İkincisi, endüstrileşmiş ülkeler tarafından geliştirilen ve teşvik edilen silahlanma tehlikesi ve potansiyeli, bölgemizde Irak'la sınırlı olmaktan çok uzaktır. İsrail, Türkiye, İran, Suriye ve Mısır ülkelerin her biri geniş bir silahlanma potansiyeline sahiptirler. Dün Irak'ı silahlandırmış olan endüstrileşmiş devletler, aynı zamanda bu devletleri de silahlandırmışlardı. Ve bu devletlerin silahlandırılmasına halen aynı tempoyla ve hatta hızlandırılarak devam edilmektedir.

Soğuk savaş döneminin "kontROLSUZ süreçleri" içerisinde, bölgeye pompalanan anarşi ve kargaşayla birlikte, bölge pazaralarına sürülen silahlarla bir dizi militarist – kriminal devletin oluşturulmasına ön ayak olmuş olan endüstrileşmiş devletler, bölge devletleri arasında yarattıkları ve kıskırttıkları yapay çelişkilerle silahlanma ihtiyacını ve militarist "kalkınma" eğilimini de bir model olarak sürekli beslemişlerdi.

Bu politikalarıyla, bölge halklarının başına bela olan bir dizi militarist devletin oluşumuna neden olmuş olan endüstrileşmiş devletler, soğuk savaş döneminin kapatıldığını iddia ettikleri günümüzde, o dönemde yarattıkları bu "bela" ve sorunların çözümü konusunda bölge halklarına yardımcı olacaklarına; tersine, bölgede gerilimi ve kargaşayı artıracak politikalarını derinleştirmektedirler.

Ellerindeki nükleer silah tekelinin verdiği üstünlüğü bir tehdit unsuru olarak kullanan endüstrileşmiş devletler, geri kalmış ve gelişmekte olan ülkelerin silahlanmalarından kalkınmalarına kadar uzanan bir dizi alan üzerinde kontrol mekanizmaları kurmaya, bu ülkelerin gelişmelerini soğuk savaş döneminden çok daha dolaysız denetlemeye yönelik adımlar atmaya başlamaktadırlar.

Ne var ki, geri kalmış ve gelişmekte olan ülkeler, soğuk savaş döneminde olduğu gibi, koşulsuz bir şekilde endüstrileşmiş devletleri izlemeye niyetli görünmüyorlar. tersine, kendi aralarında yakınlaşan endüstrileşmiş devletlerin bu yeni yönelimine tedirginlikle bakmaktadırlar bu sözkonusu devletler. Silahlanma ihtiyacını reel olarak teşvik eden bu tedirginlik iki temel kaynaktan beslenerek güçlenmektedir. Bunlardan ilki, endüstrileşmiş devletlerin ellerinde bulunan nükleer silah tekelinin tehdidi; ikincisi, bölgede soğuk savaş döneminde yaratılmış militarist devlet arasındaki çelişki ve çatışmaların ve bu devletlerin silahlandırılmasına halen devam edilmesinin, doğurduğu tehlikeler.

Bu anlamda yumuşama süreci endüstrileşmiş devletler arasında bir yakınlaşmaya yol açarken, gelişmekte olan ülkelerde ise silahlanmanın ve militaristleşmenin derinleşmesine ve gerilimli bir sürecin başlamasına yol açmaktaydı. Bu yönelimin kapsamı, yukarıda da belirttiğimiz gibi Irak'la sınırlı olmaktan çok uzaktır.

Dolayısıyla işgale karşı olma iddialarını Kuveyt'in işgaliyle sınırlayan; silahlanmaya karşı olma iddialarını da Irak'ın silahlanmasıyla sınırlayan, endüstrileşmiş devletlerin, bu her iki iddialarında da samimi olmadıkları açıktır.

Irak'a karşı ABD'nin başını çektiği savaşın ve bu savaş etrafında endüstrileşmiş devletlerin geniş bir koalisyon içerisinde birleşmelerinin nedenlerini üç ana başlık altında toplayarak tartışmak mümkün bizce.

Bu nedenlerden biri, bütün endüstrileşmiş devletlerle ilgili olduğu gibi, özellikle ABD ile ilgilidir. Uzun bir dönemden beri kalkınmasının ertelenmesi pahasına bu silahlanma çizgisi izleyen S. Birliği'nin, 1980'li yılların ikinci yarısından başlayarak silahlanma hızını yavaşlatarak bu yönelimini ABD'ye dayatması, ABD'yi ve yüksek silahlanma ihtiyacına göre kurulmuş ABD ekonomisini hazırlıksız yakalamaktaydı.

S. Birliği tarafından geniş bir uluslararası desteğe dayalı olarak geliştirilen ve yumuşama süreci olarak adlandırılan bu süreci kabul emmekten başka seçeneği kalmamış olan ABD, zaten uzun bir dönemden beri katlanarak gelişen devlet teşekküllerindeki ve ödemeler dengesindeki açığı nedeniyle ABD tarihinde az

rastlanır bir buhranla karşı karşıyken, bu yeni gelişmeyle daha da zor bir duruma düşmekteydi.

Bu süreci kabul etmesine etmiş yada etmek zorunda kalmıştı ABD. Ama bu ülkenin ekonomisi, soğuk savaş döneminde S. Birliği'nin gördüğü negatif işlevi görecek bir düşmana gereksinim duymaktaydı. ABD tarafından böyle bir düşmanın arandığı bir dönemde Irak'ın Kuveyti işgale yeltenmesi, ABDye arayipta bulamayacağı bir fırsatı doğurmaktaydı. Irak yöneticilerinin büyük "şanslılığı", ABD ve müttefik devletlerin ulus ve insan haklarına saygılı olmalarından değil, ama ülkeyi işgal etmek için yanlış bir konjüktür seçmiş olmalarından kaynaklanmaktadı.

Irak'ın Kuveyt'i işgal etmeden önce Amerika'nın Bağdat büyük elçiliği aracılığıyla ABD'nin nabzını yoklarken aldığı cevap ilginçti. Büyük Elçi: ABD'nin, bu dönem, başka bölgelerin "iç" sorunlarına karışmaya ilgi duymadığını belirterek, Irak'ın Kuveyt'i işgaline yeşil ışık yakmaktaydı. Olayda yatan blöfü yakalamayan Irak yöneticileri, işgalden hemen sonra tantanalı bir gösterişle Irak'a karşı bayrak açan ABD'nin tutumundaki değişikliği anlamada zorluk çekecek ve hata bu tavrı önemsemeyeceklerdi.

Ne var ki, ABD aradığını bulmuştu ve bırakmaya da hiç niyetli değildi. sorun, bu yaklaşımına dünya kamuoyu ve devletlerini ikna edecek motifler bulmaya kalıyordu, ki o da kolaydı. Bir ülkenin işgal edilmesine kim karşı çıkmazdı ki? Nihayet, 2 Ağustos'la başlayan bunalım sürecinde, Amerika'nın başını çektiği tantanalı propaganda meyvelerini vermeye, ABD'nin liderliğinde toplanan müttefik devletler bölgeye yerleşmeye başlamaktaydılar.

Bu bunalım süreci içerisinde ABD'nin Avrupa, Japonya ve diğer Arap ülkelerinden aldığı yardımların ve bu ülkelere sattığı silahların miktarını bir yana bırakalım, yalnız Suudi Arabistan'la sağladığı silah satımının tutarı 20 milyar doları bulmaktaydı. Bu miktar dünya silah satım tarihinde yeni bir rekordur.

Kuveyt'in işgalinden sonra dünya petrol üretiminin yüzde yirmisine yakın bir miktarını denetlemeye başlayan Irak, petrol silahıyla İngiltere hariç, bütün Avrupa, Japonya ve diğer endüstrileşmiş ülkelerin büyük bölümünün geleceğini önemli oranda etkileyen bir ülke konumuna yükselmekteydi. İngiltere dışında kalan Avrupa ülkelerinin petrol konusunda % 90; Japonya'nın % 95 petrol üreten ülkelere bağımlı olduğu hesaba katılırsa, ABD'nin başını çektiği savaş çizgisinin niçin kabul edildiğinin ikinci nedeni de ortaya çıkmaktadır.

Böylelikle, ABD'nin silah satım pazarı yaratmaya yönelik gerilimli bir dünyaya olan ihtiyacı, Avrupa devletlerinin petrole olan ihtiyacıyla birleşerek Irak'a karşı ABD liderliğinde bir ittifakın oluşmasına hayat vermekteydi.

"ABD savaşı, Avrupa ülkeleri barışı kazanacak". Avrupa ve Amerika'nın Irak'a karşı savaş çizgisi üzerinde birleşmesinin başka ve önemli bir boyutunu vurgulamaktaydı, Avrupa Parlamentosunun bu diplomatik formülasyonu. Yenilecek olan Irak, kazanılacak olanda Ortadoğu ve bütün islam dünyasıydı.

Peki ama, islam dünyasının kazanılması için niye Irak'ın yenilmesi gerekiyordu. Bu dolaysız bağlantı neye bağlı olarak kurulmaktaydı?. daha önemlisi, yenmesi ve kazanması öngörülen özneler arasında, yani Amerikayla Avrupa arasında bu işbirliğinin nedenleri, belirttiklerimizin dışında, nelerdi?

Avrupa parlamentosu bu formülasyonlar, soğuk savaş döneminde kurulmuş bloklaşma ve bu bloklaşma içerisinde şekillenmiş ilişkilerin, süper devletler ve diğer endüstrileşmiş devletlerin yakınlaşmasıyla giderek tasfiye edildiği günümüzde, aralarındaki önemli sorunlara ve kapışmalara rağmen endüstrileşmiş devletlerin Üçüncü Dünya ülkelerine karşı adı koyulmamış yeni bir bloklaşma içerisinde birleştiklerine, işaret etmekteydiler kuşkusuz.

Bir dönemden beri gündeme getirilen "yeni dünya düzenlenmesi tezi, üçüncü dünya ülkeleri ve bölgelerinin ihtiyaçları ve taleplerinden ziyade, endüstrileşmiş devletlerin endüstri komplekslerinin ihtiyaçları gözönüne alınarak tartışılmakta, dolayısıyla, her ne kadar demokrasi ve insan hakları yumuşama sürecinin temel yönelimi olacak denilsede, bu süreç, başını endüstrileşmiş devletlerin tutmuş olduğu bir hiyerarji içerisinde geliştirilmekte ve merkezine endüstrileşmiş devletlerin çıkarları oturtularak gündeme getirilmekteydi.

Ellerindeki, gezegenimizi birkaç kez yok etmeye yetecek nükleer silah tekelinin verdiği üstünlüğü bir tehdit unsuru olarak kullanan endüstrileşmiş devletler, üçüncü dünya ve çevre ülkelerin de, soğuk savaş döneminde kurulmuş ama artık günümüzün yeni ihtiyaçlarına yanıt vermeyen sömürü mekanizmalarını "yeni bir dünya düzenlenmesi" adıyla değiştirmeyi gündeme getirmekte ve herkesi bu yeni düzenleme içerisinde toplamaya zorlamaktaydılar.

Endüstrileşmiş devletlerin bu yöne yönelimleri, bütün dünyada olduğu gibi üçüncü dünya ülkelerinde de, her dönem olduğu gibi, kendi yandaşlarını ve işbirlikçilerini yaratmakta gecikmiyordu. "Yeni bir dünya düzenlenmesi" koskoca bir ağ örüyordu bütün dünyada. Ne varki öte yandan bütün dünyayla birlikte üçüncü dünya ülkeleri ve ezilen halklarda zenginliklerin bir yandan kendilerini köleleştirmeye yönelik araçlara dönüştüğünü yaşayan halklar, diğer yandan bu zenginliklerle dünyanın bölgelerinde yaratılan refahın tezatını görmeye başlamaktaydılar. Dolayısıyla üçüncü dünya ülkelerinin yoksul kitleleri: Kendi doğal, kültürel ve ulusal değerlerine sahip çıkmaya; işleyen sömürü ve talana hayır demeye başlıyorlardı.

Arap dünyasında bu bilinçlenme iki kanaldan beslenerek gelişmekteydi. İsrail ve zengin Arap şeyhleri kanalıydı bunlar. Arap şeyhlerinin ihanetinin ve İsrail tehdidinin arkasında emperyalist devletleri görmeye alışkın olan Arap kitlelerinin; açlık, sefalet ve tehditlere karşı uyanarak bilinçlenmeleri, bu devletlerle birlikte emperyalist devletlere karşı da radikal bir çizgide toplanmalarına yol açmakta, zenginliklerin bütün Arap bölgelerine eşit şekilde dağıtılacağı büyük ve güçlü bir Arap Birliği kitlelerin özlemi ve sloganı durumuna gelmekteydi.

İran'la savaştan sonra, endüstrileşmiş devletlere ve Körfezin zengin ülkelerine 65 milyar doların üzerinde borçlanmış olan Irak'ın, borçların ödenmesi sorununun da yavaş yavaş gündeme getirildiği bir dönemde, Arap kitleleri içerisinde emperyalizme ve Arap şeyhlerine karşı gelişen tepkiyi kullanmaya yönelik bir yaklaşım içerisine girerek: emperyalizm, siyonizm ve gerici Arap şeyhlerinin işbirliği motifini geliştirmeye yöneldiği de görülecekti.

İran'la savaş döneminde ekonomisi önemli oranda bozulan ve büyük borçlar altına giren Irak, bu ekonomik sorunlarına ters orantılı olarak, yukarıda da belirttiğimiz S. Birliği, Batı Avrupa ve ABD'nin da yardımıyla büyük ve güçlü bir savaş aygıtı oluşturarak çıkmıştı bu savaştan. Endüstrileşmiş devletlerin

teknolojisi ve zengin Arap devletlerinin parasıyla kurulmuş olan bu askeri aygıt, savaş sonrasında, bölgede yeni ve güçlü bir konum kazandıracaktı Irak'a.

İranla ateşkes antlaşmasından sonra, daha net bir şekilde açığa çıkan Irak'ın askeri gücü, bu askeri gücün oluşturulmasına katılmış olan devletleri de şaşırtacaktı. Sözkonusu devletleri şaşırtan: Irak'ın endüstrileşmiş devletlerin farklı kesimlerinden almış olduğu askeri teçhizat, teknoloji ve bilgileri genel bir program içerisinde toplayarak, ortaya büyük ve denetlenmesi zor bir yapı çıkarmış olmasıydı.

Ama gerek endüstrileşmiş devletleri ve gerekse zengin Arap ülkelerini daha fazla tedirgin eden yan, Irak'ın bölgede hissedilmeye başlanan büyük devlet politikasıydı kuşkusuz. İran'a karşı bu ülkeyi silahlandırmada fazla ileri gitmiş olduklarını anlayan sözkonusu devletler, biraz bu kuşkulardan, birazda Irak'tan alacaklı oldukları borçlardan dolayı Irak'a karşı tedbirli davranmaya, bu ülkenin silahlanmasına eskiden olduğu gibi cömert davranmamaya başlayacaklardı.

Dolayısıyla hem endüstrileşmiş devletler ve hem de Körfez'in zengin Arap ülkeleri, borçların ödenmesi sorununu gündeme getirerek ve bu soruna önemli düzeyde politik baskı boyutları da katarak Irak'ı sıkıştırmaya başlayacaklardı. Bu baskılar altında, muslukların kısılmaya başlandığını hissededen Irak, bu tedbirlere karşı misilleme olarak, yukarıda belirttiğimiz emperyalizm, siyonizm ve gerici Arap şeyhlerinin işbirliği motifini öne çıkararak, Arap halklarının birliği çizgisini derinleştirecek ve geniş Arap kitlelerinin bu konudaki uyanışını kendi devlet politikasına yönelik kullanmaya çalışacaktı.

Bu amaca yönelik olarak, Irak devleti tarafından, Irak ve Arap basınında yoğun bir kampanya başlanıyordu. sık sık Irak'ı Babil devletine; Saddam Hüseyin'i de büyük Babil imparatoru Nebukanedzar'a ya da Selahadini Eyubiye benzetmeye başlamış olan yayın organlarına, bu hikayeyi işlemeleri amacıyla sadece 1988 yılında 57 milyon dolar harcanacaktı.

Böylece Baas Partisinin büyük Arap imparatorluğu hülyası yeniden dirtilirken; Atlantik denizinden Körfeze uzanacak, Roma imparatorluğu büyüklüğünde bir Arap devleti talebide yeniden gündeme getirilmekteydi. Arap ülkelerinin zenginliklerini, yoksul Arap kitleleri arasında adaletli bir şekilde bölüştürmeyi ve bunu büyük Arap devleti idialine yönelik ilerletmeyi güçlü Irak ve onun büyük lideri Saddam Hüseyin başarabilirdi ancak!

Bu sözkonusu çizginin alabildiğine derinleştirildiği bir dönemde, Kuveyt'le aralarında varolan adalar sorununu da yeniden gündeme getirmekteydi Irak yöneticileri. İranla savaş içerisinde en çok zorlandıkları ve Kuveyt'in ekonomik desteğine en çok ihtiyaç duydukları bir dönemde bile, Bubiyan ve Warbah adaları üzerinde iddia ettikleri haklardan vaz geçerek, bu konuda Kuveyt'le anlaşmaya yanaşmamış olan Irak yöneticileri, şimdi adalar sorununu daha ciddi bir şekilde gündeme getiriyorlardı.

Ne Irak'ın silahlanması ve nede Arap ülkelerinin birliği motifi yeniydi. Yeni olan, İran savaşından güçlenerek çıkmış olan Irak'ın, adalar sorunuyla birlikte, Arap ülkelerinin birliği sorununun da pratik bir sorun olarak gündeme getirilmesiydi. Elindeki güçlü askeri savaş makinasını bölgesel süper devlet olmaya yönelik kullanmaya başlayan Saddam Hüseyin, geniş Arap kitlelerinin emperyalizme, siyonizme ve Arap şeyhlerine karşı gelişen tepkilerini de kendi liderliği

altında birleştirmeye yönelerek, endüstrileşmiş devletler arasından bölgede bir tehlike durumuna gelmekteydi.

Tehlike durumuna gelmeye başlayan yalnız Saddam'ın askeri gücü ve izlediği politika değildi kuşkusuz. Endüstrileşmiş devletler, her ne kadar Saddam Hüseyin'in sorununun, yoksul Arap kitlelerinin sorunuyla aynı olmadığını bilse de, Irak devleti tarafından kullanılan motiflerin tehlikeli bir uyanışa ve geniş kitlelerin direnişçi bir ulusal kimliğe ulaşmalarına yol açacağını da büyük bir tehlike olarak görmekteydiler.

Dolayısıyla, bölgede endüstrileşmiş devletlerin ihtiyaç duydukları yeni bir düzenlemenin gerçekleştirilmesi önünde bir engel durumuna gelmiş olan Saddam Hüseyin'in direncini kırmak, Arap dünyasında gelişen uyanış kırmak açısından da zorunlu duruma gelmekteydi, endüstrileşmiş ülkeler açısından.

Bu anlamda endüstrileşmiş devletlerin Irak'a karşı başlattıkları savaşın kökleri, Irak'ın Kuveyt'i işgal etmesine duyulan tepkiden çok derinlere uzanmaktaydı. Körfez savaşı, 2 Ağustos'da Kuveyt'in işgal edilmesiyle değil, sözkonusu devletlerin, İran savaşından sonra karşılıklı olarak izledikleri politikaların doğal bir sonucu olarak gelmekteydi.

İran - Irak savaşı döneminde, endüstrileşmiş devletlerin de yardımlarıyla, Kürdistan sorununu kendisi için "tehlike olmaktan" çıkarmış olan Irak devleti, bölgede varolan eski dengeler içerisindeki yerini, şimdiki yeni ve güçlü konumuna uygun görmemeye başlamaktaydı. dolayısıyla, büyük Arap devleti motifyle yayılmacı bir yönelim içerisine giren Irak yöneticileri ve egemen sınıfları, bölgede soğuk savaş döneminde kurulmuş nazik dengeleri de kendi lehine dönüştürme tehlikesini gündeme getirmekteydiler böylece.

Bölgede, varolan nüfuz denge ilişkilerini, yumuşama sürecinin ihtiyaçlarına uygun olarak yeniden düzenlemeye yönelmiş olan endüstrileşmiş devletlerin de hesabına gelmekteydi; Irak tarafından başlatılan bu gerilim. Bir yandan bölgede silahlanma ihtiyacını derinleştirerek, gelir getiren bir pazarın oluşmasına yol açacak olan bu gerilim, diğer yandan endüstrileşmiş devletlerin bölgeye daha dolaysız müdahalelerini ön gören yeni bir düzenlenmenin gerekliliği konusunda bölge devletlerinin ikna edilmesini de hızlandıracaktı.

Nihayet, 2 Ağustosla başlayan bunalımı, bu amaçlarına yönelik olarak ustaca kullanan endüstrileşmiş devletler, bölgede hiç bir dönem sanhip olmadıkları olanakları ellerine geçirerek, bölgeye yerleşmeye ve orada denetimlerini artırmaya başlamaktaydılar.

Bu anlamda Ortadoğu, Körfez savaşından çok önceden başlayan bir çıkar ve yeniden bölüşüm kavgasına sahne olmaktadır. Bir yandan Irak'n, diğer yandan endüstrileşmiş devletler ve diğer bölge ülkelerinin başını çektikleri bu egemenlik mücadelesi, Kuveyt'in işgali ve ardından Körfez savaşıyla yeni ve yıkıcı bir aşamaya ulaşıyordu. Kısa bir dönem içerisinde, bölgeyi doğal zenginliklerinden insan potansiyeline, tarihsel ve kültürel değerlerinden ekolojik dengesine kadar bir dizi yanıla tehdit altına alan bu savaş, bölgede kalıcı bir barışın temel dinamiklerinden biri olan Kürt halkının ulusal kurtuluş mücadelesini de gerici kombinezonları içerisinde boğma tehlikesiyle karşı karşıya getirmekteydi.

Irak'a karşı kurulan ittifaka aktif bir şekilde katılan Türkiye ve Suriye'nin baskılarıyla, ittifak içerisinde, Kürdistan sorununa çözümlenmesi gereken bir

bölge sorunu olmaktan ziyade, bölge devletlerinin bir iç sorunuymuş gibi yaklaşma eğilimi öne çıkmakta, bu anlamda sorunun çözümü, yeni bir bölge düzenlenmesinde sömürgeci devletlerin insiyatifine terkedilerek, devre dışı bırakılmak istenmekteydi.

Diğer Arap devletlerinin de ortak isteklerini dile getirdikleri belli olan Süriye ve İran'ın konuya ilişkin yaklaşımları başından beri açtı: Irak'ın toprak bütünlüğünü koruma temelinde bir çözüm. Türkiye'nin ise, yukarıda da belirttiğimiz gibi, Kürt meselesine ilişkin bu üleklele ortak kaygılar taşınmasına rağmen, Irak'ın bölünmesinden kimin pay alacağına göre belirlenmekteydi yaklaşımı. Irak hükümetinin "düşmesinden" sonra, bölgede karar verecek devletler stütüsüne girmenin vizesini, üslerini müttefik güçlerin kullanımına açarak garantileyen Türkiye, eğer bu konumdan faydalanarak, Irak'ın parçalanması ya da merkezi gücünün garantör olacak devletler tarafından kontrol altına alınması sorunu gündeme gelirse, Güney Kürdistanı bizzat kontrol etme talebini de gündeme getirme şansına sahip olabilecekti. Ama giderek bölgede yeni bir İsrail işlevi görmeye yönelen Türkiye'de bu konuda ne Arap ülkelerinin ve nede Türkiye'de ki parlamento aritmetiğinin kaygan ve her an değişebilecek zemininden dolayı endüstrileşmiş ülkelerin desteği ve güvenine sahipti, bir bütün olarak.

Dolayısıyla Türkiye'nin zaten başından beri güvencelerini oluşturmaya çalıştığı; Süriye ve İran'ın yaklaşımıyla birleşen ikinci yaklaşım – ki bu başından beri Türkiye'nin resmi çözüm önerisiydi – gündeme gelmekteydi: Irak'ın toprak bütünlüğünü öngören kürdistansız bir Ortadoğu çözümü. Türkiye'nin İran ve Süriye ile birleşerek müttefik devletlere benimsettiği ve müttefik devletlerinde resmi görüşü durumuna gelen yaklaşımda buydu.

Bu yaklaşım içerisinde Kürdistan sorunu, Kürdistanı sömürgeleştirmiş devletlerin bir iç sorunu olarak kabul edilirken, bu sorunun çözümü de ne olduğu belirsiz bir Otonomi'de somutlaşıyordu. Dil hakkı, kültürel ve yerel yönetsel bir kaç hakla sınırlı bir otonomi. Türk devlet yetkililerinin, son günlerde, Kuzey Kürdistan'da Kürt sorununun çözümüne ilişkin, vaadettiği "haklar gözönüne alınırsa, sömürgeci devletlere bırakılan kürt sorununun çözümü insiyatifinin nasıl bir bir çözümü gündeme getireceği daha şimdiden belli olmaktadır.

Öte yandan endüstrileşmiş devletlerin Kürt sorunu karşısında ısrarlı suskun durmaları, bu sorunun çözümünü sömürgeci müttefiklerine bıraktıklarını gün geçtikçe daha da somutlaşmaktadır. resmi olarak bugüne kadar hiç bir şey söylememiş olan emperyalist devletlerin resmi olmayan ağızları ise, Kürtlere "bazı hakların" verilmesinin gerekliliğinden bahsetmektedirler.

Dolayısıyla, Kürdistan sorununa ilişkin hiç bir ilgili devletin yaklaşımı, şu anda Irak'ta varolan "otonomi"nin çerçevesini aşmıyor. Sadece diktatör Saddam'ın uygulamaya koymadığı "hakların yeni bir hükümet gelirse uygulanabileceği umudu veriliyor Kürtlere. Bu da Kürtler için yeterlimidir zaten?

Sahip olduğu güçlü ve yaygın mücadele potansiyelleriyle bölgede kalıcı bir barışın temel dinamiklerinin başında gelen Kürt meselesine, bir yandan önemsiz ve basit bir sorunmuş gibi yaklaşarak, bu sorunu savaşın/barışın gündemine bile almazlarken, diğer yandan Kürdistanı savaş içerisine çekerek, kendi amaçlarına yönelik olarak kullanma hesapları içerisine girmektedirler, sözkonusu devletler.

Kürdistan ulusal kurtuluş güçlerinin duyarlı olması gereken, kritik ve tehlikeli bir noktaya çekilme tehlikesiyle yüzyüze getirmektedir bu durum. Kuveyt'e ilişkin en yüksek sesle maskaralıkların yapıldığı bir dönemde, 25 milyonluk bir insan potansiyeliyle insanca yaşama kavgası veren kürt halkının adını bile ağzına almaya yanaşmayan devletlerle, Irak hükümetini düşürme gerekçesiyle Ortak projeler üzerinde çalışmak, yada bu projelere destek vermek telafi edilmesi olanaksız bir yanılsa saplanmak olacaktır.

Birincisi, kürt halkının bı çıkar savaşına taraf olmasını gerektiren bir neden yok orta yerde. Emperyalist devletlerin daha etkili bir şekilde bölgeye yerleşmelerine basamak olmakta herhangi bir çıkarı olmayan Kürt halkının, bu ülkelerle ortak çalışan sömürgeci devletlerin bölgede etki alanlarının genişletilmesine destek olmakta da hiçbir çıkarı olamaz.

İkincisi, resmi görüşmelerinde Kürdistan sorununu önemsemeyen ve bu sorunun gündeme getirilmesine hiçbir düzeyde yanaşmayan bir ittifaka sempatiyle bakmanın altında yatan perspektifi anlamak mümkün değil. Sözkonusu devletlerin Kürt sorununa ilişkin gizli diplomaside ve ikili görüşmelerde hiçte yabana atılacak görüşlere sahip olmadıkları savı ileri sürülebilir. Ne var ki, 25 milyonluk bir ulusun bağımsızlık sorununun, gizli diplomasinin labirentleri içerisinde fıstıllar ve ikili görüşmelerle çözümlenemeyeceği açıktır.

Kürdistanlı ulusal güçlerin dikkatli davranmaları gereken bir nokta daha var. Kürt halkının ulusal sorunu, bölgede çıkar ve egemenliklerini pekiştirme savaşı veren bir emperyalist ve sömürgeci devletler ittifakına dayanarak çözülemez. Yalnız onlara değil "dost" ve "demokratik" devletlere de. Böyle bir yol hem sonu olmayan ve hem de tehlike ve tehditlerle dolu bir yol olacaktır.

Bunu en iyi Kürdistanlılar biliyorlar yada bilmelidirler. Uzak ve yakın tarihimizde acı örneklerini yaşamışız çünkü. Mehabad ve Halepçe yakın tarihimizden iki örnektir. Bu iki tarihsel olayda da devler arası çatışmalara gereğinden fazla bel bağlamış olan Kürdistanlılar; Mehabad ve halepçe'nin acı ve acıklı sonuçlarıyla ödemişlerdi bu yanlışlarını.

Böyle bir yanlışın tekrarlanması, Kürt halkının haklı mücadelesini, Körfez savaşının yapay, haksız ve yıkıcı bunalımı içerisinde boğma tehlikesiyle yüz yüze getirmekle kalmayacak, savaşın arkasında yürütülen gizli diplomasinin karanlık dehlizleri içerisinde Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin arkadan vurulmasını da kolaylaştıracaktır aynı zamanda.

Kürdistan ulusal güçleri, bizler, hepimiz, emperyalist ve sömürgeci devletlerin Kürt halkına karşı birlikte kotardıkları tarihsel dönemliklere ve ihanetlere dönüp yeniden bakmalıyız. Sevr ve lozan antlaşmalarında olup bitenler; Mehabad Cumhuriyeti'nin başına gelenler; Halepçe katliamının öğrettikleri iyice incelenmelidir.

kürdistan halkının ve ulusal kurtuluş mücadelesinin tek güvencesi: Bu halkın halkı taleplerinden kaynaklanan zengin mücadele potansiyelidir. Yapılması gereken bu mücadele potansiyelinin organize edilerek harekete geçirilmesidir. Kürt halkı, ancak, yaygınlaştıracağı ve bütün düzeylerde harekete geçirileceği bu potansiyelleriyle kendi sorununu bölgenin ve dünyanın gündemine dayatarak, çözüme zorlayabilir bütün dünyayı. Yoksa dayatılan gerici program ve projelere destek vererek değil.

GEÇMİŞ MUHASEBE

VE

YENİDEN BİRLİK

Kamran

Yıllar sonra, yeniden bir araya gelmemizi – bu toplantı süresinde kalsa bile – sağlayan, Fransa’daki arkadaşlara teşekkür ederiz. Yıl 1990. Eski yapımızın bir değerlendirmesini, hem geçmişimizin hesabını verip olumlu ve olumsuz noktalarını belirtme, hemde bundan sonra yeniden bir araya gelebilirmiyiz, bir şeyler yapabiliirmiyiz, sorularını tartışmak, bugünlere kadar sarkmışsa, bu bizleri düşündürmeli.

Bu girişimden önce birkaç girişim başarılı olmadıysa, bence bunun nedenlerini eski yapımızdan ve bugüne getiren sorunlarda aramak gerekir. Bu toplantı, gerek katılan kişiler olarak, gerekse yapacağımız değerlendirmeler, eski yapımızın tümünü temsil etmemektedir. Sadece, Avrupa’da olanların bir bölümünü kapsıyacaktır. Şu ande, ülkede birçok zorluklarla boğuşan, değerlerini koruyan bir yığın arkadaşın değerlendirmeleride vardır. Onların geçmişle ve gelecekle ilgili değerlendirmeleri daha önemlidir. Şu anda onlarla ortak değerlendirme olanağımız yok. Fakat burdan bız sonuçlar çıkarabilirsek, belki onları da etkileyebiliriz, terside olabilir, onların girişimleri bizleri etkileyebilir. Eğer kafalarımızda bir şeyler yapmak netse, bunun ilk yoluda eski çevreyi toparlamaktan geçiyorsa; geçmiş – Güney Kürdistan’da, Şam’da, Cezaevinde, Avrupa’da olanları – tartışmalıyız. Niye bu noktaya geldik? Niçin şimdiye kadar birşeyler yapamadık? Eski yapımız, örgütlenme biçimimiz, önümüze koyduğumuz hedefler, kadrolara bakış, insan ilişkilerimiz neydi? Amaç için hangi araçları kullandık? Niye bizde insani ve sosyal ilişkiler böylesine tahrib olmuş? Niye çoğumuz ülkeden sadece ailelerimizle bağları sürdürüyoruz? İçimizden kaç kişi düzenli olarak, 12 Eylül sonrasında ülkede kalanları, cezaevinde yatanları, bunların ailelerinin durumlarını biliyordu? Bunları ve daha birçok soruları tartışıp cevap vermiliyiz ki, bundan sonra ne yapabileceğimizin yoluda açılmış olsun. Bireysel ilişki ve sohbetlerle geçmişini değerlendiremeyiz. Böylesi toplantılarla yüz – yüze söylenebilecek herşeyi söylemeli ve tartışmalıyız. Eğer bu toplantıda, birbirimize

karşı güven, sorumluluk, birşeyler yapabilme eğilimi varsa ortaya çıksın, veya, şu şu noktalardan dolayı, birbirimize inancımız, güvenimiz yok diyelim.

Şu andaki durumumuz malum. Gerek ülkede ve gerekse Avrupa'da eski çevremizin büyük çoğunluğu bağımsızdılar. Bir kesim Ala Rızgari'de, bir diğer kesim Berbanga Kurdistan çevresinde, bir başka kesimde Yekitya Sosyalist çevresinde bulunmakta. Yine gerek ülkede, gerek Avrupa'da bir yığın arkadaşımız, gelinen noktada, eski önderliğe ve eski yapıya karşı güvensizlik ve umutsuzluk duyduklarından, kendi özel yaşamlarıyla başbaşadılar. Bu durumu yaratan neden; o arkadaşların mücadeleyi bırakmaları, yorulmaları değildir. Böyleride çıkabilir, fakat büyük bir bölümü, önderliğe duyduğu tepki ve hayal kırıklığından, güvensizliklerinden dolayı, şu anda köşelerine çekilmiş durumdadılar. Ülkede bu tepki çok büyüktür. Eski önderlik, eğer bir gün ülkeye dönerse, o arkadaşlar soracakları hesap gününü beklemektedirler. Bu duruma bir çıkış yolu bulmak gerekir. Bu durum, sadece eski önderliğin sorunu değil, tüm eski geleneğimizin bir sorunudur. Bunu aşmanın yoluda, bizi bu duruma getiren nedenleri ve sonuçları tartışmaktan, yargılamaktan geçer. Bunu yaparken, objektif olmalı ve sorumluluk duymalıyız. Tepki duyup güvenimizi yitiren eski önderlik; yeni çıkış yolları aramamıza, tartışmamıza engel değildir.

Ülkemiz ve halkımızın içinde bulunduğu durum, içler acısı. Sömürgeci devletin baskı, sürgün, ajanlaştırma politikası tüm hızıyla devam ederken, ülkedeki, inançlarını tüm zorluklara karşı koruyan eski arkadaşlarımızın, yeni gelişen potansiyelin, PKK dışındaki diğer hareketlerin insanları, bir çıkış yolu bulmanın çıkmazıyla boğuşmaktadırlar. Yalnız PKK önüne hedef doğrultusunda, örgütsel yapısını ve kitle desteğini korumaktadır. Sömürgeci devlet bir taraftan yaşamı boğmakta, insanlarımızı şunu dayatmaktadır: Ya benden olursun, ya PKK'den olursun, ya da bu topraklarını terkedersiniz diyor. Diğer bir yandan PKK'de; yalnız ben düşmana karşı savaşıyorum, benim önerdiğim yol tek doğru yoldur (kendi mantığıyla haklı olarak), beni desteklemelisiniz ya da sömürgeci devletten yanasınız, demektedir. Bizler, diğer hareketler, halkımıza yeni perspektifler sunup, kendi toprağımızda bunu hayata geçirmedığımız sürece güçlenen, halkımızın desteğini alan PKK olacaktır ve olmuşturda. Yeni gelişen potansiyel "eski"lerin isimlerini bile duymamış, Avrupa'da, buralarda ise insanlarımız yine bir çıkmaz yaşamaktadır. Bir kesimi politikadan soyutlanmakta, diğer bir kesim, her ne kadar uğraşıyorum, ülkeye yöneliğim desede, buralara yönelik işleri aşamamaktadırlar. Buralar da karşılaştığımız çıkmazları aşmanın yollarını bulmaya çalışmalıyız.

Geçmiş unutulmuş, tartışmayalım, yararı yok, yeni şeylere, geleceğe bakalım dersek, yanında aynı şeyler karşımıza çıkmayacağı, aynı noktaya gelebileceğimizi kim garanti edebilir? Ben 1973 – 74 – 75'lerde bir arayış içindeydim, bir – iki yapılanmada yer almama rağmen, öğrendikçe arayışım sürüyordu. 1976'da Rızgari ile ilişki kurduktan sonra, sanmışım ki arayış bitmişti. Rızgari'den ayrılıp Ala Rızgari olduğunda ise yine sanmışım ki, artık herşey netleşti. Bir hareketimiz ve dünya görüşümüz artık var, sanmışım. 1983'ten sora ve şu 1990'lı yıllar, yine bir arayış içindeyim. 1974'lerdeki arayışından farklı olmakla birlikte aynı noktadayım. Sanırım bir yığın arkadaş aynı durumdadır. Şimdi geçmiş bir yere oturtup sonuçlar çıkaramazsam, niye yeniden arayış içinde olduğumu

çözemezsem ve tamam! haydi yeniden, hiç bir şey olmamış gibi, gelin birlik oluşturalım dediğimde, başta kendime saygısızlık etmiş olurum. Artık, 5 veya 10 yıl sonra, yeniden aynı noktaya gelmek istemiyorum. Siyasi mücadele, yaz – boz oyunu değilki yeniden başlanılsın.

Geçmişini değerlendirirken, ta DDKO'lara, 71 cezaevi DDKO komünü ilişkilerine, Komal ve Rızgari'ye gitmek zorunludur, bence. Bugünün birçok olumsuzluklarının kökenini oralarda aramak gerekir. Ayrıca, olumlu yanlarımda ortaya serelim ki, günümüz ve yarın ki sorunlarımızda bize basamak olsun. Bu tartışma, hesaplaşmayı yaparken, birbirimizin kişilikleriyle uğraşmak yerine, bu yanlış eğilimlerin nedenlerini tartışmalıyız. Eski hareketimiz olan Ala Rızgari neydi? Neleri yapabildi, neleri yapamadı? Bu noktaya nasıl geldi? Bu soruları tartışmalıyız. Eski yapımızın, 12 Eylül öncesi Kürt hareketleri içerisinde özel bir yeri vardı. Türk Solundada bir saygınlığı vardı. Eski yapımızın olumlu yanlarını, ben iki noktada değerlendiriyorum. Birincisi: Kürdistan bir hareketlik ve ülkemizin dinamiklerinden gelmekteydik. İdeolojik ve politik olarak, bağlı olduğumuz bir merkez yoktu. Bizim dışımızdakiler – KDP ve PKK hariç – uluslararası sol kamplaşmalarda, şu veya bu şekilde taraftarlar ve onlara göre şekillenmişlerdi. Kendi gerçeklerimizi, bir yerlere göz dikip, onlara benzetmeye çalışmışlardı. 1990'a geldiğimizde, uluslararası sol merkezlerin içine düştüğü durum, o denemdeki tavrımızın ne kadar doğru olduğunu gösterdi. (1981–82'lerde, Şam'dan cezaevine gelen haberlerde, eski yapımızın, Sovyet çizgisine kayış gösterdiği idi. O dönem ve sonrası Şam'da çıkan bazı yayın, bildiri ve tavrılarda bunu görmek mümkün). Yine o dönem, her konuda olmazsa bile, savunduğumuz bazı belirlemeler, kendi toplumsal dinamiğimizle uyum içindeydi ve önümüze, ülkemizin soyal – toplumsal – ekonomik sorunlarını ve yapısını ideolojik olarak oturtmayı koymuştuk. Özellikle Rızgari 1., 2. ve 3. sayıları, o dönem, gerek kendi toplumuzda, gerekse Türk Solu içinde yankı yapmıştı. Kemalizm, sömürgecilik, ayrı örgütlenme, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkının Kürdistan uzgölünde tartışılmasında önemli işlev görmüştü. Geçen yıl Stockholm'de bir arkadaşla geçmiş üzerine yaptığımız sohbette, bana şu konuyu özellikle vurgulamıştı: 1976'da bir hedef – engel tespiti yapılmıştı. Yayınlanınca tüm gruplar bu teze saldırmıştı, Rızgari, Kürdistan'da bu tezden dolayı kitlesel destek kazanamamıştı. Bizler de bu tezi savunamaz hale gelmiştik, sonunda geri alınıp özeleştirisi yapılmıştı. Şimdi ise hemen tüm Kürt grupları bu tezi şu veya bu şekilde savunmakta, o, hedef mi engel mi dedğimiz Kürt feodal – burjuva egemenlerin yurt-severlikleri ile ilgili bir çok şey yazılıp – çizilmekte ve tartışılmaktadır.

Rızgari 4'le birlikte ve Ala Rızgari 1 ve 2. sayıları ile özel eklerde, ülkemiz gerçekleri yerine, daha keskince Marksist – Leninist tezleri en iyi savunma ve diğer gruplara karşı en gerçek M_L biziz yarışına götürdü. M – L'nin evrensel tezleriyle ülkemiz yapısını, kendi somutumuzla göre inceleyeceğimiz yerde, kendi yapımızı M – L ustalarının yaşadığı toplumsal yapılaraya göre yorumlamaya kalktık ve giderek kendi toplumsal dinamiklerimizden uzaklaştık. İkincisi ise: 70'lerde, gruplararası ilişkiler – çelişkilere egemen olan şiddete bulaşmadık ve karşı çıktık. Elimiz devrimci kanına, suçsuz – günahsız insan kanına bulaşmadı. Eski önderliğin tek saygın yanı bence budur, bizlere kötü şeyler, hesabı verilmeyecek şeyler yaptırmadılar. Hele Rızgari'den ayrıldığımız dönemde yapılan

provakasyona karşı takınılan tavır, —ben de dahil birçoğumuz içimize sindirememiştik— o dönemin karışık—bulanık temposunda, diğer gruplar arasında yankı bulamadı. Yankı bulsaydı, gruplar arası ilişkiler, daha seviyeli bir yerde olurdu, bugün yaşadığımız birçok olumsuzlukları yaşamayabilirdik. Bu tavrı, düşmanın elinde tutsakken ve mahkemelerinde yargılanırken yapılan hesaplaşmada daha iyi anlamıştık.

Eski yapımızın olumsuzluklarını belirtmeden önce, şu noktaları vurgulamakta yarar görüyorum: 1979 Eylül'ünde tutuklandıktan ve Diyarbakır 5 Nolu'da, 1981 Şubatı sonunda, işkenceciler, direnişimi kırıp, bizleri teslim aldığında, hep şunları düşünüyordum; Ben içerdeyim, mücadelede geri kalıyorum, ama hareketim, yoldaşlarım ise dışarda ve "ilerliyorlar", "gelişiyorlar", "güçleniyorlar".. Fakat ben aralarında yokum, üzüntüsü içindeydim, umudumu dışarda "gelişen", "ilerleyen" hareketime bağlamıştım. "Birgün onlar ben olmazsam bile başaracaklar" umudu ile avunuyor, "cezaevinde direnme görevimi tam yapamadığım hesabını nasıl vereceğim onlara", diye düşünüyordum. Ama ne yazık ki, 1982'de gelen haberler o umudumuzu kırdı. Hayal kırıklığına uğradık, gördüğümüz işkenceleri bile düşünemez hale geldik. O anki ruh halimizi, karamsarlığımızı anlatamam. O yaşadığımız kötü koşulları düşünemez olup, Nasıl böyle oldu? Nasıl yaparlar? Şu şu bu duruma nasıl gelir? En temel insanlar nasıl bir çırpıda kapı önüne bırakılır? En yiğit ve fedekar arkadaşlarımız nasıl hareketi terk ederler? Ve bunun gibi sorulara kafamızda cevap arıyorduk. Aylarca cevabını aradık. Bir nokta kafamızda netleşiyordu, eğer insan bir hareketi birkaç önderle öz tutarsa, daha çok hayal kırıklığına uğrarız, tek tek kişilerle olaya bakma mantığı kafamızdan uzaklaşmıştı. Herkes düşer, mücadeleyi bırakır, bu işler bir veya birkaç kişinin tavrına bağlı olarak ileri veya geri gitmez ki? Bu noktalar kafada netleşiyordu. Bu arada 82 sonları ve 83'te, güneyden gelip içeri düşenlerle karşılaşınca, olanı biteni defalarca sorduk. Eski yapımız gibi yapıların, bir çözüm olamayacağı kafada şekillenmeye başladı, yeni arayışlar içine girmeye başladık. Tahliye olduktan sonra (1984 sonlarında) dışarının durumunu, ailelerimizin durumunu, yaşamımı kaybeden ve hala zindanda olan arkadaşların aile ve çocuklarının durumlarını ve neler düşündüklerini gördüm. Kafamda bazı şeyler biraz daha netleşiyordu. Hep birileriyle ilişki kurmayı denememe rağmen, bakıyordum gerek güneyde, gerekse Avrupadakilerin benimle ilişki kurma diye bir dertleri olmadığını anladım. 1982'de tutuklanan bir çok arkadaşla, cezaevinde görüşmemde, bana anlattıklarının bir kısmına inanmak istememişim, bazı noktalarda tepki bile göstermişim. Demek bizde, zor dönemlerde; "Gemisini kurtaran kaptan, altta kalanın canı çıksın" anlayışı oluşmuş, yargısına vardım. Buraya geleli de neredeyse iki yılı buluyor, hemen herkesle karşılaştım ve konuştum. Cezaevinde, güneydeki dağılmanın nedenlerini anlatan arkadaşlara tam anlamıyla hak verdim. Niye bu noktaya geldik sorusu bende netleşti. Buralarda birçok eski arkadaşın gözünde: Yıllarca cezaevi yatmışsın, işkence görmüşsün, ülkede çok zor şartlar altındasın, hiç önemi yok. Bir kısım arkadaşlar, "eğer ondansan iyisin, sorulmaya değersin, yok eğer ondan değilsen hiç önemli değil" anlayışı egemen, bunu tam olarak gördüm. İçerde yatanlara karşı sorumluluk duyulmadı.

Eski yapımızın Olumsuzlukları

Eski yapımızın olumsuz yanlarını şu noktalarda görüyorum

* Eski örgüt yapımız, örgütsel anlayışımız, kendi dinamiklerimize uygun olmadığı gibi, dilimizden düşürmediğimiz M – L örgüt yapısı anlayışınada uygun değildi. Pratikte bir "aile örgütü" yapısı savunuluyordu ve oluşturuluyordu. Bu "aile örgütü" anlayışı, DDKO'lardan gelen bir anlayıştı. Bana göre bunun özgün adı "çomoculuk"tur.

* Örgüt içi ilişkiler ve düzeyi, kolektif ve kurumsal bir yapıya uygun olmayıp, önderliğin, sözüm ona özel yetenek ve becerileriyle, hep kişilikleriyle götürme tavrı vardı.

* Kadroları belirli ilkesel yapılara göre biçimlendirme yerine, kendilerine (önderlikte bulunanlara) biçimlendirme ilişkisi vardı. Bu anlayış önderliğin dışındaki birçok kişiyede yansıdı. Biçimlendirilmeyen biri varsa gelsin sorunlar, ayak oyunları. Kendilerini yetenek olarak geçen biri çıktığında insanların önünü açacakları yerde köstek olup, tezgahlar oluşturulmaya çalışılıyordu. Birgün çok önemli sorumluluklar verilen birine, yarın devrimci değil suçlaması çok rahat yapılıyordu. Rızgari'nin oluşumundan günümüze dek, birçok kez tek – tek veya toplu halde ayrılmalar olmuştu. O dönem bunları, kaçtı, oportünist v.s.lerle açıklıyorlardı. İmkanım olsada görüşüp nedenlerini sorsam, o zaman birçok şeyi insan daha iyi anlar, sanırım. Diğer gruplarla ilişkilerde de bu anlayışın yansımalarını şimdi, daha iyi görebiliyorum. O dönem dünyanın merkezi, bizimkilerin "kafası, yetenekleri ve o güzelim, eşsiz görüşleriydi", başkaları olsa olsa ya reformist, ya oportünist, ya likidatör olurdu: İttifak edilecek güçler olamazdı. Bazı arkadaşlar rahatsız olacaklar ama, bu yanlışlıklar Çomoculukla açıklanabilir. 1978 sonunda Çomo'yla yollar ayrıldı ama, birçok ilişki ve alışkanlıklarda Çomoculuk egemendi. Bunu netleştireceğim.

* Eski yapımızın bu duruma gelip dağılmasında önemli bir nedende: Rızgari'den ayrıldığımızda, eski önderliğin kafasında yeni bir örgüt yapısı ve çalışma tarzı net değildi. O dönem her ne kadar bizlere, "aramızda ideolojik birlik ve organik bütünlük var" dedilerse yaşanan süreç bunu doğrulamadı. Ala Rızgari şekillenip, 1981'lere gelindiğinde, ayrılık nedeni olan Çomoculuğun birçok ilişki ve yöntemlerinin devam ettiği ortaya çıktı. Sonradan Yekitya Sosyalist adını alan çevrenin kafasındakiler Şam'da şekillenmeye başlamıştı. Aynı durum sonradan Berbanga Kurdistan adını alan çevrede şekillenmeye başladı. Kafalarında nasıl bir model, nasıl bir çalışma biçimi, nasıl bir kadro ilişkisinin özlemi içinde olduğu ortaya çıkmıştı. Bu model ve özelemleri "aile tipi" bir örgüt modeliydi. Bu modelde kadrolar, kendilerine göre biçimlendirilip, bir yakın çevre hline getirilmişlerdi. Kolektif ve kurumsal yapı ise hiç yoktu. Fazla güçlü olmadıklarından tam anlamıyla "şeyh" olamamışlardı ama azda olsa "mürit" oluşturmuşlardı. Eğer, kafalarında ortak bir anlayış, ideolojik birlik ve organiklik 1978 sonunda olsaydı, bu durumlar belki olmayabilirdi. Çünkü, eğer bir insan, kadroları kendine göre biçimlendirmeye başlarsa, ya bir örgüt modeline sahip değildir, ya kendine güveni olmadığından başkasınada güven duymamaktadır, yada kariyerlik – kaptislik vardır. Tek kişinin egemen olduğu bir "örgüt" istiyordur. Eğer bir

insan, kendini her konuda yeterli gördüğü an, kolektif – kurumsal yapı ona ters gelir. Eleştiriyi ortadan kaldırıp kişiliğini tartışılmaz otorite yapmak ister, karşı çıkan olursa tezgahlar gündeme gelir, insanlar dışlanmaya başlanır, gerekçeler hazırdr: Hızıptır, tasfiyecidir, likidatördür, kaçıyor, korkaktır, devrimci değildir v.s. sonunda birde bakmışsın ki çevrende sadece kendine benzettiğin birkaç insan kalmış. Ülkedeki insanların arasında şu görüş egemen: Şam'da, Süriye'de hareketi dağıtan, sonradan Y. Sosyalist adını alan çevredir. Güney Kürdistan'da ise hareketi dağıtan, sonradan Berbanga Kürdistan adını alan çevredir. Ülkede bu iki çevre çok yıprandığı gibi, büyük bir tepkide almaktadırlar.

Uzun süredir düşünüyorum, acaba aralarında gerçekten ideolojiden kaynaklanan, Ala Rızgarı'nın görüşlerinden farklı anlayışlar mı var? Fakat bir bölümünü belirttiğim, birkaç noktayı belirteceğim nedenlerin olduğunu çıkarıyorum. Tüm belirttiklerimin içeriğinde, "şu şu temel tezlerde, M – L'nin şu ilkesinde sapma var" a yer veremiyorum. Çünkü hareketin dağılmasında bu ilkeler belirleyici olmamış.

* Bir harekette, niye ve nasıl iç mücadele başlar? Bunu iyi anlamak ve ortaya koymak lazım. Bir hareket, önüne amaçlarını net koymalı ve amacına varmak için seçeceği araçlarında iyi seçmelidir. "Soylu bir amaç için yola çıkanlar, kullandıkları araç ve yöntemlerle, bir bakıyorsun öylesine değişiyorlar ki, amaçları bile belirsizleşiyor. Kullanılan mücadele biçimlerinin,, amaçla uyumlu olması, inandırıcı olabilmek için bir zorunluluktur." (Adam Sanat, Eylül 1990). Eğer bir hareket, 12 Eylül gibi bir dönemle karşı karşıya gelmişse, bu tür döneme uygun mücadele yöntemlerini de koymak gerekir. Böylesi döneme uygun tavırlar konulmadığı zaman, bozulma ve iç mücadele başlar. İnsanlara; ulusal kurtuluş savaşı, gerillacılık, öncülerin kendini feda etmesi, halk savaşı, yiğitlik, fedakarlık v.s. söyleyeceksin, bir yığın insanı Güney Kürdistana götüreceksin, dağlara çıkaracaksın, ardındanda dediklerini yapamayacaksın. İşte o zaman yapıda olumsuzluk başlar. Bu kezde insanların dikkatleri başka şeylere, ya uluslararası sol merkezlerin çelişmelerine veya başka bir hareketin tavırlarına veya hareket içinde bir noktaya yada bir kişiye çekilmek istenir. Bana göre, gerek Güney Kürdistan'da, gerekse Süriye'de birbirine girmenin, dağılmanın altında bu neden yatıyor. Yeni döneme uygun tavırlar konulabilseydi, insanların dikkatleri birbirleriyle uğraşmaya değil, yazılan, çizilen, söylenen hedeflere çekilseydi, bu duruma düşmeye bilirdik. Böyle olmayınca, sorun getirilip birinin "sertliği"ne, bir başkasının özel ilişkilerine dikkatler çekilir, fırtınalar koparılır. Ayak kaydırmalar, AR'yi AR yapanlardan olan kişi veya kişiler birgün de kapı önüne koyulurken çok rahat olunur. Başka bir gün ise bu kez aynı şey, onu yapanın başına geldiğinde, kapı önüne bırakıldığında, haksızlığı haykırmak ister ama duyacak insanların çok çevreyi terketmiş olduğundan, sadece kendine benzettiği insanlar kalmıştır. Mantık bu olunca, bu kez bunu yapanın başına aynı şey gelince, gelsin suçlamalar, yok tasfiyecilik. yok likidatörlük, yok bilmem ne. Altlarındaki toprakta kaydıığında, tutabildikleri birkaç insanla birlikte, gelsin ideolojik gerekçeler. Bence gelinen sonuç, eski önderliğin istediği bir durumdur. Her birinizin sözüm ona bir "örgüt"ü var, karşınızda rakip yok ve her biriniz bir örgüt sekreterisiniz.

İşte bu mantık, çomoculuk mantığıdır ve üzerimizdeki etkileri, bizleri bu duruma getirmiştir. Bu mantık önderlikle kalmayıp, birçok kişiyede yansıdı (ben de dahil olmak üzere). Bir—iki örnekle somutlaştırmak istiyorum. 1979 yılında, tutuklanmadan önce, gelecekle ilgili üzerinde hesap yapılan ve çok güvenilen biri, birden bire bana, "sen devrimci değilsin" i rahatça diyebildi ve bana karşı birkaç insanı örgütledi. Çomoculukta öyleydi. Yine bir başkası (onun üzerinde hesap yapılan ve sözüme ona "temel unsur" olacak biri) cezaevinde çok rahatça bana, "inançlarında samimi değil" diyebildi. Birçok kişi bu tür şeylerle karşılaşmıştı. Birlikte yürüyen insanları, kendine benzetmeyince, gelsin karalamalar, tahrib etmeler. Bu tür uygulamaları 1978 sonunda mahkûm ederek Rızgari'den ayrılmıştık.

* Dışarının bir benzeri de cezaevinde yaşandı. İşkencelere karşı, bir arkadaşın hücreye götürülmesinden sonra, kararlıca direnemedik ve onu hücrelerde yalnız bıraktık. Cuntanın gelişinden sonra, koğuşta şu kararı almıştık: "Herhangi bir arkadaşımızı hücrelere almak isterlerse, ya hepimizi götürürler, yada hiç kimseyi." Geçmişe karşı en ufak sorumluluk duyan her arkadaş, bizlerden (o dönem hapisanede yatanlardan) hesap sormalıdır, ki kararımız olmasına rağmen nasıl tek kişiyi hücreye yolladık! Koğuşumuzda hücrelere gidebilecek, direnebilecek birçok arkadaş vardı. Cezaevindeki başarısızlığı, yapılması gereken görevleri yapamayınca, dürüstçe bunu kabul edip yerimize oturacağımıza, nedenler arandı ve birbirimize girdik. Yine dışarda olduğu gibi, adam ayartmalar, provakatif şeyler, ağır hakaretler yapıldı. Ardından, hizipçilik suçlamaları, dışalamalar.. Çomoculuk mantığının gerektirdiği şeyler. Yani sizler Güney Kürdistan'da ve Süriye'de hareketi dağıtırken, içerde — cezaevinde — hareket benzer olaylarla dağıtıldı. Sizlerde bunun hesabını, benden, o dönem içerde yatanlardan sormalısınız.

Şunu özellikle vurgulamak istiyorum; eski yapımızın bu noktaya gelişinde, birinci derecede sorumluluk, dönemi cezaevinde geçirenler değildir. Güney Kürdistan ve Süriye'den ülkeye dönenlerde değildir. Güney Kürdistan'da ve Süriye'de hareketi terk edip Avrupa'ya gelenler de değildir. Şu anda mücadelede bireysel anlamda olsa uzaklaşp kendi köşesine çekilen insanlarda değildir. Temel sorumluluk eski önderliktedir. Bu duruma önderlik neden olmuştur. Şu anda köşesinde oturan her arkadaş; bıraktı, kaçtı, v.s. demeye kimsenin hakkı yoktur. Bu insanların büyük bir bölümü, önderliğe ve harekete duymuş oldukları güvensizlik ve tepkiden bu durumdadırlar.

* Çomoculuk dedim, bu nedir? Bunu kendimce açmaya çalışayım: Çomoyu, çoğumuz tanıyor ve biliyoruz. Ben, özellikle cezaevinde ve mahkeme duruşmalarında dahada iyi tanıdım. Bizler için, hatta Kuzey Kürdistan mücadelesinde, 1960'lardaki kesitinde bu adamın etkin olması, hepimiz için bir şanssızlıktır. Hala bu anlayışın zararlarını çekiyoruz. Sık sık kendi kendime soruyorum: Birlikte olduğum dönemde, üzerimde Çomoculuğun hala bir etkisi kalmış mı? Çomo ve çevresi, 1960 ortalarında mücadeleye başladılar. Şimdi ise 1990'lı yıllar. gerek şimdi Kürdistan dağları seslerinden sarsılmalıydı. O kökenden bugüne gelineen nokta, birçok gurup ve grupçuk, çevrelerinde birkaç insan, yani bir aile örgütü, kendine göre biçimlendirdiği bir avuç insan. 70'lerden sonra ortaya çıkanlar dağları sarsıyor. Ama "yiğidin hakkını vermek gerek"tiğinden, Çomo ve çevresi,

70 öncesi ve 12 Mart cezaevi ve 74 affı sonrası bir misyonuda yerine getirmişlerdi. Kürt solu, Kürdistan anlayışlar şekillenmeye başlamıştı. Dersim direnişinden sonra, sömürgeci devlet karşısında genelde suskun kalan Kürtler, 12 Mart döneminde, mahkemelerde kafa tutmuşlar ve gelecek için önemli bir basamak oluşturmuşlardı. Bu önemli görevlerinden sonra, Rızgari 1, 2, 3 ve Komal'ın yayınladığı önemli birkaç yayından sonra, bu misyon görevleri bence bitiyor, başkaları bu görevi üstleniyordu. İmkanım olsada; şu DDKO'ların yapısını, 12 Mart cezaevindeki DDKO komününü, o dönem onların dışında olan ve onlardan ayrılanlarla bir görüşüp, o dönemi sorabilsem, umarım ilerde bunu yapanlar çıkacaktır. Bugün yaşadığımız birçuk olumsuzlukların nedenini, oralarda görebiliriz sanırım. Çomoculukta örgüt derken; kendisi ve ona tabi olan bir yığın insan, anlayışı vardır. Çomoculukta, kollektif ve kurulsal yapıli bir örgüt ve çalışma biçimi yoktur. Kollektif ve kuralsallığın olduğu yerde ya yoktur, ya da o çalışmaya ayak bağı olur. İşine gelmezse, gerektiğinde örgütü bile dağıtır, insanları çok kolay harcar ve ardından herşeyi söyler. Eğer Çomo cesur bir insan olsaydı, çok kişinin kanuna girerdi. Çomoculuk, örgütte tek kişinin egemenliği ve tartışılmazlığı demektir. Örgüt içinde tartışılmaz – dokonulmaz biridir. Kendisine kişisel olarak gelen bir eleştiri, örgüte gelmiş demektir. Onun için, bazı kutsal değerler, örgüt disiplini, ilkeler v.s. yerine göre bir hiçtir. Örgüt içinde, hep ona direkt bağıli insanlar ister ve bir aile çevresi oluşturur. Çomoculuk aynı zamanda bir kişilik gizlemesidir. İnsanlar, onun ne yaptığını bilmemeli, hep bir muamma olarak kalmalı, yakın aile çevresinden bile kendini gizler. Çomoculukta, taraftar ve kadrolar demek, hamal demektir, üzerine basılan bir basamaktır. İş bitince bir kenara hemen atar veya bunu yapmak için tezgahlar başlar, yok devrimci değil, yok likidatör, tasfiyeci, provokatör, hizipçi yani literatürde ve dışında ne kadar küfür varsa dizilir. İstedığı an, yıllarca emek veren, çilesini çeken biri, bir anda kapı önüne bırakılır. Çomoculuk, önüne koyduğu veya yapmak istediğı hedef ve şeylerden ziyade, ya örgüt içinde birileri veya çevreyle uğraşır, tüm hünerini ortaya koyar, o kişi veya çevreye karşı, birilerini veya çevreleri yanına almaya çalışır, yada dost bir grupla ittifak, dostluk kuracak yerde (ki Çomoculukta ittifak edilecek dost grup yoktur, hep mat edilecekler vardır) onlarla sözüm ona ideolojik mücadele başlatır. Bu arada hedef – düşman unutulur ve gözükmez. Bir bakarsın başka bir kişi veya grupla ilişkiye geçtiğinde; "yahu kardışım, yanlış bilgi verdiler bize", "falan falan bizi yanılttı" der ve işin içinden çıkar. Onun için, ittifak, her türlü ilişkilere hesap – kitapla yaklaşır ve içten pazarlıklılıdır. Bir gün birinin, şaka olarak söylediğı bir söz, hiçbir bağlayıcı olmayan bir kelime, bir bakarsın başka birgün ona karşı kullanılır ve büyük suçlamalar, o kelime veya söz etrafında dönmektedir. Pratikte gözükmez ama hep uç şeyler, sivri – radikal şeyler söyler. İnsanlara gaz verir, ajite çeker, ama iş başa geldiğinde ortalıkta yoktur. Kendini bilmem hangi önemli gelecek günler için saklamaktadır. Bunun adınada "temel unsurları korumak" der. Eğer günlük yaşam, bazı şeyleri yapmaya zorladığında, insanlara; "günlük şeylerle uğraşıp geleceğı unutuyorsunuz" der. "Kendimizi Kürdistan'ın nihai kurtuluşu gününe hazırlamalıyız" der, "oyuna gelmeyin" der. Çomoculuğa görede bu nihai kurtuluş, ha bugün başlayacak, ha yarın derken yıllar yılları kovalıyacak. Eğer burada, darbe falan şeylerde olmuşsa, yenilgi gerekçesi hazırdır. "Falan grup, kişiler böyle yaptığı için oldu, biz

zamanında demedik mi?" der. Eğer tutuklanmışsa ve baskı—ışkenceyle karşı karşıyaysa tavrı, teslimiyettir. Çünkü yaşmalıdır ki, nihai kurtuluşu yönetsin —farklı durumlarla karşı karşıyaysa, bir atraksiyon nasıl yapacağını planını kurar. Mahkemeye savunma, hangi tavırdan kar—zarar alır hesap—kitabını yapar. Direnme dayatıyorsa, savunmayı tercih eder ve "tarihe" geçmeyi düşünüp, direnişten kaçır.

Eğer hiçbir politik sorun bulamazsa, insanların günlük yaşamıyla uğraşır. Kafasında birşeyler tasarlar ve maddi geleceği ona benzetmeye çalışır. çünkü kendisi öyle düşündüğü için, maddi gerçeklerde düşündüğü gibi olmalıdır. yani küçük — burjuva, kaypak — istikrarsız tavırların her türlüşünü Çomoculukta görmek mümkün. Bu belirttiğim Çomoculuk özelliklerinin hepsi olmazsa da, büyük bir bölümü eski yapımızda ve önderlikte olduğunu görüyorum. Özellikle, aile örgütü, insanları kendine göre biçimlendirme, örgüt içi çekişmeler — dıştıalamalar, Çomoculuğun yansımasıdır. Niye Berbanga Kürdistan çevresinde çoğunluğu bir bölgeden gelen insanlar var? Niye Yekitya Sosyalist çevresinde, 75'lerden beri gelen hiçbir insan yok? Bunları nasıl açıklayacağız? Niye her denileni körükörüne kabul eden insan tipi isteniyor?

Denilebilir ki, bunlar doğru değil. Sonuç ortada! Niye, önderlik arasındaki çelişmeler hep tasfiyeyle sonuçlandı? Bu soruların cevabı verilmeli. Bu nedenlerin arkasındaki mantık görülmeli ki, bir sonuç çıkarılabilinsin. Eğer bir harekette bir insan, birileriyle uğraşmayı koymuşsa, her şey mübah olur. Ardın gelsin "ideolojik" gerekçeler. bilmem ne tezler v.s. Şöyle bir kendimize baktığımızda, hemen her birimizde bu tür sorular olmuştur. Çoğumuzun biribirimizle sorunları olmuştur. Öyle ki, biri ak dediğinde, dediğinin kara dediğine tanık bile oldum.

G. kürdistan ve Süriye'de bu olaylar yaşanırken, hiçbiriniz, cezaevinde yatanlara, ülkede kalanlara sorumluluk duymadınız. Nasıl olsa önderler her şeydir, onlar ne yapsalar, diğerleri kabul etmek zorundadır, anlayışını taşıyordunuz. Ama bu işin, birde yalnız bırakılma durumu var. Her birinizin yanında birkaç insan kalmış, bunu düşünememiştiniz tabi.

Geçmişteki savunduğumuz tezlere baktığımızda, sömürgecilik, U.K.T. Hakkı, ayrı örgütlenme, Kemalizmin dışında öyle ahım şahım tezlerde yok., Birçok görüşümüzü, klasiklerin yorumunu yaparak yapmıştınız. İdeolojik inşa; klasiklerden alıntı yapmak, klasikleri yazan ustaların ülkesi pratiğinde olanın ayısını, bizde savunmak değildir bence.

Artık bazı şeyleri noktalamak gerek. Hem, hala önderlik iddiası taşıyanlar, hem de kadro ve taraftarlar olarak;bir otorite olmaktan ve bir otorite aramaktan vazgeçmeliyiz. herşeyi bildiğini iddia eden, tartışılmaz kişilik isteyenleri, kendi dünyalarıyla baş başa bırakmalıyız. Liderlerde yalnız kalır, poliste çözülür, teslimiyet gösterir v.s.. Liderlik ve lider arama hobisinden kurtulalım. Eğer eski yapımız, birkaç kişinin özel çabalarıyla götürülme anlayışı yerine, kolektif — kurulsal yapılar ortaya çıkarıp, bu tür bir çalışma olsaydı, bu noktaya gelmeye-bilirdik. Özellikle ülkede önderliğe bu kadar tepki duyulmayabilirdi. Kişiyse sonsuz bağlılık ve güven anlayışı, içinde karıştımda, düşmanlığında taşır. Ben buraya gelmeden önce ülkedeyken, hemen tüm arkadaşlarımız, artık bir kurtarıcı beklemiyorlardı ve kafalarda kurtarıcı misyonu yıkılmıştı. Yani Avrupa'daki

önderler, af çıkacak ülkeye dönecekler ve ülkeyi toparlayacaklar anlayışı hiç kimsede yok, aksine eğer döndüğünüzde, yakanıza yapışıp hesap verme sorma beklentisi vardır. Ülkeye, eğer döndüğünüz zaman, potansiyel olarak, ölen arkadaşların ailesi ve 20 yaşını geçmiş çocukları, dönemi cezaevinde geçirenlerin çocukları bulacaksınız. Onlar, o dönem çektiklerinin hesabını sizden sorabilirler, kendinizi hazırlayın. Cezaevinde işkencede akli dengesini yitirip, şimdiye kadar hiç kimsenin el atmadığı arkadışın ailesi, küçük kardeşleri birşeyler sorabilir. Bu tepkileri sanırım biliyorsunuzdur. Özellikle Yekitiya sosyalist çevresinin çok iyi bilmesi gerek. Ülkedeki cevaplar; "git abin gelsin, o bizi örgütlesin" türünden cevapların bir anlamı olsa gerek. niye cezaevindekiler yalnız bırakıldı? Niye birçok aile ekmek bulamaz duruma geldi? Bunları, devrimci mücadeledir, mücadele fedakarlık, inanç ister v.s. ile açıklanamaz. Bu fedakarlığı hep birileri mi gösterecek? Yıllarca Avrupa'da rahat otur, sadece kendi ailenle diyalogunu sürdür, sonrada devrimci fedakarlık v.s. şeyler söylemeye kimsenin hakkı olması gerek.

Muhasebe Gereklidir

Yeniden birşeylerin yolu muhasebe yapmaktan geçer. Geçmişin muhasebesini nasıl yapacağız?, bunu da somutlaştırmak gerek. Eğer cezaevindekilere; "doğrusunuz, haklısınız, ne deseniz hakkınızdır, ama bundan sonra şu şu olmayacak" gibi laflar değil tabi. Eski önderliğin muhasebe yapması çok önemlidir. Bir şeylerin hesabı verilmeli. Niye bu noktaya gelindi? Niye içerdekilere karşı sorumluluk duyulmadı? Niye birçok insan köşesine çekilmiş? Nasıl bir yapıya sahibtik ki, 80-81-82 dönemine uygun tavır konulamadı? Niye harekette iç mücadele başladı, tasfiyeler ayrılmalar neden kaynaklandı? Daha birçok sorunun cevapları verilmeli. Şu noktanın altını çizerek belirtiyorum: Ben, geçmişte bir yapıyı dağıtan biriyle, hiçbir şey olmamış gibi bir araya gelmem. Önce bana, yeni bir yapı kurmadan önce, eskiyi niye yıktı ki? bunu açıklasın. Bir 10 yıl sonra aynı noktaya, sil-baştan noktasına gelmek istemiyorum. Yok efendim, dünya değişti, sistemler değişti, ülkemizde durum vahim, v.s.ler beni ikna etmez.

Ülkede, birde halkımızın eski yapımızla ilgili gözlemleri var, onu nereye koyacağız? Cezaevi sonrası, Diyarbakır ve çevresinde, halktan birçoklarıyla yaptığım sohbetlerde, şu sözleri çok kez işittim: "Askeri darbe öncesi, Ala Rızgari'nin kötü bir hareketini görmedik, zararını çeken olmadı. Ama diğer grupların zararlarını gördük, birbirinden adam vurdular. Günahsız insanlara bulaştılar, kan döktüler. Fakat, siz de çok gevşek bir örgüt çıktınız, çabuk dağıldınız" v.s. Bu değerlendirmeleri yapan halkımıza karşıda söylenecek şeyler olmalı. Muhasebe yapıp hesaplaşalım derken, geçmişin olumlu yanlarını gözardı edelim de demiyorum. Yeni bir şeyleri, geçmişin olumlu değerleri üzerinde kurabiliriz. Ayrıca kişileri hedef alıp salt onların kişilikleriyle uğraşalım demiyorum. Bu yanlışların, olumsuzlukların arkasındaki nedenleri mahkûm edelim. Eski önderliğe karşı, "he abi, he abla, vallahi haklısınız, iyisiniz, doğrusunuz, en büyük sizsiniz v.s." veya "herşeyinizle allah belanızı versin"de demiyorum. Hatalarınızı değerlendirmek için en iyi yol, yüzünüze karşı bunları belirtmektir. Sizler esas, "he abla, he abi, her zaman haklısınız" diyenlerden korkmalısınız.

Şu nokta dikkatimi çok çekiyor: 1982'de, Şam'da başarısızlığa uğrayan konferans girişiminden sonra, eski önderlikten, hiç toparlanma, bir araya gelme çağrısı yapılmadı. Bu çağrıda onlardan gelmedi. Birkaç çağrı, geçen yıllarda olduysa da başarılı olmadı. Bu çağrıları önderler niye başkalarının arkasına sığınarak yapıyorlar? Niye direk kendileri yapmıyorlar? Gerek 1987'de, ülkede girişim, gerekse 1989'da Avrupa'daki girişime kimse katılmadıysa, bunun arkasında birilerinin parmağı olduğunu anlamalarındadır. Yoksa kendi yollarını çizmişler ve "yazıyoruz, çiziyoruz, bize gelen gelir" mantığını var? Eğer bu anlayış hala bu arkadaşlarda varsa, ve bu toplantıda o eski "yetenek ve becerilerini" (sözüm ona) "genç ve tecrübesiz" dedikleri bizlere göstermelerine gerek yok. Burda, "acaba kaç kişinin kafasını konuşmamla etkilerim" anlayışıyla burdalarsa, onlara tek lafım; "yolunuz açık olsun, başarılar dilerim. Sizlerle bir daha yürümek mi asla!". Veya eski "önderlerin" bu çağrıya ilgi duyup gelmelerinin nedeni, gerçekte, "bir araya gelmeliyiz, geçmişin muhasebesini yapıp hesaplarımızı vermeliyiz v.s."lerle gelmişlerse, bu dikkate değerdir. Şimdiye kadar, niye bu konuda bir tavır koymadılar? Eski yapının devamı olduğunu söyleyen Ala Rızgari'deki arkadaşlar, eski gelenek biziz diyorlar, ama ben buraya gelmeden önce, ülkede bırakalım bir çağrılarını, bir yazı, bir bildirilerini bile okuyup duymadım. Ki en doğal beklenmesi gereken tavır bu arkadaşlardandı. Birinci derecede eski yapıyı dağıtanlar, başka oluşum—çevre oluşturmazlardı. Yine aylarca önce duymuştum: Birileri çıkmış ortaya ve şunla şunu barıştırıp anlaşıralım devam etsinler" diye. Bunlar küskün iki aşiret mi ki barıştırıyorlar? Benim kafamda, A.R herşeyiyle doğrudur, anlayışı olsaydı, direk arkadaşlara gidip çalışırdım. Ama AR tipi yapılanmalar, günümüzün sorunlarına cevap veren modeller değil. Ayrıca, arkadaşlara şu noktayı hatırlatmak isterim: Eğer Avrupa'da bazı kişiler; şu ile şu, falanla filan bir araya gelirse bu iş olur, diyenler hala varsa, ülke gerçeğini, geldiğimiz noktayı hiç kavrayamamışlar, demektir. Bazıları, "önderler Avrupa'da, burda birleşirse, ülkedekilerde kabul eder", anlayışındalarsa, onları ülkeye dönmeye çağırıyorum. Şu bilinsin, artık oluşturulacak yapılar; ablaların, abilerin bir araya gelmesi ile olamaz. Ayrıca aradan bunca yıl geçmiş ve birçok eski arkadaşlar aynı noktada değillerdir. Bu toplantı süresi içinde, YSK ile BK ve AR'yi yeniden hemen bir araya getirebiliriz düşüncesinde olan var mı? Merak ediyorum. Bana göre, YSK ve BK eski AR çizgisinin çok uzağındadırlar. Şimdiye kadar, AR'yi temsil eden arkadaşların yaptıkları bir değerlendirilmede kamuoyuna yansımamış ve ülkede de merak edilmektedir. Çünkü YSK ve BK'nın yeni anlayışlarını içeren yayınlar ülkede okunmuştu. YSK bu çizgisiyle eski AR'den çok uzaktadır ve AR'nin dinamizmini göremiyorum, sağ ve reformist anlayışa, sovyet çizgisine kayış gözlenmekte. YS yayınlarını okuduğumda, bana 75 sonrası hatırlatıyor. Sanki bir tekrar. Bir yayın çıkarılır, okuyan okur, gelen gelir. Eğer imkanı elverdiyse birkaç tanede D.K Örgütü kurdu mu tamam. Ardından da diğer gruplarla söz düellosunada girişti mi iş bitti. Değişik yöntemler, değişik perspektifler düşünmeliyiz. BKise geçmişti getirip yanlış ideolojik temelden çıktığımıza bağlamış. Her şey onun altında yatıyor. sanki Sovyetler bize söylemişse şunu yap, tezgah kur, aile örgütü oluştur v.s. Ayrıca sayfalar arasında, kuru bir romantizmde bir şeyi açıklamaya yetmiyor. Yok Kürt halkı yigittir, direngendir, yüzyıllardır direniyor, dağlarda peşmerge-

ler, fedakarlık, ölüm, yeniden ve yakında dağlardayız v.s. ler, karın doyurmuyor. Devrimci romantizm olmalı, ama böyle kuru laflar değil. Latin Amerika devrimcilerinde bu romantizmi görmek mümkün, fakat onlar bunun hakkını veriyorlar, o coşkuyu halklarına aşıyorlar.

Umarım bu girişim, artık her kafasının esenin çıkıp AR'yi toparlayalım durumuna son verir. Bizler burda kendi birliğimizi sağlamak için toplanıp çaba gösterirken, gerek AR gerekse YSK değişik birlik ve platformlarda yer almışlar. TEVGER ve Sosyalist Birlik Platformu. Bu platformu oluşturanlara baktığımda hemen hepsi örgüt kurup, örgüt dağıtan insanlar. Bunlara sorulamaz mı: Siz yeni bir örgüt v.s. kurmadan önce niye eski örgütlerinizi parçalayıp, ufalattınız? Yeni bir modelle karşımıza çıkmadan önce, eski modelinizi bir tartışın, muhasebesini yapın demezler mi adama! Geçmişte, arkadaşlarınızda 100'ler 1000'ler varken ne yaptınız ki, şimdi arkanızda 10'lar ancak var ve nasıl yeni modeller oluşturacaksınız? Bana göre, gerek TEVGER'i ve gerekse Sosyalist Birlik Platformu'nu oluşturan grup ve kişilerin, altlarından toprak kaydığı için, çareyi birbirlerine sarılmakta bulmuşlar. Bir geleceği olacağına inanmıyorum. Bu uğraşların sürdürüleceği en iyi alan, ülke zeminidir.

Sonuç olarak

Sonuç olarak görüşlerimi şu noktalarda belirtiyorum.

* Burada yapacağımız değerlendirmeler eski yapının tümünü bağliyamaz, sadece bu toplantıya katılanları bağliyor. Ülkedekilerin değerlendirmelerini bilmek gerekir.

*Eski önderlik, geçmişle ilgili muhasebelerini burda ve ülkede tartıştırmalıydılar. yayınlı veya yazılı hale getirip dağıtmalıydılar. Ülkede çıkan birçok ilerici yayın organlarında geçmiş ve güncellikle ilgili yazı yazabilirler. Böylece önemli sorunları, ülke kamuoyunda tartışmış olurlar. Türkiye'de çıkan birçok dergi görüşlerinizi rahatça yayınlatabilir. Önce böyle başlayın. Ardından bir yolunu bulup ülkeye dönmelisiniz. Ordaki insanlarımıza, halkımıza, kamuoyuna muhasebenizi açıklama imkanınız olur ve onlarla tartışabilirsiniz. Onlar, sizleri yeniden kabul ederse, mesele kalmıyor, yok kabul etmezlerse, herkes bildiğini yapar. Cezalar, aranmalar mazaret olmamalı. Ayrıca, polis sorguları, cezaevleri ve mahkemeler, bu işin bir parçasıdır. Hem de yıllarca Avrupa'da kalanları "aklaya" bilen bir parçadır.

* Önderliğin dışında, Güney Kürdistan ve Suriye'de kalanlarda olumsuzlukların nedenlerini, niye önleyemediklerini veya niye taraf olduklarının gerekçelerini, muhasebelerini yapıp tartışmalıydılar.

* Buralarda yayınlanan bazı yazıları okuduğumda ve sohbetlerde görüp dikkatimi çeken bir nokta var. Bazılarımızda bir kaybetme korkusu var. kaybetme korkusunun başladığı yerde, geçmişle övünme duygusu başlar. Bu korku, insana aynı zamanda bugünden umudunu kestirebilir, yitirebilir. Artık yaşanan bu günde, umut ve gelecek bulamaz. Sık sık okuyup duyduğum şeylerde şu noktalar ilginç: Filan tarihte şunu yaptım, şurda şu olmuştu, filan yerde şu olurken, ben böyle tavır almıştım v.s.. bu durum bana şunu gösteriyor, bunu söyleyenler veya düşünenler, hala o başarılı oldukları yerdedirler. Günümüz çok

farklı. Bir örnek vereyim: 1971'de DDKO yargılamalarında esas konu, Kürtlerin varlığını savunmaydı. 1980'ler de ise, mahkemelerde esas konu Bağımsız Kürdistan'ın savunulması oldu. 1990'lara gelindiğinde, ülkede 8-9 yaşlarında çocuklar, sokaklarda: Bağımsız Kürdistan sloganı atıp özel time, askere, polise karşı taşatabiliyor, gösteri yapabiliyorlar. Nerden nereye geldik? 1990'larda, 1971'lerdekilerle övünmek yerine, bırakalım onu tarih değerlendirsin,. Bizler bugünü yakalamaya çalışalım. Açık konuşalım, biz kaybettik, PKK'nin dışında tüm Kuzey Kürdistan hareketleri kaybetti. Şimde ülkede 8-9 yaşındakiler sokaklarda, Bağımsız Kürdistan derken, bizlerde etrafımızdaki 5-10 kişiyle, buralarda hala o halka önderlik yapacağız demek, benim için anlamsızdır. Günümüz dünyası, 40-50 yıl öncesi değil. Bir Ho Şi Minh'imizde yok ki, günümüzde ülkeye döndüğünde tüm grupları birleştirsin. Ayrıca Ho gibilerin tek başına ortaya çıkmaları şansıda günümüzde kolay değil. Buralarda yapabileceğimiz görevleri görmezlikten gelip, ülkedeki halk adına konuşma hakkını kendimizde görmeyelim. Buralarda yapılacak şeyler var, onları yapalım. Ülkeye dönmeyi önüne koyanlara yardımcı olalım.

* Buralarda çıkan yayınlarda şu noktaları görüyorum: Bir bakıyorsun güncel sorunlarla ilgili cevaplanmasa gereken olaylarla ilgili şeyler, uzak hedefler konularak karışıklık yaratılıyor, birde bakıyorsun uzak hedefleri tartışırken güncelliğin bile gerisinde kalmış. Buna dikkat edelim. Günümüzü iyi bir değerlendirmeye yerli yerine koyalım ki, uzak hedeflerde netleşsin.

* Ülkedeki sömürgeci devlet baskı ve zulümlerini hep vurgulamak, yeterli olmadığı gibi, PKK'yi de tümüyle mahkûm etmek, hep onun eleştirisininide yapmak doğru bir tavır değil. PKK eleştirilirken, elbetteki yanlışları vurgulayıp eleştirilmeli, fakat alternatifi de konulmalı, farklı perspektifler varsa açılmalı. Ülkede, köyler yıkılıyor, insanlar sürgüne gönderiliyor, rasgele adam öldürülüyor, kitle gösterileri oluyor, dağlarda peşmergeler devlet güçleriyle çarpışıyor. bu durumda en doğru tavır nedir? nasıl bir perspektifle bunu engleyebiliriz, bunu tartışalım. Ülkede birçok insan buna kafa yoruyor. Bunun yoluda, herşeyden önce kafamızda bazı şeylerin netleşmesi gerekir. Muhasebe yapmak gibi.

* Eski çevremiz, tümünden bir araya gelsekte, tek başına birşey ifade etmez. bizim dışımızdaki güçlerle de ortak paydalar bulup yeni perspektifler üzerinde kafa yormalız. Doğruyu kim oturtmuşsa ona katılmaktan çekinmeyelim. PKK'nin cezaevinde ve dağlardaki direnişlerini görmemezlikten gelemeyiz. 6-7 yıldır dağlarda çok şeyler yapılabileceğini gösterdiler. Ülkede onlar bir kurumdu. Bizler ise bir öge bile değiliz. Tüm yurtsever güçlerin birleştirilmesinde, bizlere düşen görevi bilmeli ve yapmalıyız.

* Kısa sürede, gerçek birliği sağlamamız zor olduğu gibi, ülkeye dönme kolay olmayabilir. Bu süreç içinde, burdaki birçok görevleri yapabiliriz. Biraraya gelebiliriz, sağ-sola savrulmaktan iyi olur sanırım. Kendimizi belirli dallarda yetiştirebiliriz, diller öğrenebiliriz, ülkeyle, cezaevindekilerle ilişkilerle süreklilik kazandırabilir, ordakilerle dayanışma içinde olabiliriz. Bireysel yapanlarımız var, bunu organ haline dönüştürebilir. Ülkedeki her türlü yayınları topluca takip edebiliriz. Buralardaki birçok kurumlarda -federasyon gibi- çalışabiliriz. Kendi tarihimiz, dil ve kültür, folklor değerlerimizi tam öğrenebiliriz.

* Şunu iyi bilelim, mücadele bizimle başlamadığı gibi bizimle de bitmeyecek. Biz olsakta olmazsaka devam ediyor ve edecek, ayrıca kendi içinde de misyonlarını, önderlerini yani gerçek sahiplerini çıkaracak. Eski misyon sahipleri, bugün bunu yerine getiremiyorlarsa, yenileri çıkıyor ve çıkacak. Gözlerimiz işte bu yenilerde, gerçek sahiplerinde olmalı. Aceleci olmamıza da gerek yok, ülkemiz, halkımız, alanlar orda, kaçırın yok. 74 sonrası örgüt modelleri ve çalışma biçimleri bizleri başarıya götürmedi. Önce ne dediğimizi, ne yapacağımızı, amacımızı bilelim. Kavram kargaşası, ajite laflarla, ne dediği belirsiz tezlerle uğraşmayalım. Önümüze önce iyi bir nefer olmayı koyalım. Neferler arasından önderler çıkar.

* Avrupa'daki ilerici güçlerin tarihini, örgüt modellerini, nelerle karşılaşmışlar, bizde olan sorunlar bunlardada olmuşmu, örgüt işlerliği v.s.leri inceleyelim. Buralardan, dünyayı iyi tanıma olanağımız olduğu gibi, bizlere çok uzak olan bir kısım değerlerinden de kendimizi korumasını bilmeliyiz.

* Kürdistan'ın diğer parçalarını bilelim, oralarından gelen güçlerle ilişkide olalım, tarihimiz, mücadelemiz aynı olduğuna göre onlarla kaynaşmayı, oralarındaki gelişmeleri izleyebilmeliyiz.

* Rızgari'de olduğu gibi, birbirimize ajite çekmeyelim. Çok sivri ve uç şeyler söylerken, yerimizi, nerde olduğumuzu bilelim. Birbirimizle uğraşmayı bırakıp kafamızı, yeni şeyler, yeni perspektiflere yoralım.

Diyebilirsiniz ki, bu dediklerin iyide, bir perspektif mi yoksa tavsiye mi?

Benim tek başıma ne yeni bir perspektif koyma iddiam var, ne de o konumdayım. Ben, bir dönem yaşadık, onunla ilgili kafamda netleşen noktaları açıkladım. Yanlış gördüğüm, bizleri başarısızlığa götüren şeyleri mahkum etmek istedim. Ama hep birlikte, ortak bir tavır veya perspektif çıkarabiliriz veya bunun uğraşını yapabilir. Otoriter kişiler, etkin kişiler gelecek ve bize perspektif açacaklar anlayışında değilim. Kendi geçmişimizle ilgili vurdum duymaz ve pişkinlik içinde olmamalıyız. Belleğimizi, geçmişte yapılanları unutursak, gelecekte aynı şeyler yeniden başımıza gelebilir ve daha bilmem hangi ülkenin başkentinde, daha çok "birlik" toplantıları yaparız, nastoljik duygularımızı çok tazeleriz.

Bu toplantıya sunacağım öneriler:

1— Aile örgütleri yapılarını dağıtmalı, kendine göre biçimlendirdikleri arkadaşları özgürce kendi başlarına bırakmalılar.

2— Buralarda, bu dönem bazı ilişkileri yürütmek için AR'nin resmi sorumluluğunu taşıyan arkadaş götürsün (dışarıya karşı).

3— Eski önderlik, bu toplantıdan sonra, geçmiş muhasebelerini ve yeni görüşlerini, dergi, broşür v.s.lerle kamuoyuna, gerek Avrupa'da ve gerekse ülkede açmalı. Ülkede bir gündem açıp tırtırabilirler.

4— Ülkeye dönmeyi önüne koysunlar ve ülkedeki arkadaşları da muhasebelerini tartışıp yargılama yapsınlar. Ülkeye döndüklerinde yeni şartların, yeni potansiyelin istemlerini görsünler.

5— TEVGER, Sosyalist Birlik Platform'undan çekilsinler. Önce kendi kendilerini toparlasınlar (eski yapımızı). Veya bu gibi birlik v.s.leri ülkede tartışıp gündeme getirsinler.

6— Aile örgütleri dışındaki arkadaşlar da görüşlerini açsınlar.

KENDİMİZ HAKKINDA BİRKAÇ SÖZ

H. YAŞAR

Ekim 1990'da, Ala Rızgari kökenli siyasal yoğunluklar ve tek tek bireyler Avrupa'da bir konferansta bir araya geldiler. Konferans sonucunda oy birliğiyle, Kürdistan devriminin gündeminde ilk sırayı alan birlik meselesinde ilk adım olması itibarıyla Ala Rızgari sürecinden gelen siyasal yoğunluk ve tek tek bireylerin Platforma Yekitya Ala Rızgari'de birlikte hareket etmeleri karar altına alındı.

Kuzey Kürdistanlı siyasal yoğunlukların, gündemdeki birlik meselesini sürekli "canlı" tutmalarına ve hergün yeni bir birlik'in adımlarını –bir önceki birliği darladağan ederek– atmalarına rağmen, kendi iç birliklerini koruyamayıp atomize olmaya devam ettikleri bir süreçte, Ala Rızgari'lerin 8 yıl sonra hiçkimseyi siyasal düşünceleri veya özel konumu (!) nedeniyle dışlamaksızın biraraya gelmeleri önemli ve gözardı edilemeyecek bir gelişme. Sol siyasal geleneğin ise ülkemizdeki ilk örneği. Çünkü: İlk kez bir birlik, siyasal bir yoğunluğun tepesinde bulunanların denetim ve tekellerinden çıkıp aşağıdan yukarı –olabildiğince– gündeme geldi, tartışıldı, karara bağlandı ve bu karar daha sonraki muhtemel gelişmelere sunulmak üzere öneri haline getirildi. Bu girişimi önemli kılan başka bir yan ise, yine ülkemiz sol geleneğine aykırı olarak, birlik girişiminin ilk adımının birbirlerine en yakın olması, gerekenler arasında atılmış olmasıdır. 83 sonrası Ala Rızgari ve Yekitya Sosyalista Kurdistan adları altında siyasal aktivitelerine devam eden arkadaşların bu bapta başka girişimleri olsa da, Konferansa katılanların bariz bir çoğunluğu birlik konusunda ilk adımın en yakınlarından başlayarak atılmasının zorunluluğu üzerinde uzun bir süreden beri tartışıyor ve bunu hayata geçirmenin imkanlarını zorluyorlardı. Bunun gerekçesi de şöyle izah ediliyordu: yaşanan bir ayrılığın hemen akabinde başka yoğunluklarla birlik girişimlerinin içtenliği ancak bir süre önce birlikte olunan ile, niye artık birlikte olunamayacağı, bu gün birlikte olunmak istenenle geçirilen hangi değişiklikler –ayrılıklar bazında– birlik yapılacağına olabildiğince netleştirilmesinden geçer. Aksi takdirde ülkemiz sol siyasal geleneğinde içi iyice boşaltılmış, dillere pesenek olmuş ve de her izahsız ayrılığın korunma zırhı, ünlü birlikçi'lere Ala Rızgari de katılmış olurdu. Oysa Ala Rızgari saflarında birçok temel konuda olduğu gibi genel olarak birlik sorunu da 80 yenilgisi sonrasında değişik bir problematikte tartışılmak istendi.

İçinde yer aldığımız siyasal gelenek, kriz ve yenilgi nedenlerini genellikle dışarıda, dışarıdan şu veya bu şekilde etkilenen (korkan, kaçan v.b) kişilerde aramak eğiliminde olduğu halde, bizler kendimizden başladık. Bu süreçte ala-

bildiğince açık yürekli olunmaya çalışıldı. Dönüştüreceğimizi, kurtaracağımızı (!) ve sosyalizmi inşa edeceğimizi iddia ettiğimiz Kürdistan'ın göbeğinde "özgür" dağlardaydık. Öncü çelik çekirdek bizler, devrim yapmış ustalar esas alınarak, tarafımızdan saptanmış ülkemizin devrim tezleri ve bize kucak açmış, aşını ekmeğini ve düşman terörünü bizimle pyalaşan halkımız ile başbaşa idik. Kuracağımız yeni toplumun ilk örneği olması gereken – olacağını iddia ettiğimiz – kurtarılmış bulgelerimizi ellerimizdeki silahlarla kanımızın son damlasına kadar savunacağımızı ve savunduğumuzu da herkesin bildiğinden kuşquamız yoktu.

Bütün bunlara rağmen, elimizi uzatsak tutacakmışız gibi duran, varlığını – gerçekliğini her gün yeni bir biçimde gösteren, halkımızın devrimci potansiyeli ile gereken bağı kuramıyor ve de aynı dilde anlaşıyorlardık. Hedefe en yakın olduğumuza inandığımız her anda, dıştan geldiğini iddia ettiğimiz bir dalga ile savruluyor, dağılıyor ve bir süre önce zar – zor anca kurabildiğimiz sınırlı diyalogtan da yoksun, toplumsal muhalefetin iyice uzakta seyreden kahramanlara dönüşüyorduk.

Binbir çabayla, ülkelerinde politik iktidarları ele geçirmiş ve yukarıdan aşağıya sosyalizmi inşa etmeye koyulmuş ustaların tezlerini esas alarak, öne sürdüğümüz devrim tezlerimiz 80 sonrasında ilk pratikte işlemez hale gelmişti. Hergün tezlerimizin bir kısmı ülke gerçekliğiyle karşı – karşıya kalarak, çatışma içine giriyordu. Bir yerlerde birşeyler işlemiyordu. Adet olduğu üzere böyle durumlarda suçu düşmana, "küçük burjuva kaypaklığı, döneklği, kaçaklığı vb."ye yüklemek, halkımızın öncüsü olduğunu iddia ettiğimiz örgütlerimizi parçalanmaktan kurtaramıyor ve tezlerimizin kitlelerin yolunu aydınlatmasına yetmiyordu.

Biz gelenek dışı bir yol izlemeye çalıştık. Deprasyonun nedenlerini, dışarıda gücümüzün yetmediği yerlerde aramadık. Tersine, daha mütevazı bir başlangıç önerdik: Kendimize, kendi pratiğimize, tezlerimize ve bunların birbirleriyle ne kadar denk düştüklerini araştırmaya yöneldik. Bu süreçte mümkün mertebe korkusuz hatta cüretkar olunmaya çalışıldı. Çünkü, sık sık kendi devrim tezlerimiz ve bunlara kaynaklık eden ustalarla karşı karşıya geliyorduk. Böylece de hertürden dine ve doğmalara karşı olduğumuzu iddia ede ede, bizzat kendi yarattığımız tezlere karşı, nasıl dindar müminlere dönüştüğümüzü fark ediyorduk. Devrim ustalarını ise korkulması, ürkülmesi gereken insanüstü peygamberlere, dediklerini ise ölü ayetlere dönüştürmüştük. Genel olarak devrimcilik ve sosyalistlik deyince de, bunların her türden gelişmeye ve kendimizde bile oluşabilecek değişikliklere karşı da korunması anlaşıldığından bu tezlerle her karşı – karşıya kaldığımızda "acaba devrimcilikten ve sosyalist kimliğimizden taviz mi veriyoruz" sorusu gündeme geliyor ve önemli tereddütlere neden oluyordu.

Biz kendi payımıza, iç hesaplaşmanın sürdüğü bu iki yılı (1981 – 83) boyunca, herhangi bir mümin kutsal kitabındaki herhangi bir ayetin çağımızdaki sıradan bir olayla bariz çelişmesi karşısında yaşadığı "kafir olma korkusunu" yoğun biçimde yaşadık. Kaldı ki, böylesine bir iç hesaplaşma ile ilgili oldukça avantajlı durumda idik. Dış dünya ile ilişkimizin BBC ve Türkiye'nin Sesi radyosu ile sınırlı olması, Marksizmin beşiği Avrupa'daki ve Reel Sosyalist ülkelerdeki gelişmeleri, tartışmaları izleyemiyorduk, ama paradoks gibi görünse bile böylesi zorlu bir öz – yargılama için birçoklarına göre kolayca kafir ilan edilememe

itibarıyla iyice bir pozisyonda idik. (En azından 2 yıl bu avantajı kendi kendimizi yüreklendirirken kullandık). Bu konumumuzu şöyle özetleyebiliriz: Her türlü baskının ortadan kaldırılacağı, özgür ve sosyalist bir Kürdistan'ın kurulması mücadelesinde, kuracağımızı iddia ettiğimiz toplumun iki prototipinin içiçe olduğu (olması gerektiği) bir ortamdaydık. hareketimizin çelik çekirdek proleter öncüleriyle birlikte, ülkemizin düşmandan kurtarılmış bir parçasındaydık. 3 sömürgeci ülkenin uçaklarıyla bombalanan bu "özgür" bölgede herhangi birimizin daha fazla deneneceği sınav veya kaçacağı bir yer olabileceğini düşünemiyorduk. Eğer gerekecek idiyse, tanrılara karşı bir mücadele için iyi mevzilenmiştik. Saddam'dan, Evren'den ve Humeyni'den ve en önemlisi çağımızın hiçbir insanı nimetinden faydalanamama itibarıyla kendinden kormayanların, kendilerinden 100 yıl önce, başka koşullarda yaşamış ve kendi koşullarının ürünü tezler sunmuş K. Marks ve diğer izleyicilerinden "korkmalarının" anlamsızlığını sık sık vurguluyorduk. Böyle olunca, bu tezlerin kavranıldığı oranda (!), sadece Türk tercümanlarının uygun görüp çevirdikleri eserlerle sınırlı bir genel kültürle 20'li yaşlarda seyreden Ala Rızgari önderlerince belirlenmiş kendi tezlerimize de aynı cüretle yaklaşmanın şartlarını da hazırlamış oluyorduk. Ve en önemlisi daha sonraki gelişmelerde öneminin ortaya çıkması gösterdi ki, dağların tepesinde bile sosyalistler, sosyalizmi, merkezi karar olmadan tartışamazlarmış ve bizim aramızda bu tartışmalar, bir süre için resmi olarak ilan edilmese bile, 'merkezi kararlar' yapılıyordu.

Bu tartışmalar sürecinde, Kürdistan devriminde, tek yol olarak inandığımız ve kitlelere empoze etmeye çalıştığımız tezlere kaynaklık eden anlayışın ülkemizde devrimci bir dönüşümü hazırlamak yerine, buna engel teşkil ettiğini ve politik iktidarı elde etmeyi bile imkansız kıldığını farkettilik. Ülkemizdeki devrimci potansiyelle bağ kurulamıyor, onlar adına konuşan marjinal, ama yiğit, müzmin muhalifler olarak kalmak tercih ediliyordu. Bu durumda olan, birtek biz olamazdık. Marksizmi bir biçimde yorumlayan, Türkiye'de Kürt olsun Türk olsun, genel olarak solda egemen olan düşünce sistematigi yaşanan depresyonun esas nedenini teşkil ediyordu. Tüm aksi iddialarımıza rağmen, malesef Ala Rızgari de, soldaki diğer siyasal yoğunluklardan bu depresyonu yaşamayacak kadar farklı değildi. Çok eleştirdiğimiz ve çok farklı olduğumuzu iddia ettiğimiz diğer sol siyasal yoğunluklarla, aynı düşünce sistematigini yani, marksizmin aynı yorumunu paylaşıyorduk ve bu nedenle farklılıklarımız detaylarda kalıyordu. Bu farklılıklar, bize en fazla bu depresyonu yukarıda aktardığımız gibi başlangıçta biraz farklı yaşattı.

Kuzey Kürdistan Solu'nun 80 yenilgisinin başlıca nedeni olan ve solun ortak anlayışı dediğimiz düşünce sistematiginden bahsetmeden önce, bize bu depresyonu diğer siyasal yoğunluklardan farklı yaşatan özgün yanlarımıza kısaca değinmek gerekir:

* Ala rızgari, siyasal yaşamına başladığında, sosyalist denen dünyadaki kamplaşmalarda bağımsız kalmayı tercih etmişti. Bu anlamda bir bağımsız ara akım özelliği gösteriyordu. Diğer bağımlı siyasal yoğunluklar, herhangi bir gelişme karşısında tavrı takınmadan önce merkez seçtikleri ülkelerin (Çin, SSCB veya Arnavutluk) tavrını beklemeyi tercih eder ve hazır reçetelerle yetinirlerken Ala rızgari dayatan sorunlar karşısında kendi imkanları oranında araştırmacı olmayı

tercih ediyordu. Her ne kadar hakim sorunsalı diğerleri ile aynı olsa da hazır reçetelere konmaması Ala Rızgari'ye nispi bir özgürlük ve o oranda katılımcılık sağlıyordu. Çünkü Kırdistanı dönüştürmeye yönelik tezlerinde, kızıl Kitaplar veya "bilim" işçilerinin marksizmi en "iyi" anlatan – aktaran özet kitaplara rağbet edilmediğinden marksizmin Markstan aracısız okunması tercih ediliyordu. Sadece bu bile birçok soruna yaklaşımda önemli bir rahatlık ve özgürlük sağlıyordu. K. Marks'ın kendisinden Marksizm öğrenilmeye başlandığında hiç olmazsa Markss'ın ünlü kuşkuculuğu farkediliyordu. Birkez kuşkucu olunmaya başlandığında ise dogmatik düşünce sistemlerinin mezarları kazılmaya başlanıyordu.

Diğer marksist eğilimli hareketler içinde yer aldıkları kamplaşmalardaki merkez ülkenin ve bu ülke komünist partisinin çıkarlarını herşeyin üstünde görmek durumundaydılar. Bu ülkelerin çıkarları gerektirdiğinde içinden çıktıkları ve sosyalizmi kurmayı iddia ettikleri ülke insanları ile bile karşı karşıya gelmekten kaçınmıyorlardı. Enternasyonal dayanışmadan merkez kabul edilen ülkenin çıkarlarının herşeyin üstünde tutulması kavrandığından, Kürdistan ve Kürdistan devriminin çıkarları ikincil planda tutuluyordu. Oysa enternasyonalizmin ancak eşit ve özgür uluslar arasında mümkün olabileceğini ve hiçbir ülkenin çıkarlarının hiçbir gerekçeyle başka bir ülkeye feda edilemeyeceğini savunan Ala Rızgari, Kürdistan devrimini de hiçbir ülkeye ve bu ülkenin çıkarlarına tabi kılmıyordu. Kürdistan devriminin özgün tezlerinin yaratılmasına Kürdistan gerçeği esas alınarak Marksizmin klavuzluğunda yola çıkılıyordu. Özgür demokratik bir Kürdistan'da sosyalizmin inşasında tezlerin ancak esas alınarak yaratılabileceği görüşü sık sık öne sürülüyordu. Ayrıca dünyada hiçbir ülke sosyalist görülmediğinden, bu ülkelerden sağlanabilecek enternasyonalist yardım ve dayanışmaya da fazla bel bağlanmıyordu. Kürdistan devriminin kendi özgüçleri iç potansiyeli esas alınmalı deniyordu. Daha sonraki gelişmeler Ala Rızgari'nin diğer tezlerinin, bu özgüç ile ilgili belirlemeleri içi boş ve anlamsız slogana dönüştürmüşse de sadece bu belirleme hareketi içinde uzun tartışmalara ve araştırmalara sonuçta da bu belirlemeyi anlamsız hale getiren sosyalizm anlayışının bir grup tarafından yargılanmasında belirleyici bir rol oynamıştır. Daha ilk örgütlenmesinden itibaren hareketin saflarında, Kürdistan'ın özgücünün devrime nasıl kanalize edilebileceği uzun tartışmalara neden oluyordu. Bu nedenle örgütlenmesinde, gelişmesinde ve kitlelerle ilişkisinde, Kuzey Kürdistan'da bulunduğumuz sürece kendi yarattıklarımız dışında, dışardan "dost güçlerimiz"den gelmesi muhtemel hiçbir olanağa bel bağlanmamıştır. Bu konuda da tepeden tabana hareketi içinde yaratıcılık ve olabildiğince katılımcılık esas alınıyordu. Bu nedenle, "kurtarılmış kızıl üsler" kurmaya hazırlandığımız günlerde ve birçok kez eylem içinde bile hala "dost güçlere" kafa tutmaya çalışıyorduk. Hiç varolmamış bir enternasyonalizmi, önemli bir açığı silah ticareti ve Ortadoğu'daki istikrarsızlıkları kullanarak kapatmaya çalışan siyasal güçlere, onların biricik pazarlık alanlarında hatırlatmaya uğraşıyorduk. İki taraf da sonuna kadar direndi.

Ala Rızgari hareketinin sosyalizmi tercihi Kürdistan'daki birçok siyasal yoğunluğun tercih nedeninden farklı bir motife dayanıyordu. Çoğu siyasal hareket 75 yenilgisinden sonra, Batı'ya duyulan kırgınlıkla SSCB'ye yönelme çabaları içinde "sosyalistleştirdi". Bu sosyalizmin ana motifi yardımına ihtiyaç duyulan

SSCB'nin yanında görünmek O'nunla aynı kamptan olmaktı. Oysa Kürdistanlı bazı sosyalistler ise, hiçbir türden sömürünün olmayacağı bir dünyanın kurulması için mücadeleye girmişlerdi. Ve bu mücadelede Marksizmi bir klavuz olarak seçmişlerdi. Ve marksizmin Mark/dan öğrenilmesi, bir dogmlar yığını olarak alınmaması gerekliliği sık sık vurgulanıyordu. Yeniden örgütlendirilmesi/dönüştürülmesi amaçlanan dünyada özellikle katılımcı insanlara yer vardı. İnsanların yetenekleri oranında katılıp yaratılan sonuçları denetlemediklerini müddetçe sömürsüz bir dünyadan bahsetmenin mümkün olmadığı vurgulanıyordu. Bu dünyanın ilk örneklerinden olması gereken bir sosyalist harekette de bu anlamda bir katılımcılık sağlanmalı ve bu katılımcılık hiçbir gerekçe ile engellenmemeliydi. Tabanın, tepesi/merkezi denetleyeceği ve herkesin yetenekleri oranında katılacağı, tek tip sosyalistliğin ve bir takım yeteneklerin başkaları üzerinde baskı unsuru haline gelmeyeceği bir örgütlenme gerçekleştirilmeliydi. Amaç böyle net konulunca ve hiç çekinmeden silahlı mücadeleyi esas alan tezlere rağmen silah kullanma yeteneğini başkaları üzerinde baskı unsuru haline getirme eğilimi hissedildiğinde "sosyalist bir hareket profesyonel katiller hareketi değildir. Çok kısa ve çok zorunlu kaldığımız için silah kullandığımız bilinmeli ve bu ihtiyaç bir insani yetenek olarak sunulmamalıdır" denilerek, bu eğilimi taşıma ihtimali olanlara açık tavır konulmuştur. "Özgür Kürdistan'da" büyük oranda illegalitenin birçok anlamda insanların direk ilişkisini ortadan kaldırması sakıncası kalmayınca, hareketin tepesindekiler ile tabandakileri "eşit" olması gereken şartlarda aracısız yan yana geldiler. Sosyalist ilişkilerin bilinen kadınının hayata geçirilmesinin ve ete kemiğe bürünmesinin bir anlamda günü gelmişti. Gün geçtikçe sosyalist bir örgüt olmaktan ne kadar uzak olduğumuz ve karşısında savaştığımızı iddia ettiğimiz klasik örgütlere ne kadar fazla benzediğimiz tartışılmaya başlandı. Birilerinin eline başka birilerinin kaderini tayin etme silahı kayıtsız—şartsız yetki verilmişse artık o harekette "arkadaşlar eleştiri yapmadan korkmayın. Hiç bir şey mutlak ve kimse dokunulmaz değildir. Kaldı ki bir marksist başka bir marksisti eleştirirken kendi özeleştirisini yapar" demek ajitativ belirlemelerin ötesine geçmiyordu. Sırf bu ajitativ belirlemelere inanarak ortaya çıkma cesareti gösterenler en hafifinden "ideolojik birlik" esasına uymuyor gerekçesi ile "temizlendiğinden" geriye merkezin izin verdiği sınırlar içinde varlık gösteren bir insanlar topluluğu ortaya kalıyordu. Bunun niyesi araştırıldığında o güne kadar doğruluğu hiç tartışılmadan kabul edilen örgütlenme anlayışımız ile karşı karşıya gelmekte gecikmedik. Her ne pahasına olursa olsun örgüt mü yoksa sosyalizm mi? ikilemi ile karşılaştığında ise Ala Rızgari bir biçimde kendi sürecini tamamlamış oluyordu.

Yeni başlayan süreçte artık naif, romantik iyi niyetler bir hareketi sosyalist kılmaya yetmiyordu. Örgüt Ala Rızgari'yi, Ala Rızgari hareketini ete kemiğe büründüren insanlar mı, sınırlı olanaklarla merkezdeki birkaç kişi tarafından yazılmış tezler mi, bunlarla çatışma içine giren Kürdistan gerçekliği mi vb. soruları tartışmalara neden olduğunda artık Ala Rızgari yukarıda bahsettiğimiz özgül yanlarına rağmen diğer siyasal yoğunlukların da kendilerine uygun yaşadıkları yeni bir sürece başlatılmış oluyordu.

Bu yeni süreçte Ala Rızgari ve diğer tüm örgütler amaç değil, araçtır, herşeyleriyle denetlenmeli ve tartışılmalıdır, diyenlerle Ala Rızgari'yi herşeyin üstünde

tutan anlayış karşı karşıya geldi. Kendi yazdığımız tezlerin tartışılmasında en büyük paniği gösterenlerle kendi tezlerimize kaynaklık eden anlayışlara Marks'a Lenin'e yönelim diyenler karşıya geldiklerinde açık ki hiçbir şey, artık eskisi gibi olmayacaktı. İnsanların yarattıkları herşey insanların emrinde olmalı ve hiçbir gerekçeyle, kendisini yaratanlara egemen olmamalıdır. Bunun ilk şartıda yaratılanların sürekli kendisini yaratanların denetiminde olmasından geçer den-
diğinde, "bunun şu anda şartları yok, olağanüstü koşullardan geçiyoruz veya birileri ideolojik sapma, bunalım içinde, kaçış yolları arıyor" gerekçeleriyle karşı çıktığında Ala Rızgari hareketindeki bir yan "bizim tezlerimiz 1967'de yazıldığı günden bu yana değişmemiştir" belirlemesini övünçle yapan başka siyasi yoğun-
luklara daha fazla yaklaşıyordu. Tezler değişmeden kalıyor, ama Kürdistan hızla değişiyor, bu değişikliklerden etkilenen birçok saosyalist örgütlerin "değişmez tezleriyle" karşı karşıya kalıyordu ve sosyalist hareketin "kaçakları", "sapma içinde olanları", "troçkistleri" ve en genel adıyla "bağımsızları", herşeye rağmen değişmez tezleri övünen örgütlü hareketlerden daha geniş bir yoğunluğa dönüş-
türüyordu.

Bizim hareketimiz de yukarıda değindiğimiz ve tüm gücümüzle çok ciddiye alıp öne çıkardığımız özgün yanlarımıza 12 Eylül yenilgisi sonrası yaşanan deprasyonu çok da farklı yaşamadı. Bu özgün yanlarımız, yaşanan deprasyonun nedenlerini birlikte araştırmamıza ve birlikte hala birşeyleri yapıp yapmayacağı-
mızı anlamak için gerekli olan "birbirinin görüşlerine tahammül gösterme"ye yetmedi.

1990 Ekiminde 2,5 gün gibi kısa bir sürede Ala Rızgari kökenli ana tendansları ve Avrupa'da bulunan hemen hemen tüm Ala Rızgaricileri bir platformda birlikte olmaya ikna eden demokrasi kelimesi maalesef 9 yıl önce aynı rolü oynayamadı. Özgür beyinler dünyası yaratma mücadelesine girdiğini iddia eden Ala Rızgari, özgür beyinlere ve bu beyinlerin oluşmasının ön koşulu demokra-
siye düşman bir kampta yer alıyordu. Kendisini, sosyalizmi örgütlemeye ki hakim anlayışın esasında ikamecilik, diktatörlük, ekonomik yararlılık ve mutlaka birey-
lere bağımlılık yatıyordu. Böyle bir anlayışın hakimiyetindeki bir oluşumda radikal "dönüşüm"lere ancak merkezin oy birliğiyle karar verilebilir. Merkez böyle bir girişime birlikte karar vermediği müddetçe eskisi savunan taraf "aykırı-
lılara" karşı bunlar çoğunlukta bile

olsalar kazanır. Bizim hareketimizde tüm güzel söylemlere rağmen değişme-
lere, yenilere, hele hele radikal dönüşümlere karşı yukarıda bahsettiğimiz sosya-
lizm anlayışının egemenliğindeki bir hareketti. Bu sosyalizm anlayışı ile bir yerlerde uzlaşmanın imkanları tüm çabalara rağmen bulunamadı. Daha 80'lerin başında Kürdistan'da yenildiği halde, bu sosyalizm anlayışının ana merkezindeki yenilgi ilanını beklemek gerekecekti yeni dialoglar için.

1982'de dağılmanızı engelleyemeyen özgün yanlarımız 9 yıl sonra, bu plat-
formda herşeye rağmen yine bir araya gelmemizi kolaylaştırdı. Bu platform yayını-
mız sürecinde, Ala Rızgari'nin de içinde yer aldığı 80'deki yenilgisini bugün tüm dünyaya ilan etmiş olan o zamanlar Berbange Kurdistan de resmi sosyalizm dediğimiz sosyalizm anlayışının eleştirisini yaparken kendi özeleştir-
imizi yapacak, bu günümüzü gücümüz oranında irdeleyip, yarın ile ilgili öneri/gö-
rüşlerimizi tartışmaya sunacağız.

KONFERANS, AR BP VE GÜNDEMİMİZİ TEŞKİL EDEN BAZI SORUNLAR

Naci RODİ

Yaklaşık on yıllık aradan sonra, bir araya gelerek bir birlik konferansı gerçekleştirmek, elbetteki azımsanacak bir durum değil. Konferansa AR'deki ayrılık ve dağılmaların durumunu, uzun yıllar ayrı kalmanın getirdiği dezavantajları hesaba katarak baktığımda, O'nu olumlu ve başarılı bir gelişme olarak görüyorum.

Kişisel değerlerden başlayarak, örgüt, siyaset ve ideolojide ayrı – ayrı dünyalara sahip insanların, bir yapılanmada bir araya gelebilmeleri geçmiş klasik yaklaşımlarla hemen hemen hiç mümkün değilken, konferansımızın bunu başarması, yapılanmamız zammende olsa, yeni bir yol izleyeceğinin müjdecisi olarak görünüyor.

Geçmişte, şeylerin diyalektik bağlantılar içinde, gelişme ve değişme sürecine girebileceği genel olarak kabul edilirken, marksizmin, sosyalizmin ve bolşevik örgütlenmenin değişmezliği ortodoksça savunulmasından ötürü her şeyde, özellikle de siyasal yapılanmalarda ideolojik birlik aranırdı. Bu sorun, o kadar hayati bir öneme sahipti ki, kişisel ve örgütsel kurallardaki güvensizlik ayrılıkları gibi, ciddi ayrılıklar bile "ciddi" olsun diye, ideolojik ayrılıklara bürünürdü. Öyle ya, ideoloji herşeydi ve ideolojik olmayan ayrılıkların da ciddiyeti ve bilimselliği sözkonusu değildi ! Konferansımız ise, böylesi, ideolojik birlik arayışı içine girmezken, marksist, sosyalist ve yurtsever olduğunu söyleyen arkadaşları, saygıyla karşıladı. Nitekim, konferansımızdaki bu salahiyet ve genişlik, daha sonra konferansı açıklama bildirisinde de, açık bir biçimde yansıdı.

Yine konferansımız geçmişin katı örgüt kurallarından ayrı olarak, geçmişte Sosyalist Platform'da yer alan AR ve YSK'li arkadaşların isterlerse bundan böyle o platformla ilişkilerini kişisel düzeyde sürdürebilecekleri kararını alması, aynı platformda olmamıza rağmen bu serbestliği tanınması, kişilerin özgürce kendi yollarını kendilerinin belirleyebilmesi açısından önemli bir gelişmedir. Bu durum, konferansa katılmayan bazı alanlar tarafından yanlış anlaşıldı. Sorun bir kişinin iki örgüte üyelik sorunu değil. Kişinin gelecekte oluşabilecek olan örgütlerden birini tercih etmesidir olay. Yine kişinin her iki platformla ilişkisinin olması, gelecekteki örgütünü gönül rahatlığıyla seçme olanağını yaratacaktır. Platformumuzun bu olanağı o arkadaşlara tanınması, Onun demokrasi konusundaki özverisinden ileri gelmektedir.

Konferansın TEVGER'e katılım kararı olması, birlikler konusundaki ciddiyetimizin bir göstergesi oldu. İşin başında böylesi kararların alınmasının getirdiği zorluğa rağmen, atılan bu ilk adımın TEVGER'deki bazı güçler (TKSP ve KUK – SE) tarafından geri tepmesi kararımızın yanlış olduğu anlamına gelmez. Biz, sadece üzearimize düşen bir görevi yaptık, ötesi birliğe karşı olan o güçleri ilgilendirir.

Yine konferansta görünen önemli bir yan da, hesaplaşma sorunu idi. Konferansta yeterli bir hesaplaşmanın yapıldığını söyleyemem. Çünkü genel hesaplaşmaktan, ayrıntıları derinleştirmekten ziyade, ortak paydaların olmasına ve birliğe yönelik idi. Ancak bu genel eğilim bile dünden bugüne AR'yi sözkonusu parçalanmış duruma getiren eski liderlere (özellikle ikisine) yönelik eleştirilerin gelmesini engelleyemedi. Gelen eleştirilere, kanımca yeterli bir cevap verilmezken, eleştirilere muhatap olan iki arkadaşın yönetimin dışında kalmasını getirdi. Dolayısıyla düne kadar öcü gözüyle bakılan bu arkadaşların hiçte öyle olmadıkları anlaşıldı. Bu durum aynı zamanda, bütün yolların, o üç arkadaştan geçtiği korkusunu da nisbeten kırmış oldu. Hatta bu korkunun kırılmasında o arkadaşların yönetime girme diye bir dertlerinin olmaması da yardımcı oldu.

Konferansımızın en büyük eksikliği ise, örgütsel ve siyasal sorunların yoğun tartışıldığı bir konferans olmaması idi. Fakat bu durum, böylesi hayati konuların tartışılmasının istenmemesinden değil, zaman darlığından kaynaklandı. Yılların birikiminin bir sonucu olarak doğan ve onlarca kişinin katılımıyla gerçekleşen konferansta istenilen verim alınmadığından, sorunlarımızı dergi ve değişik düzeylerde tartışmak üzere AR.B.P da devam edeceğiz.

AR.B.P'nun oluşumuyla bir birlik sağlandı. Nedir bu birlik ve hangi merkeze konulmalı? Burada hemen şunu belirteyim ki, bu birlik AR sürecinden gelenlerin oluşturduğu bir birlik olmasına rağmen, sorunu dar gurupsal bir çerçevede değil, geniş siyasal ve örgütsel birliklerin sadece bir basamağı olarak bakılmalı. Bu birlikle düşünülen önce kendimizden başlayıp düşmana karşı alternatif birlikler oluşturma sürecinin aktif bir ögesi olmaktadır.

Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinin problemlerini irdelemek, özellikle de daha geniş birlikler için adım atmaktır. Halkımızın en çok gereksinim duyduğu ve ne acıdır ki en çok karmaşıklaştırılıp bir kördüğüm haline getirilen birlik

sorununu zorlaştıran teorilerden kurtarmak, bugün duyulan ihtiyaç oranında basitleştirmektir.

Basitleştirmek derken, ilkesizleştirmek anlamında kullanmıyorum. Elbette birlikler ilkesiz olmaz. Buradaki kastım, artık ideolojik sorunları, birliklerin ayakbağı olma durumundan çıkarmadır. nasıl ki dün ideolojik sorunlar, Kürdistan ulusal kurtuluş potansiyelinin birliğinde ilkesel bir önem taşıyordu ise, bugünde böylesi sorunları tersinden ilkeselleştirmek gerekiyor. "İdeolojik birlik" şiarını "ideolojik ayrılıklara rağmen birlik" şiarına dönüştürebilmeliyiz.

Özcesi, devrimci ahlak ve demokrasiden yoksun olanları dışında tutarsak, kürdistanlı tüm güç, eğilim ve kişilerle birlik yapmanın yollarını aramalıyız. Onun için de, eğer bu birliğimizi AR'den gelenlerle sınırlı tutmak istemiyorsak, platformumuzun kapısını tüm yurtsever – devrimci insanlara açık tutmak, birlik yapabileceğimiz gruplarla (hiç olmazsa kongreye kadar) dayanışma içine girmeli ve netleşmek için tartışmalıyız.

Platformumuzun özellikle üzerinde durması gereken sorunlardan biride "nasıl bir örgüt?" sorununu tartışmaya başlamasıdır. Ben bu yazımın boyutunda kısaca tartışacağım.

Benim düşündüğüm ve tartışmasını istediğim örgüt: hiçbir görüş ve düşünce-nin baskı altına alınmadığı, kişilerin görüş ve düşüncelerini özgürce tartışabileceği, örgüt içindeki tüm birey veya grupların örgütün olanaklarından eşitçe yararlanabileceği, kişinin örgüte yabancılaşmasını getiren, fonksiyonelliğini daraltan; ikna yerine, kararnameler öngören merkezci tavır ve davranışlardan kaçınan, kendi iç sorunlarını bile açıkça tartışıp tarihe armağan eden, çoğulcu-luğu hayatın her alanında öngören, azınlığıyla, çoğunluğuyla çizilmiş kurallara saygı duyan, ama bütün kuralların değişebilirliğine inanan demokratik özlü bir yapıdır.

Örgüt içindeki demokrasiyi dışarıya taşıyan, kendini tek alternatif güç olarak görmeyen, kendisinin dışında da doğruların varolduğunu teslim eden, Kürdistanlı her yurtsever, demokrat kadroyu kendi yol arkadaşı olarak gören, dışındaki örgütlerin başarı ve başarısızlıklarını kendi, kendi başarı ve başarısızlığı olarak gören, örgüt, isim ve lider fetişizmini birlikler için koşul olmaktan çıkaran mütevazi bir yapılanma yaratabilmeliyiz.

Ancak böyle bir örgütün yaratılabilmesi için, kongre sürecinde, iyi bir sınavdan geçmemiz gerekiyor. Platformumuzda değişik görüşlerin olması, bizim birbirimize karşı daha müsamahalı davranmamızı gerektiriyor. Herhangi bir yapının gelişmesi onun iç dinamiklerinin hareketliliğine bağlıdır. Bizim de, iyi bir sentez çıkarabilmemiz için, geçmişin muhasebesi de dahil, bütün görüşlerin açılıp tartışılmasında itici bir rol üstlenmeliyiz, tartışarak üretmeliyiz.

Platformumuz önüne hedef olarak, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketinin problemlerini ve özel olarak birlik sorununu tartışmaya koymuş ve bu amaçlarda bir yayın çıkarmayı kararlaştırmıştır. Bu yayın, Kürt Hareketinin birliğine hizmet edecek bir yayın ise; Kürdistanlı yurtsever, demokrat ve sosyalistlerin, kendi sorunlarını tartışabilecekleri, kendi yayını olarak görebilecekleri bir ortamın yaratılması gerektiği kanısındayım. Bu amaçlı bir yayının kurumlarında, dışımızdaki yurtseverlerin, dostların yer alması engellenmemelidir. Bu durum yayı-

ni geçmişin merkezi bir kurumu olmaktan çıkarıp, özerk bir kuruma dönüştürmüş olmamızın ruhuna uygun düşer.

Zira, politika ile yayını özdeşleştirerek, yayına grup çıkarları temelinde merkezci bir mülkiyet gözüyle bakmak; "bu yayın benimdir ve bu yayında çıkan herşey benim hanemden sayılacağı" korkusunu atmamız. Gelecekte birlikte olabileceğimiz kişilerle, şu veya bu biçimde ortak çalışma koşullarını yaratabilmek için salt yayın düzeyinde değil, aynı zamanda alan ve birim komitelerinde de birlikte çalışmayı önümüze koymamız. Bu basit bir eylem birliğidir ve zamanla en üst kurumlara değin geliştirilip, zenginleştirilebilir.

Politikada yayın amaç değil, onun bir aracıdır. Bu aracı biz platformdaki değişik düşüncelere sahip insanlar olarak kullanabiliyorsak, dışımızdaki dost örgütlerle birlikte amaca hizmet eden ortak bir araç olarak da kullanabiliriz.

Platformumuzun en büyük dezavantajlarından biri, Avrupa çapında yapılan bir Konferans sonucu doğmasıdır. Her ne kadar amacı geniş birlikler ve ülkeye müdahale ise de, bunu kısa zamanda gerçekleştirebilme şansı azdır. Burada olduğu gibi, ülkede de belli bir örgütlülüğün sağlanması gerekir. Bu noktada asıl sorun şudur; bu örgütlülük ve toparlanma nasıl sağlanmalı? Hatta platformun nasıl şekilleneceği sorununu ülkedeki çalışmalar belirleyecektir. Bu durumun en azından kongreye kadar netleşmesi gerekir.

Ülkedeki arkadaşlardan kendi iradelerinin temsil edilmediği bir platforma katılmalarını istemek doğru olmaz. Şu anda platformda yer alan gruplara bağlı unsurların, platform yanlısı olmaları doğal olmasına rağmen, arkadaşlar, bu haklarını saklı tutarak, toparlanma içinde yer almalı. Ülke ile yaptığımız, yapacağımız çalışmaların yanısıra, oradaki toparlanmaya kayıtsız – şartsız maddi ve manevi destek vermeliyiz. Ama bu kesinlikle şu anlama gelmemeli; biz aynı zamanda ülke yönetiminden de sorumluyuz,

Oradaki toparlanma sağlandığında, kendi organlarını kendi oluşturduğunda, atılması gereken ilk adım ilişkilerimize bir biçim vermek olacaktır. Bu biçimin ortak sağlanması halinde bile, ülkeyle ilgili merkezi düzeyde tasarruf hakkını kendimizde görmemeliyiz.

Diğer yandan, ülkedeki arkadaşlar da artık sorunu eski önderlik merkezinde görmemeli. Hesaplaşmaktan vazgeçmeksizin kendi örgütlenmelerini eski önderlere göre, onların hesaplaşmadı tavırlarına göre ayarlamamalı. Süreci hızlandırmak, olumluya doğru adım atmak için, eski önderliğin yayın kanalıyla geçmişini değerlendiren yazılar yazıp arkadaşlara iletebilirler. Nitekim bizim Avrupa'da yaptığımız birlik, salt onların istemi üzerine değil, arkadaşların zorlaması sonucu oluşmuştur. Bizim bu birliğimizin geç kalmış bir birlik olmasının en önemli nedeni, birçoğumuzun sorunu eski önderliğe göre değerlendirmiş olmasından kaynaklandı. Kısacası süreci eski önderliğin belirleyici olma fonksiyonundan çıkarıp yürütmeliyiz. Omuzladığımız davayı onlar için değil, halkımızın kurtuluşu için götürmeliyiz.

DÖNEMİN ÖZELLİKLERİ VE ALA RIZGARI'NIN BİRLİĞİ

Yekiti GULBARAN

Ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesi 90'ın başından itibaren yeni bir dönemece girdi. Bahar aylarında gelişen kitle eylemlilikleri Kürt halkının politik öncüye olan gereksinimi iyice açığa çıkardı. Denilebilir ki, hiç bir dönem de Kuzey Kürdistan'daki geniş kitleler bu denli mobilize olmamışlardı. Kürt halkı geniş yığınlar halinde demokratik mücadele perspektiflerini ustalıkla kullanırken Kürt örgütleri, sözkonusu eylemlere öncülük yapamadı. Kitle eylemlerinin içinde yer alma veya destekleme çabaları kimi örgütler tarafından "halka önderlik ediyoruz" gibi iddialarla abartıldı. Bir kısım çevre "filan yerde bildiri dağıttık" gibi boş övünmelerle güçsüzlüğü kamufle etmeye çalışırken, bir kısım çevrede de dar pratikçiliğe davetiye çıkarıldı. Bu yanlış tutumların yanısıra bir kısım çevre de olayların "kendiliğindenci" niteliğini bahane edip, halkımızın geliştirdiği bu eylemlerin önemini küçümseyen sekter tavırlar içine girdiler.

Kürt halkı meşrutiyet döneminde de ağır vergileri ve Hamidiye alaylarının zulmünü kınamak için Diyarbekir'de, Erzurum'da kepenk kapatmış, telgraflarla tepkilerini dile getirmişlerdi. Halkımız süreç içinde bu eylemliliklere benzer çeşitli mücadele yöntemleri geliştirdi. En kayda değer olanı, halkımızın kimliğine sahip çıkma istek ve kararlılığıdır. 1925'lerde Bave Tujo'nun İstiklal Mahkemelerindeki yiğit tavrının ve bunun geliştirildiği DDKO dava savunmaları, 12 Eylül'ün cezaevlerinde yaratılan değerler hep bu ulusal ve toplumsal kimliğe kararlıca sahip çıkılmasının örnekleridir.

Gerek sömürgeci burjuvazinin son manevraları, gerekse halkımızın 90 başlarında gösterdiği yiğitlik, sosyalistlerin ve ulusal kurtuluşçu güçlerin sorumluluğunu daha da artırmıştır. Tüm ulusal kurtuluşçu güçler halkımızın siyasal bilincinin çok yönlü olarak geliştirilmesi için çalışmak ve bunun hazırlıklarını daha da yoğunlaştırmak zorundadırlar. Öncü olma iddiası ancak halkımızın tüm sınıfları içinde çalışıp, onların çalışmasını yönlendirmekle ete kemiğe bürünebilir.

Dönemin Özellikleri ve Görevler

Dikkatli bir irdeleme yapıldığında döneme dağınıklığın, günübürlük çalışma perspektifinin ve örgütsüzlüğün damgasını vurduğunu görülmüyor. Sanıldığının ak-

sine geniş yığınları mobilize etmek, bugün daha olanaklı. Bence önce ulusal kurtuluşçu güçlerin kendilerini değiştirip dönüştürmeleri gerekiyor.

Devrimci hareketin karşı karşıya kaldığı tıkanıklığın aşılması için, yurtsever ve sol yelpazede yer alan hareketlerin günün koşullarına göre yeniden organize olmaları da can alıcı bir noktadır. Bu nedenle yurtseverler, devrimciler geçmişte çok sıkı bir sorgulamaya tabi tutmak zorundadırlar. Geçmiş sorgulanıp, yenilgi- de büyük etkisi olan örgütsel zaafılar saptanmalı ve çağdaş örgütlenmeler yaratılma yoluna gidilmelidir.

Gelinen aşamada birçok çevre, geçmişte yer alan ve bugün de büyük ölçüde varlığını sürdüren örgütsel zaafaların "monolitik örgüt anlayışı"ndan kaynaklandığında hemfikir bulunuyorlar. Bu bir olumluluktur. Ancak genelde "es" geçilen bir zaaf daha vardır. Buda yukarıda izah etmeye çalıştığım gibi, örgütlerin kendilerini değiştirip dönüştürememeleri, yani sosyalistleşememeleridir.

Sosyalistleşebilmek için sosyalizmi güdükleştiren dogmatik anlayışlardan sıyrılmak, sadece sözde değil, pratikte de demokratik sosyalist yapılanmalar yaratmak gereklidir. Düşüncelerin çeşitliliğinden korkmayan, geniş kesimlerin örgütün kararlarına katılımını amaçlayan örgütlenmelere Kürt Halkının büyük bir gereksinimi vardır. Ben, "Kitleleri mobilize etmeye" sadece onları eyleme koşma, ya da onları "sürü gibi gütmeye" gibi bir anlam yüklemiyorum. Böylesi bir anlayış hem dar, hem de sekterdir bence. "Kitleleri mobilize etme"; hem onları harekete geçirme, hem de kitlelerin politik öncüyü denetleme gibi ikili bir işleve sahip olmalıdır.

Yurtsever ve Sosyalist Hareket süratle bu dağınıklığı ve tıkanıklığı aşacak perspektifler yaratmak, değişik mücadele yöntemleriyle halkın mücadelesini güçlendirmek göreviyle karşı karşıyadırlar. Bunu başarabilmek için örgütlenmeyi, yeni baştan ele almak ve mevcut potansiyeli atıl durumdan kurtaracak durumlara gitmek gereklidir. Öncelikle asgari ve azami hedeflerde farklı düşünmeyen sosyalist yapılanmaları bir araya getirecek uzun vadeli çalışmalar yürütülmelidir. Bu; varolan örgütlerin faaliyetsizliğini değil, aksine daha çok aktif duruma kavuşmalarını gerekli kılıyor. Objektif koşullar, sosyalistlerin parçalı durumunun onrtadan kaldırılması için gerekli verileri sunuyor. Ancak sosyalistlerin subjektif olarak kendilerini henüz bu göreve yeterince hazırlamadıkları görülüyor. Özellikle ülkede güçlenmeye başlayan dar pratikçi eğilimler kısa vadede bu görevin kotarılmayacağı izlenimini veriyor.

Acilen gereksinim duyulan çışmalardan birisi de ulusal otoritenin ortaya çıkarılmasıdır. Bir bütün olarak kürt halkının en azından dışarıya karşı "tek ses" olmasını sağlayacak asgari politikaların oluşturulmasına büyük gereksinimi bulunuyor. Varolan örgütsel yapılanmaları öne çıkarma yerine, mücadelenin genel çıkarlarını gözeten bir politika süratle oluşturulmalıdır. Bu, "Ulusal Konferans"da olabilir, bir "ulusal meclis" de. Önemli olan, gerek örgütleri, gerekse tek tek bağımsız yurtsever, sosyalist ve diğer kitle örgütlenmelerinin katılımını sağlayacak bir oluşum yaratılmalıdır. Bu oluşumun yaratılması sürecinde kimse kimseye önkoşul koymamalıdır. Ortadoğu'da statükonun tartışıldığı bugünlerde, Kürtler olarak henüz böyle bir oluşum yaratamamamız büyük bir handikap- tır.

Sömürgeci burjuvazi 12 Eylül'den sonra Kürdistan'a yönelik militarist uygulamalarını oldukça artırdı. Gerek bu uygulamalar sonucu, gerekse Körfez'deki krizde kimyasal silahların kullanılacağı korkusu Kuzey Kürdistan'dan kitlesel bir göçü gündemleştirdi. Başlangıçta Kürdistan'ı insansızlaştırmak isteyen burjuvazi, bu kitlesel göçün metropolde yaratacağı sorunlardan ürkmüşe benziyor. Kürt örgütlenmelerine düşen görevlerden birisi de **metropollerde yoğun örgütlenmeler yaratıp**, Kürdistanı savaş alanı olmaktan çıkararak mücadele yöntemleri geliştirmektir.

Burjuvazinin Yeni Manevraları

Körfez Krizi ile birlikte sömürgeci TC'nin Batı'daki pazarlık gücünün daha da güçlendiği görüldü. Krizde oynadığı rol nedeniyle Türkiye işgali altında tuttuğu Kıbrıs'taki sorunda ABD ve İngiltere'nin desteğini sağladı. İngiltere eski Dışişleri Bakanı Sir Geoffrey Howe'un de üyesi olduğu "Bow" adlı uzmanlar grubu iktidardaki muhafazakar parti için hazırladığı raporda, KKTC'nun tanınmasını istedi. Diğer yandan İngiliz Başbakanı ile ABD Dışişleri Bakanı da Türkiye'nin Kıbrıs'ı işgali ile Irak'ın Kuveyt'i işgali arasında bağ kurulmayacağını belirterek T.C görüşüne destek oldular.

Körfez Krizi, Türkiye'nin Kürtler konusunda ne kadar uzun vadeli düşündüğünü ortaya koydu. Özal, Kürt dilini yasaklayan 2932 Sayılı Yasadaki sözde değişikliklerle hem Avrupa'dan yönelen eleştirileri ortadan kaldırmayı amaçladığı gibi, kriz sonrasında Irak sınırları içinde oluşturulması planlanan bir federasyonun garantörlüğü için gerekli alt yapıyı oluşturma çabasına girdi.

Kürt örgütleri bugün yapılan bu manevraların gelecekte daha da genişleyip, siyasal yapıları iyice marjinalleştirebileceği olasılığını hesaba katan politikalar üretmek zorundadırlar.

Reel Sosyalist Ülkelerdeki Gelişmeler...

Gorbaçov döneminde başlatılan geçmiş sorgulama, süreç içerisinde siyasal ve ekonomik planda söylenenden farklı bir rota izlemeye başladı. Geçmişte yer alan hataları tartışma gündemine fetirmek olumluydu. Ancak çok geçmeden bu çabanın, sosyalist kazanımları ortadan kaldırmaya yarayacak oluşumları hızlandırdığı izlendi. Bizzat Gorbaçov, AET emperyalizmiyle entegrasyon isteklerini dile getirmeye ve sık sık "ortak Avrupa Evi"nden söz etmeye başladı. Gorbaçov'un ulusal sorun konusunda izlediği politikalarda da sertlik eğilimi daha ağır bastı. Kapitalizme özgü "piyasa ekonomisi", "serbest pazar" gibi kavramların fink attığı Sovyet Üst Yönetiminin politikaları, SBKP'nin, 1989 Mart'ındaki kararlarıyla daha da güçlendirildi. SBKP MK'si, "özel girişimin teşvik edilmesi ve yabancı sermayenin celbedilmesi, toprakların köylüye ömür boyu kiralanması ve bu hakkın kiracının mirasçısına geçmesi ile kolhozların ücretli işçi çalıştırabilmeleri" yönündeki kararlarla kapitalizme yelken açtı.

Özellikle SB'de olan bitenlerden çok yaratıcı dersler çıkarmak mümkün. Sovyetlerde olan bitenler sosyalizmde sınıfların ve sınıf mücadelelerinin bitmediğini, üretim araçlarındaki özel mülkiyeti kaldırmanın sosyalizmi yerleştirmek için yeterli olmadığını gösterdi.

Monolitik parti anlayışının KP içinden anti – komünist hareketlerin doğmasına nasıl yardımcı olduğu da şimdi daha iyi görülüyor. SB’de, ulusal sorundan kadın sorununa dek bir çok sorunun çözülmediği de acı bir gerçek. Ancak SB’de olan bitenlere bir bütünsellik içinde bakmak; kazanımlara olduğu gibi kayıplara da sahip çıkmak gerekiyor. Stalin döneminde Kürtlerin de içinde olduğu çeşitli halklara yapılan tarihi haksızlıklardan hareket edip, bir deneyimi toptan karşıya almamak gerekiyor. Bu elbette yanlışları eleştirmeyeceğimiz, ders çıkarmayacağımız anlamına gelmiyor.

Ala Rızgari’nin Birliği

Ulusal kurtuluş hareketinde dağınıklığın sürdüğü bir dönemde gerçekleştiği için, AR birliğinin mütevazı, ama önemli bir adım olduğuna inanıyorum. Bu adımın gelişmesi, geçmişin korkusuzca muhasebesinden çıkarılacak derslere ve yürüteceğimiz çalışmalara bağlı bulunuyor.

5 – 6 yıl aradan sonra yeniden biraraya gelmenin bazı sorunları da beraberinde getireceği görülmeli ve buna hazırlıklı olunmalıdır. AR’de yeniden bir araya gelenlerin monolitik örgüt anlayışından uzaklaşmaları sevindiricidir. Ancak bu, ille de örgütte görüş ayrılıklarının olacağını mutlaklaştırma anlamına gelmiyor. Katılımcılığın, gönüllülüğün ve demokratikliğin istendiği takdirde illegal koşullarda da gerçekleştirebilme olanağı vardır. İlegal oluşumuz, demokratik oluşumuza engel teşkil etmemelidir. Demokratik ve çağdaş bir toplum yaratma iddiasıyla yola çıktığımızı göre, örgütümüz böyle bir toplumun kolektif bir bileşeni olmak zorundadır.

AR’de sıkı bir çalışma içine girilirse, kitlelerle bağ kurup ilişki geliştirmede zorlanmayacağımıza inanıyorum. Çalışmalarda ülkedeki örgüt birimlerinin insiyatifi dikkate alınmalı ve ülkedeki çalışmanın Avrupa’daki çalışmayı etkilemeyecek düzeye çıkarılmasına çalışılmalıdır.

AR kadro ve üyelerinin her an ülkeye dönecek şekilde hazırlıklı ve siyasal açıdan donanımlı kılınmaları da önemlidir. Yüzü ülkeye dönük ve ülkeye dönüşü hedefleyen çalışmaları Avrupa’da yoğunlaştırmak gereklidir.

AR olarak ilk yapılacak işlerden birisi, ülkedeki AR potansiyelini yeniden örgütlemek ve bağımsız sosyalist yurtsever kesimleri de kapsayacak bir genişlemeyi sağlamak olmalıdır.

Sonuç olarak; AR birliğinin sağlanması sürecinden sonra yeterli aktivitenin gösterilememesi bizleri umutsuzluğa itmemelidir. Ancak durgun bir çalışma temposuyla dayatan devrim koşullarında üstümüze düşeni yapamayacağımızı görmek zorundayız. Her ne kadar birliğin sağlanmasında geçmişte ayrılık nedeni olan birçok şeyin bugün ortadan kalkmış olmasının önemli bir etkisi olmuşsa da, belirleyici olan AR geleneğinden gelenlerin birlikte çalışmayı ve kendilerini halkın mücadelesine daha örgütlü katılmayı öngören sorumlu tutumları olmuştur.

Umudu inanca dönüştürmek; halkımızı siyasal bir ordu haline getirmek, kendimizi bu ordunun gönüllü sosyalist neferleri yapmakla mümkündür...

DEĞİŞEN DÜNYADA DEĞİŞMEYEN AYDINLAR

Hatice YAŞAR

1925'ten sonra katliamlar, zindanlar ve işkencelerle "dağ Türklerine" dönüştürülmek istenenler, zorla ülkelerinden ve dağlarından uzaklaştırıldıkça, kamp-lara vede büyük şehir varoşlarına dolduruldukça asıllarına döndüler (!). Ortadoğu'nun en eski mükimlerinden 25 milyonluk bir halkın varlığı nihayet itiraf edildi. Ocak 1991'de TC'nin son cumhurbaşkanı ilk cumhurbaşkanınca unutturulmak ve tarihten silinmek istenen bir gerçeği itiraf etti. Turgut Özal, 21 yüzyıla 9 yıl kala Türklerin ilk Anadolu'ya geldiklerinde rastladıkları yerlinin adını söyledi. Ortadoğu'da Kürtler var" dedi. 1925 öncesi böyle bir belirleme duyulduğunda "eee ne olmuş" denirdi. Bu belirleme nedeniyle, ne birilerin birilerinden ayrılacağı, ne de birisinin birilerine çok güzel bir bağışta bulunduğu ve ne de birilerinin dış düşmanların oyununa geleceği akla gelmezdi. 900 yıl önce kendisinden oldukça farklı bir Kürdü, ilk görüp tanıdığına hiçbir Türk'ün aklına kendisinden yüzyıllar sonra başka bir Türk'ün bu basit gerçeği itiraf ettiği için övüneceğini, böylesi bir itirafın koca koca adamlarca "akıldanelerce" ciddi yorumlara tabi kılınacağı gelmezdi. Böyle bir ihtimalden bahsedildiğini duysa herhalde en fazla "niye" ama derdi.

Tüm bunlar bir yana 1925'ten yeni devletin yeni öncü ve ideologları bile yaptıklarının böylesine bir sonuç yaratabileceğini hesaplayamazlardı.

Bunlar bir yana, 1925'ten itibaren Kürdistan'a yeni bir statü yerleştirmeye çalışan Kemalistler bile planladıklarında bu kadar uzun süre başarılı olabileceklerini hayal bile edemezlerdi. I. Dünya savaşının Ortadoğu'daki esas yükünü 4 cephede, 4 ayrı işgalci orduya karşı direnerek yaşayan Kürtler; savaşın "bitiminden" sonrada hala Türkler, Farslar ve İngiliz – Araplara karşı direnmeye devam ediyorlardı.

Varolan Kürt devletçiklerinin yeni tipte bir merkezi ulus – devlet çatısı altında toparlanması arzusunu daha 17. yüzyılın ilk yarısında dile getiren ve son yüzyılı bu talebi gerçekleştirmek için mücadele içinde geçiren bir halkın, bir jenosid uygulamasına tabi kılınmaları dışında tarihten silinmesinin mümkün olmadığını, Kemalistler çabuk kavradılar.

Bu nedenle ilk temelleri Sykes – Picot antlaşmasıyla atılıp, son şeklini Lozan'da alan ve Kürtlere dayatılan status quo olabildiğince uzun ömürlü kılınmaya çalışılıyordu. Bu uğurda dünyadaki süper güçler aralarındaki düşmanlıkları biryana tereddütsüz bırakıyorlardı. Sosyalisti ve emperyalistiyle süper güçler, monarşi ve "anti – emperyalist" genç TC'siyle tüm bölge devletleri, Kürdistan sözkonusu olduğunda söz birliği ediyorlardı. Ama bu durumun ilelebet

sürdüremeyeceğini de çok iyi biliyorlardı. Çünkü, Kürtler en ufak açıktan yararlanmaktan uzak kalmıyor, direnmeye devam ediyordu. 80'li yılların sonlarına gelindiğinde dünya yeni Yaltalara ve statü quo'lara gebe olduğunun işaretlerini veriyorken, Kürtlerde neredeyse 2 yüzyıldır aralıksız devam ettirdikleri silahlı mücadelelerini 3 parçaya taşımış ve şehirlerde yeni mücadele yöntemleri geliştiriyorlardı.

2 Ağustos 1990'da Saddam, Kuveyt'e girdiğinde Ortadoğu'da çağın başında kararlaştırılan statü quo'nun artık eskisi gibi devam ettirilemeyeceğini ve yeni düzenlemelerin zorunluluğunun işaretini veriyordu. Açık ki: Bu yeni Ortadoğu'da, 25 milyonluk Kürtler de yerini almakta gecikmeyecekti. Kendi ülkesi bir yana bölgedeki 4 büyük başkent ve büyük metropollerde ve Avrupa'da milyonlarla sayılan aktif bir diasporaya sahip Kürtlerin kendilerinden bahsettirmekte gecikmeyecekleri acıktı ve açık olduğu kadar doğal karşılanmalıydı. Özal'ın açıklaması ve Türkiye'de Kürt diline uygulanan çağdışı ve absürd yaşamın tartışılmaya başlanması, başlayan bu yeni sürecin sıradan belirtilerinden sadece biri. Kürtler içinde zorla tutuldukları ve kendilerine dayatılan sömürge durumuna daha fazla tahammül edemezdi. Lozan sonrasının karanlık haritası yırtılmaya başlamıştı. Yüzyıllar boyunca farklılıklarının bilincinde olarak başkalarıyla iyi komşuluk ilişkileri içinde yaşayan kürtler için varlıklarının inkar edildiği son 65 yıl belirleyici olamazdı. Halkların kolektif hafızalarında ve yaşamlarında 60 yıl 100 yıl pek fazla uzun sayılmaz. Bu en azından oluşan temel ortak zenginliklerin korunması ve devam ettirilmesi açısından böyle. Yüzyıllar öncesi mecburi iskanlar neticesinde Haymana – Ankara'ya yerleştirilen Kürt ailesinin Ankara'nın Doğusu'nu görmeyen çocuğu, Xece u Siyabend ve Mem u Zin ile büyüyorsa, 2000 yıl öncesinde darmadağın edilerek dünyaya dağıtılmış, jenosidlere, büyük katliamlara defalarca maruz bırakılmış "dilsiz", "tohraksız", "ekonomi yaşantı birliksiz" yani birilerine göre çağın başlarında ulus özelliklerini bile yitirdiği iddia edilmiş Yahudiler kısa bir süre içinde çağımızın en modern devletlerinden birini kurmuşlarsa, Özal'ın Kürtler açısından son 65 yıllık sürecin sona erdiğini fark etmesi pek şaşırtıcı olmamalıdır. Çünkü bu son gelişmeler ne Özal'ın kendisinden önceki devlet başkanlarından farklı olarak Kürtlere duyduğu özel bir sempatinin veya özel bir bağın sonucudur ne de emperyalistlerin bölge halklarına karşı geliştirdiği "böl – yönet" politikasının zorunlu bir gereğidir. Bu itiraf sadece değişen dünyanın, değişecek olan Ortadoğu'sunda Kürtlerin artık bir gün öncesi gibi yaşamayı kabul etmediklerinin basit bir kabulünün sonucudur.

Bu itiraftan ziyade daha sonraki yankıları ve neden olduğu tartışmalar üzerinde durmak gerekiyor. Kürtlerin varlığını inkar etmekte hala direnen bir avuç gerici Türk ırkçısının kendilerinden beklenen "doğal" tepkilerini bir yana bırakmak ve fazlaca ciddiye almamak gerek. Bunlar her benzeri durumda olduğu gibi kürt realitesini de en son olarak "kabule" zorlanacak olanlardır. Üzerinde durulması gereken bir kısım Kürt ve türk aydın ve demokratının takındıkları tavrıdır. Birbirinden farklıymış gibi görünmesine rağmen aynı düşüncenin, aynı mentalitenin iki ayrı ucunu teşkil eden bu tutum, her gelişmenin kaynağını Batı'da arayan tanzimat aydın geleneğinin bir kez daha bu olay nedeniyle nüksetmesidir. 19. yüzyıldan itibaren bölgemizde giderek artan bir etkinlikle boy gösteren bu aydın tipi dünyanın neresinde olursa olsun her türden gelişmeyi Batı'ya göre

değerlendirir (*). Bu Batı, kah yetişilmesi ve örnek alınması gereken muasır medeniyeti, kah "tek dışı kalmış canavar" veya "kağıttan kaplan" emperyalizmi temsil eder. Ama esas olan bu merkez Batı'nın her zaman, her yerde hazır ve nazır olması vede herşeye kadir yeni şeytan/tanrı olarak bir tipteki aydının beynine yerleşmesidir. Bunlar için ekonomik gelişme her türden gelişmenin esası olarak algılanır ve bu doğrultuda kullanılan her araç ve yol meşru sayılır. Batı'ya yükledikleri "imkansız" misyonlar bu tip aydını çift standartlı yapar. Herhangi bir bölgedeki bir gelişme, aynı Batı esas alınarak değerlendirildiğinde "ilerici, devrimci" hatta Ekim devrimi sonrasında yaygın tanımıyla "sosyalist" olarak adlandırılabilineceği gibi çok rahatlıkla bir gün sonra yine aynı Batı esas alınarak ve hatta aynı kaygılarla "gerici, emperyalizmin işbirlikçisi ve feodal vb" olarak da adlandırılabilir. Batı (SSCB ve AVrupa) ile ilişki içinde olan M. Kemal ilerici anti – emperyalist burjuvazinin desteklenmesi gereken önderi olarak değerlendirilirken, aynı bölgede kendi demokratik haklarını dünyaya duyurmak isteyen Kürtler, ileride kurlmaları muhtemel benzer ilişkileri öne sürülerek mahkûm edildi. Bazen öylesine ifrata varılır ki Etiyopyalı Mengistu olayında olduğu gibi bir gün önceki ilişkileri nedeniyle gerici ve kasap olarak adlandırılan biri, ertesi günü ilişkilerinin karakterinde herhangi bir değişiklik aranmadan sadece partöner değişikliğinden dolayı "sosyalist ve devrimci" ilan edilebilir. Her ulusta karşılaşılınan bu aydın tipinin bir başka özelliğide ikameci karakteridir. kendisine merkez/örnek seçtiği Batı nasıl kendi kaderi konusunda tek örnek ve belirleyici ise kendisi de kendisinden daha geri, çıkarının farkında olmayan, aydınlanması veya bilinç taşınması gereken birileri adına konuşabilir, onun "gerçek" taleplerini programlaştırabilir ve hatta onun adına kararlar da verebilirdi. Adına karar verilen kendi yakınları olabildiği gibi, koca bir ulus, bir sınıf ve hatta başka bir yabancı ulus bile olabilir. Esas olan adına karar verilenlerin birebir örnek alınması ve yetişilmesi gereken bir merkeze göre geri ilan edilmesi ve bunların kendi başlarına bırakılırlarsa "işin ciddiyetini kavrayacaklarına" inanılmasıdır.

Ekim Devrimi, adına konuşulanlara işçi sınıfını ve örnek alınan merkezlere de önce Moskova daha sonra Pekin ve Tiran'ı da ilave etti. Doğu Blokundaki son gelişmeler enternasyonalist Pro – Moskovaclar ile Hür dünyacı Pro – Newyork, Paris veya Londra'cılarının birbirlerine ne kadar benzediklerini bizzat kendi itiraf ve pratikleriyle gözler önüne serdi..

Bahsettiğimiz ve kendi bölgemizde tanzimatçı aydın geleneğinden diye tanımladığımız bu aydınlar bir tek ulus kökenli olarak alınmamalıdır. Türk, Kürt, Fars ve Arap olsun uzun süredir bölgemizin hakim aydın tipi olarak özellikle siyasal yaşamda bu aydınlar karar vermektedirler. Bir başka özellikleri de, yerel olmayan ve komşu halklar arasında düşmanlığı körükleyen 19. yüzyıl Batı milliyetçiliğini taklit etmeleridir.

Özal'ın son belirlemelerinden sonra Kürt ve türk aydınları arasında olayın yankıları kabaca gözden geçirildiğinde tanzimat aydınının birbirinin karşıtı gibi görünen bu iki uç örneği ile karşı karşıya kalırız.

İlk kendini gösteren hakim ulus olma imtiyazını ve imkanlarını kullanan Türk aydını oldu. Pozitivist hür dünyacı Ecevit'ten proletaryanın temsilcisi Doğu Perinçek'e tüm varyantlarıyla Tanzimatçı – Kemalist Türk aydınları hemen pa-

niğe kapıldılar. bunun nedeni ise, kardeş ama geri ve naif Kürtlerin yine birilerinin oyununa gelmek, kullanılmak ve Sevr antlaşmasında olduğu gibi bölücü duruma düşmek üzere olmalarıydı. Çünkü Özal ve emperyalistler 65 yıl sonra nihayet Kürtlerden açık açık bahsediyorlar. Hatta Lozan sonrası 4'e bölünen Kürtlerin iki parçasının birleşmesi ihtimali bile var. Böylesi iki büyük tehlikenin (!) farkına varmayan Kürt kardeşler emperyalizmin oyununa gelmek ve daha önceki "iyi" durumlarından yoksun kalma ile karşılaşıyorlar. Buna insaniyet (hür dünyacılar) veya enternasyonalist kardeşlik (sosyalistler) adına ne pahasına olursa olsun karşı çıkmak gerekir. Bu aydınların kürtlere sundukları gelecek vaadi ise kısaca şöyle özetlenebilir: "Kürtler biraz daha sabretsinler. türkiye'deki ekonomik gelişme (Ecevit) üretici güçlerin gelişmesi (sosyalistler) Kürt meselesini kökten haledecektir. Kendi başına bırakılırsa Kürtler ne bu işin vehametini anlarlar nede daha iyi koşullarda yaşayabilirler.

75 yıldır maruz kaldığı Zilan, dersim, Sine ve en son Halepçesi ortada olan bir halkın daha kaybedecek neyi kaldığını ise bu Kürt dostları(!) kendilerine hiç sormazlar. Ve her gün yeniden "Kürtlerin kendi başlarına sıradan bir insanın alması gereken en basitinden bir kararı almağa bile muktedir olmayan yani henüz rüşünü ispatlamamış ender halklardan olduğunu", "dostluk" adına tekrarlayıp dururlar ve bu müdrük olmayan halkın niye gerçek "dostlarını" dinlemediğini hayflanırlar (!).

Bu aydın tipinin diğer uç örneğini ise Kürt tanzimatçıları oluşturmaktadır. Aralarındaki tek fark bu kez adına hareket edilenin ve kurtarılmak istenenin Kürtler olmasıdır dersek pek fazla mübalağa etmiş olmayız. Yine kurtarılmak istenenin esas çıkarı ve kurtuluşu Batı'da merkez/örnek seçilene tabi kılınır ve bu merkeze yetişmek ve de onun bir parçası olabilmek için gerekli (!) olan her yol ve araç meşru görülür. Bilinç taşınacak veya kurtuluşunda önderlik edilecek olan sınıf veya kürt halkının bu aydınlar tarafından dile getirilen (!) çıkarları her şeyin üstünde tutulur. Bu doğrultuda kendileri tarafından kullanılan metot ve araçlar başkaları tarafından kullanıldığında bu başkaları mahküm edilmeye çalışılır. Sosyalizm Kürt aydınlarında da seçilen merkez alternatiflerini çoğaltmaya yaramıştır. Bir gün öncesinin Londrası bir gün sonra Moskova ile yer değiştirmiş veya şimdilerde moda olduğu üzere tersi öne çıkarılmıştır. Bu tip aydınlar kendileri temsil ettikleri halk veya sınıf adına yukardan – aşağı bir hiyerarşi içinde karar verdiklerinden herhangi bir kitlesel kamuoyu denetiminden de yoksundurlar. Batı'dan kendilerine empoze edilen tezlerle kürdistan gerçeğini izah ve dönüştürmeye çalışırlar. dost, merkez veya örnek gördükleri ülke değiştikçe (çoğu kez sözü edilen ülke istemez artık bir ilişkiyi) Kürt halkının talepleri yeni "dost"un önermelerine/ihtiyaçlarına göre değiştirilir. Kürt halkına düşen ise sadece ve sadece bu politikanın yarattığı ve genellikle olumsuz olan sonuçlara maruz kalmak ve katlanmaktır. Kendi kendilerini kurtarıcı ilan eden bu aydınlar, kürt halkının maruz bırakıldığı durumdan kendilerinin ve merkez olarak kabul edip empoze etmeye uğraştıkları "dostlarının" ne ölçüde pay sahibi olduğunu bile düşünmeye vakit bulamazlar. Hemen aynı bir gün öncesinin gerekçeleri ile yeni bir merkeze yönelirler. Londra'nın yerini Moskova "stratejik dost/kurtarıcı" olarak alır. Bir önceki yenilgi ile ilgili kitlelerce denetlenmediklerinden sadece kendi kendilerine "hesap" şöyle verirler: "Kitleler henüz kendi

gerçek çıkarlarının farkına varamıyorlar. Feodal ve gerici vb. değerler Kürt toplumunun gerçek önderini izlemesini engelliyor. Ama en önemlisi, "stratejik dost"un diğer ucunu oluşturan "stratejik düşman"dır. Bu dış düşman (yarının potansiyel kurtarıcı dostu diye okunmalı) önderlik içinde de zaman zaman yandaşlar bulabildiğinden zaafırlara ve parçalanmalara da neden olmuş ve dost ile gereken ilişkiyi engellemiştir." Yani her yenilgi veya ileri adım, seçilen merkez (dost/düşman)lere göre, bunlara karşı takınılan tavır ve bunların karşı tavrı esas alınarak değerlendirilir. Yerel hiçbir gerçeklik, değerlendirmede esas alınmaz.

Kürdistan devriminin yakın tarihine baktığımızda bu tip aydınların tam bir tasallutu altında olduğu görülür. Bunların Kürt halkına dayattıkları mücadele biçimleri, birlik anlayışları ve sık – sık değişen tartışmasız "stratejik dostlarının" taleplerine uygun programları ülkemiz gerçeği ile hep çatışmıştır. Her çatışmadan sonra bunun nedenleri, bizzat ülke gerçekliği merkez alınarak araştırılacağına, sadece Batı'nın merkeze alınan dost/düşmanını değiştirmekle yetinilmiştir. Bu yeni dost/düşmanın ihtiyaç ve taleplerine uygun tez ve program, dost ve düşman güçlerin mevzilendirilmesi ve bu doğrultuda birlik anlayışları gündeme yukardan aşağı kararlarla kürt halkının siyasal gündemine empoze edildi. Çağın başlarına gitmeye gerek yok, 1975 yenilgisi sağıyla soluyla Kürt aydınlarınca, hareketin önderliğinin dış dost/düşmanını yanlış tespit etmesine bağlanmış: Tel Aviv ve Newyork, Moskova ile yer değiştirmişlerdir. Kayıtsız şartsız teslimiyet temelinde, bu kezde topyekün sosyaliste dönüşen Kürt aydınları Moskova'nın ihtiyaçları ve talepleri doğrultusunda "devrim" tezlerini Kürt halkına ve hatta itiraz eden Kürt aydınlarına dayattılar. tüm temel tezlerini hatta günlük siyasal tavır alışlarını bile merkeze yerleştirdikleri "stretajik dost/düşmana" göre belirleyen bu aydınlar şimdilerde büyük bir kıvraklıkla yeni bir 75 sonrasında hazırlanıyorlar. Doğu Avrupa'daki son gelişmelerden sonra, kısa bir süre önce örgüt parçalanmalarına hatta düşmanlıklara bile neden olan son 15 yılın ünlü "stratejik" dostu SSCB'nin artık kendisine bile hayrının dokunmadığına ikna olduğundan Kürt tanzimatçıları yeni merkez dost/düşman arayışındalar. Moda ve hemen nötr hale getirilip içi boşaltılmış demokrasi lafızlarıyla yeni merkezin önerilerine kendilerini ve Kürt halkını hazırlıyorlar. Programlarında henüz bir değişiklik yok. Şimdilik sadece varolan program ve tezlerindeki "stratejik" dost ve düşmanların adlarını değiştirecekler. çünkü her halükarda görünen kadarıyla ana düşünce sistematiplerinde bir değişiklik yapmaları gerekmiyor. Yine herşeyin odağına yerleştirilen bir "dost/düşmana" göre Kürdistan gerçeği, kürt halkının talepleri izah ve tarif edilecek. Daha şimdiden dün 75 sonrası bir günde varlığı ve önemi kavranan SSCB'nin Qaladize katliamındaki aktif rolüne göz yumularak muhtemel bir dostluk gösterisine karşılık nasıl hiçbir fedakarlıktan kaçınılmamışsa, bu gün de ileride yeni "dost" olması muhtemel Paris veya Newyork hatırına Halebeçe'nın sorgulanması unutuluyor. dün Moskova'ya yetişmek için en "kutsal" ilkeleri ve dostlukları hiçe sayanlar bu gün aynı bavullarla Paris'e yetişmek için birbirlerini çiğniyorlar. Tüm Kürt tanzimatçıları ve değişik tendanslarda ki örgütleri aralarındaki ayrılıkların detaylarda olduğunu pratikleri ile ispatlayarak bir kez daha yeni merkeze ilk yetişen olma yarışındalar. 75 yenilgisi sonrasında nasıl bir sosyalist enflasyonu yaşamışsa ve bu enflasyon ortamında geleneksel önderlik diye bir gün önce itham edilen KDP

(Kürdistan Demokrat Partisi) eski ÇKP yanlısı Komela, SBKP yanlısı TKSP (Türkiye Kürdistanı Sosyalist Partisi) ve radikal ara ortodoks akım Ala rızgari Hareketi arasındaki farklar gittikçe detaylara indirgenmiş ve sosyalist olma "stratejik dost" SSCB'ye ve yandaşlarına şirin görünmeye dönüşmüşse bu günde sosyalist olma kıstası yerini demokrasi yandaşı olma "zorunluluğu" ile değiştirmiş ve şirin görünecek merkezlerin sayısını arttırmıştır. Kürdistan gerçeğinin dayattığı herhangi bir güncel sorunun çözümünde birbiriyle kıyasıya kavgaya tutuşanlar ve birbirlerine görüşlerini silah zoruyla kabul ettirmeye çalışanlar bu yeni merkezlerin en ufak bir çağrı imasında yanyana aynı kürsülerde makul ve çağdaş demokrat olma örnekleri sunuyorlar. Aynı düşünce sistematığının varyantları olarak kullandıkları araçlardaki farklılıkların bir anda nasıl ufak bir detaya inebileceğini gösteriyorlar.

Bu durumda olan sadece Kürt tanzimatçıları değil Türkiye Solu da uzun bir müddettir her gün yeni bir biçimde dünün radikalleri ile reformistlerinin ve Kemalistleri ile sosyalistlerinin içiçe geçmelerine hatta dünün "sosyal faşistleriyle", "Maocu Bozkurtlarının" birlikte "devrimin öncüsü" partiyi kurma girişimlerine şahit oluyorlar. Bu ilginç koalisyon son olarak "anti – emperyalist" Saddamı bölgede yeni bir Mustafa Kemal olarak selamlama yarışında gündeme geldi. Dün, dillerini yasaklayan, varlıklarını tarihten silmek isteyen ve amacına ulaşmak için Kürdistanı kan gölüne çeviren "genç Türk burjuvazisinin temsilcisi" anti – emperyalist' Mustafa Kemal'e ve Dersim 'fatihi' Alpdoğan'a karşı Kürt halkının neden Şeyh Sait ve Seyit Rıza'nın önderliğinde direndiğini anlayamayan ve aksi bir tavrın daha çok Kürt halkının çıkarına (!) olduğunu yıllardır savunan Doğu Perinçek ve tüm varyantları ile türk tanzimatçıları bu gün de aynı Kürtlerin niye Qeledize ve Helebçe "kahramanı" Saddamı yeni katliamlarında desteklediklerine şaşırıyor ve Kürtleri yeni emperyalist tehditlere karşı şöyle uyarıyorlar: "Emperyalist devletler, size iki büyük şehrinizde 10 yıl arayla kimyevi silahlarla saldırmış, köylerinizi yakıp yıkmış ünlü Mezopotamya'nın zengin topraklarını yıllarca hiçbir canlının yaşamayacağı hale sokmuş, Kürt halkını kendi topraklarından çıkarmış çöllere sürmüş kısıacası ülkenizi cehenneme çevirmiş olan Saddam Nüseyin'i size ve kendi halkına karşı daha da güçlenmek için yeni işgallere yöneldiğini gerekçe göstererek şu andaki gücünden yoksun bırakmak istiyorlar. Sizin düşmanınız, emperyalistler tarafından silahsız bırakılmak hatta ortadan kaldırılmak isteniyor, ayrıca belki sizin zorla parçalanmış olan ülkenizin 2 parçasının birleştirilmesi ihtimali de var. Hatta belki size bağımsız bir devlet bile kurduracaklar (!). İşte ilk işaret olarak Özal sizin varlığını kabul etti. Çabuk tehlikelere karşı ilk tedbir olarak savaşan Saddam Hüseyin ve yandaşlarının yanında yerinizi alın." Absürditenin sınırı yoktur. Kürtlerin bir deyimini kullanırsak Doğu Perinçekler "tüm akıllarıyla" (mı acaba?) bırakalım Kürtleri bölge halklarını çok yakından tanıdıkları ve kendi halkı içinde bile hiçbir meşruiyeti olmayan, hiçbir kamuoyu denetimi tanımayan, silah teknolojisinin son nimetlerini elinde toplamış ve bu silahları 11 yıldır aralıksız kullanan birinin korunması gerektiğine ikna etmeye çalışıyorlar. İkna kabiliyetleri bir işe yarar ise Doğu Perinçeklerin ve Yaser Arafat'ın kardeşçe sevdiklerini çok sık tekrarladıkları Kürt halkı, insanlık tarihinde can düşmanını güçlendirmek için düşmanın düşmanına karşı düşmanı ile birleşen ve tarih sahnesinden kendi

rızası ile yok olmayı kabul eden ilk halk payesine ulaşmayacak mı? Misak'ı Milli sınırlarının güvenliği tehlikeye girebilir iddiası ile Özal'ı şimdiden vatan haini ilan edenler kendi vatanlarının bölge haritasından silinme girişimlerinde Doğu Perinçek'lerle aynı tavrı koyan veya koyacak olan Kürtlere ne ad verecekler?

Arap, Türk ve Fars tanzimatçıları nasıl Kürtlerin Saddam'a karşı, Özal ve emperyalistlere yönelmeleri ihtimali karşısında şaşırıyor ve paniğe kapılıyorlarsa Kürt tanzimatçıları da aynı hayret ve paniği diğer ucundan yaşıyorlar. Birincileri Kürtlerin neden kendi katliamlarına gönüllü katlanmadıklarına şaşırırken, ikincileri de "stratejik dostlar" arasındaki koşuşturmalarında, Kürt halkının neden kendileri gibi ani karar almayıp "biraz soluklanalım, biraz daha ihtiyath olalım" demelerini anlamıyorlar. Her iki tarafta feodal ve gerici ilişkilerin hakimiyetindeki Kürt halkına onun gerçek çıkarlarını yukardan aşağı kavratacakları günlerin hayaliyle halkın adına kararlar veriyor ve birilerini yüceltiyor, başka birilerini mahkûm ediyorlar. Veya nedenini, bile açıklamaya gerek duymadan birilerine hak olarak gördüklerini bir başkalarında en büyük ayp olarak görüyorlar. İlginç olan bunların dönüp geriye hiç bakmamaları ve kendilerinden öncekilerin tecrübelerinden hiçbir ders çıkarmamalarıdır. Birilerinin adına karar vermeyi ve konuşmayı alışkanlık haline getirenler o birilerince hep marjda tutulmuşlardır. Birbirlerine en yakın olduklarında da aralarında ki bağı zor (devrimci veya karşı devrimci) sağlamıştır. Bu zor ortadan kalktığı anda da her toplumsal yapı kendi gerçekliğinin gerektirdiği mecrada yoluna devam etmiştir.

Kürt halkının 5 yıllık bir aradan sonra dünya diplomasisinde resmi olarak bir kez daha gündeme gelmesi ise bir biçimdeki zorun Kürt halkının toplumsal gerçekliğine teslim olması olarak anlaşılmalıdır. Yıllarca istihbarat raporları dışında Kürt kelimesini diplomasi sözlüğünden silen Avrupa, ABD ve SSCB bu gerçekliğe ilginç bir evrim sonucu teslim oldular. 3 yıl önce Kürt kültürünü, geçen yıl Kürdistan'da insan haklarını itiraf ettiler ve nihayet bu yıl Kürt sorununu siyasal bir sorun olarak gündemleştirebileceklerini söylüyorlar.

Kürt halkı da varolmak için direnen diğer halklara benzer ve şu andaki sonuca da kendi mücadelesi sonucunda ulaşmıştır. Uzağa gitmeye gerek yok. Bugün yaşadığımız toprakların üzerinde adları bize ulaşmış fakat kendileri dış istilalara direnmeyip yokolmuş en azından onlarca etnik gurup adı sayabiliriz. Kendisi direnme gücü göstermeyen hiç bir toplumsal gurup dış dostlarının yardımları sonucu yaşayamamışlardır. Kürtler ise, çok iyi bildiğimiz gibi bir ulusu ortadan kaldırmaya yönelik her türlü dış beladan geçmiş ve buna rağmen 2 yüzyıldır peşmergeleri vasıtasıyla direnmiş kendini duyarmaya çalışmıştır. Dünyanın ve bölgenin tüm egemenlerine karşı defalarca tek başına bırakılmıştır. Emperyalisti ve sosyalisti ile dünyanın güçlülerinin kolay kolay hakkını teslim etmeyecekleri halkların başında Kürtler gelmektedir. Bu güçler özellikle kürtlere kendiliklerinden hiçbir şey hibe etmeyeceklerini defalarca ispatlamışlar ve ayrıca dünyanın başka bir yerinde olsa kolayca teslim edebilecekleri birçok gerçekliğe de Kürtler sözkonusu olduğunda göz yummuşlardır.

Bu nedenle son gelişmeler 2 taraftan da tanzimatçıları heyecanlandırmasın. kimse Kürtlere kendiliğinden birşey bahsetmiyor. tanzimatçılar birkez olsun birilerinin çıkarını ondan iyi savundukları iddiasından vazgeçsinler. Kürt halı-

knın mücadelesinin kendi iç taleplerine saygı gösterebilirler. Bu halk da bir takım taleplerle birilerine karşı mücadele eden diğer halklar gibi mücadelenin kendi iç mantığı gereği bir takım sonuçlarla karşılaşacaktır. Mücadelenin biçimleri değişecektir ve bir anlamda ateşkesler, Cenevre ve Lozan'lar olacaktır. Kürtler kimseye karşı cihad çağrısında bulunmamışlar ve bölgede ve de dünyada başka birileriyle birlikte yaşadıklarını ve yaşamaya devam edeceklerinin farkındalar. Birtakım talepler uğruna verilen her mücadelede olduğu gibi Kürtlerin mücadelesinde de karşı tarafın gerilediği anları, ve zayıflıkları değerlendirmek zorunludur. Karşı taraftan gelen her türden sinyale karşı duyarlı olmak ise, mücadelede ayakta kalabilmenin ön koşullarındandır. Ancak bu şekilde döneme uygun mücadele biçimleri geliştirilebilir. Bu nedenle bir zamanlar İngilizler, ve M. Kemal'den daha sonra Humeyni ve Saddam'dan gelen her "ateşkes" işareti nasıl değerlendirildiyse, bugünde Özal ve dünyadaki süper güçlerden gelen ve kazanılmış bir mevzii demek olan her sinyal ciddiyetle ele alınmalıdır. Tabii ki, varlığını ve dilini kabul eden bir Özal, Kürtler tarafından M. Kemal ve Saddam'a tercih edilecektir. Buna şaşırarak abesle iştigal etmektir. Çünkü Özal iki halkın gönüllü komşuluğunun ilk şartını kabul etmiştir. Ortadoğu'nun dünyada büyük öneme sahip bir köşe olduğunu ve hiçbir sorunun çözümünde Ortadoğuların tek başlarına bırakılmayacaklarını herkes biliyor. Kürtler de kaderlerinin sözkonusu olduğu önemli anlarda dünyanın süper güçleriyle mutlaka bir biçimde karşı karşıya kaldıklarını ve kalmakta devam edeceklerini biliyorlar. Son 65 yıldır verilen mücadelenin bir amacı da bu güçlere kendini kabul ettirmek ve dünya siyasi gündeminde açıkça yerini almaktır. Bu nedenle ABD, Fransa, İngiltere, SSCB vb kim Kürtlerle açıkça oturmayı önerirse Kürtlerin bunu kabul etmemesi diye bir durum sözkonusu olamaz. Yeter ki bu ilişki istihbarat örgütlerinin gizli görüşmelerinden çıksın ve aynı planet üzerinde yaşayan eşit uluslar arasında açık, gizlisiz – saklısız bir ilişkiye dönüşsün. Bu konuda da Kürtler dünyadaki diğer uluslar gibidirler ve onların sahip oldukları her hakka sahiptirler ve sahip olmak isterler. Diplomatik mücadele her halkın mücadelesinde önemli bir biçim ve aşamadır, Kürt halkı da bu süreçten geçecektir.

Kürt halkının mücadelesi başkalarına düşmanlık savaşı değil aksine bölgede kalıcı bir barışın yaratılmasının önemli bir parçasıdır. Çünkü bölgede en azından 4 halkın kardeşçe yan yana yaşama ve dayanışma imkanını yokeden bir statü quo'yu parçalamaya çalışıyor. Bu nedenle, Kürt halkı nereden gelirse gelsin yapılan her barış çağrısını, görüşme önerisini ve hatta Özal'ın itirafına benzer ve henüz hiçbir şey vaatmez görünen belirlemeleri bile ciddiye almalı ve de gereken cevabı vermelidir. Bu signal Tel Aviv, Moskova, Paris, Ankara veya başka herhangi şu anda düşman kampta bulunan bir başkentten de gelebilir. Bu durum verilecek cevabı geciktirmemelidir. Çünkü her halükarda bu devletlerin bir kısmı ile aynı bölgede yanyana diğerleri ise gittikçe küçülen ve birçok ortak sorunumuzun daha şimdiden gündemleştiği (ekolojik sorunlar, özgür bir Kürdistanı daha şimdiden yaşanılmaz hale getiriyor) aynı planet üzerinde yaşamaya devam edeceğiz. Öyleyse 25 milyonluk bir halkın komşusu Türk, Arap ve Fars halklarının temsilcileri ile görüşmesi değil görüşmemesi garip karşılanmalıdır. Yeterki bu görüşmeler MİT, KGB, MOSSAD vb'nin karanlık koridorlarından çıksın ve tarafların resmi temsilcileri arasında yapılsın, her görüşme kitlelere açılsın, kitleler tarafından denetlensin ve de kitlelerce sahiplenilsin. Bu özellikle, savaş alanlarında kazandıklarını diplomatik masalarda kaybeden Kürt halkının günümüz şartlarında kazançlı çıkabilmesinin önemli bir ön koşuludur.

(*) *Batı dediğimizde, bir zamanların I. ve II. dünyaları ve günümüzde Kuzeyinde yer alan ülkeler anlaşılmalıdır.*

www.arsivakurdi.org

www.arsivakurdi.org